

Proiect solicitat și finanțat de MINISTERUL ECONOMIEI
Direcția Generală Politică Industrială și Competitivitate
prin Planul Sectorial în domeniul Cercetării-Dezvoltării din Industrie

Ghid pentru implementarea în România a conceptului de cluster inovativ

București 2009

Proiect solicitat și finanțat de MINISTERUL ECONOMIEI
Direcția Generală Politică Industrială și Competitivitate
prin Planul Sectorial în domeniul Cercetării-Dezvoltării din Industrie

Ghid pentru implementarea în România a conceptului de cluster inovativ

București 2009

Beneficiar: Ministerul Economiei - Direcția Generală Politică Industrială și Competitivitate

Executant:

Consortiul format din:

- Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Mașini și Instalații destinate Agriculturii și Industriei Alimentare – INMA (Conducător de proiect)
- Centrul de Inovare și Dezvoltare de Afaceri – CITAf
- Institutul Român de Cercetări Economico – Sociale și Sondaje – IRECSON
- SC ECONOMIX NEWS SA
- SC INNO CONSULT SRL

La elaborarea Ghidului pentru implementarea în România a conceptului de cluster inovativ au participat următorii experți :

- ⇒ Ministerul Economiei – Direcția Generală Politică Industrială și Competitivitate:
 - Petru Ianc, Director General
 - Christina Leucuța, Consilier superior
- ⇒ Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Mașini și Instalații destinate Agriculturii și Industriei Alimentare – INMA:
 - Ion Pirmă, Director General
 - Cornelia Muraru-Ionel, Director proiect
- ⇒ Centrul de Inovare și Dezvoltare de Afaceri – CITAf:
 - Domnica Coteș, Responsabil proiect
- ⇒ Institutul Român de Cercetări Economico–Sociale și Sondaje – IRECSON:
 - Bogdan Ciocănel, Expert
 - Gabriel Putineanu, Responsabil proiect
- ⇒ SC ECONOMIX NEWS SA:
 - Dragoș Șeuleanu, Director General
 - Iuliana Velniciuc, Responsabil proiect
 - Simina Botar, Expert
- ⇒ SC INNO CONSULT SRL:
 - Daniel Alexandru Coșniță – Responsabil proiect
 - Michael Guth – Expert

Tehnoredactare:

Oana Diana Cristea, INMA

Laurențiu Constantin Vlăduțoiu, INMA

Grafică:

Anca Pintilie, CIT - IRECSON

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Ghid pentru implementarea în România a conceptului
de cluster inovativ - București: Irecson, 2009
ISBN 978-973-7694-66-9

339.137.2

GHID PENTRU IMPLEMENTAREA ÎN ROMÂNIA A CONCEPTULUI DE CLUSTER INOVATIV - PROIECT

CUPRINS

1	INTRODUCERE	5
2	CONCEPTE. PRINCIPALII ACTORI. CONDIȚII. BENEFICII	6
2.1	Concepte	6
2.2	Principalii actori	8
2.3	Condiții	10
2.4	Beneficii	10
3	SITUAȚIA LA NIVEL EUROPEAN ȘI INTERNAȚIONAL	11
3.1	Elveția	11
3.2	Danemarca	11
3.3	Finlanda	12
3.4	Marea Britanie	13
3.5	Croația	13
3.6	Serbia	15
3.7	Macedonia	15
3.8	Turcia	15
3.9	Israel	15
3.10	Canada	16
3.11	SUA	16
4	CLUSTERE INOVATIVE DE SUCCES DIN UNIUNEA EUROPEANA.	18
4.1	Franța	19
4.2	Germania	23
4.3	Suedia	25
4.4	Concluzii	26
5	SITUAȚIA ÎN ROMÂNIA	28
5.1	Potențial regional de dezvoltare	28
5.2	Analize Swot regionale	43
5.3	Inițiative	48
5.3.1	Înființarea Grupului de lucru interministerial	48
5.3.2	Proiectul INCLUD – Industrial Cluster Development	49
5.3.3	Ghid practic pentru înființarea clusterelor în România	51
5.3.4	Cluster mapping-ul pentru România	52
5.3.5	Proiectul InovCluster	52
6	POSIBILITĂȚI DE FINANȚARE	57
6.1	Strategii și politici de sprijinire a clusterelor în România	57
6.1.1	Cadrul Strategic Național de Referință (CSNR) 2007-2013	57
6.1.2	Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2007-2013	57
6.1.3	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României	58
6.1.4	Strategiile de dezvoltare regională	59
6.2	Programe C-D-I naționale	59

6.2.1	Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2007-2013 (PN II)	59
6.2.1.1	Programul Parteneriate în domeniile prioritare	61
6.2.1.2	Programul Inovare	61
6.3	Programe C-D-I europene	64
6.3.1	Programul Cadru 7	64
6.4	Fonduri structurale	65
6.4.1	Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” – POS CCE	65
6.4.2	Programul Operațional Regional POR	70
6.4.3	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane – POS DRU	73
6.4.4	Programe de Cooperare Teritorială Europeană	79
7	PRINCIPALELE ETAPE ÎN CREAREA UNUI CLUSTER	81
7.1	Etapa de pregătire	81
7.2	Etapa de implementare	82
7.3	Etapa de dezvoltare	83
8	ÎNREGISTRAREA CLUSTERELOR PE SITE-UL „EUROPEAN CLUSTER OBSERVATORY”	84
9	CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	88
9.1	Concluzii	88
9.2	Recomandări	89

1. INTRODUCERE

În competiția globală pentru piețe, șansele succesului economic ale unei țări sau ale unei regiuni se bazează pe specializarea ofertei și concentrarea eforturilor de dezvoltare spre domenii-cheie, unde se dețin avantaje competitive, resurse și competențe. În acest context **clusterelor inovative** sunt o soluție de succes datorită faptului că oferă o combinație de dinamism antreprenorial, legături intense între companii și instituții ce dețin cunoștințe de top level, respectiv sinergii pro-active între actorii principali ai inovării.

La nivelul Uniunii Europene, clusterelor inovative sunt considerate „motorul” dezvoltării economice și inovării, acestea reprezentând un cadru propice de dezvoltare a afacerilor, de colaborare între companii, universități, instituții de cercetare, furnizori, clienți și competitori situați în aceeași arie geografică (locală, regională, națională, trans-națională).

Odată cu accentuarea fenomenului de globalizare și creșterea competitivității pe piețele naționale, europene și internaționale, apartenența la un cluster inovativ devine un avantaj real pentru întreprinderile mici și mijlocii, ca urmare atât a accesului facil și rapid la rezultatele cercetării în vederea implementării acestora în producție și realizării de produse inovative, utilizând tehnologii performante, cât și a strategiilor comune de dezvoltare, pornind de la cele de cooperare în producție și achiziție de tehnologii și echipamente performante destinate utilizării în comun, până la cele de marketing.

Ghidul pentru implementarea în România a conceptului de cluster inovativ oferă o bază metodologică și pragmatică pentru cei care doresc să transpună la scară industrială noile concepte de dezvoltare a clusterelor inovative.

Prezentul Ghid a fost elaborat în cadrul proiectului **InovCluster** „Dezvoltarea conceptului de pol tehnologic în plan regional și a clusterelor din rețelele regionale, suport al creșterii competitivității operatorilor economici din industria construcțiilor de mașini”, finanțat prin Planul Sectorial de Cercetare-Dezvoltare în Industrie al Ministerului Economiei, Direcția Generală Politică Industrială și Competitivitate (Contract de finanțare nr. 12/ 2008) și are ca **scop** principal stimularea operatorilor economici pentru promovarea proiectelor destinate creării și dezvoltării clusterelor inovative, cu suport tehnico-economic regional, în scopul creșterii competitivității.

În format electronic Ghidul pentru implementarea în România a conceptului de cluster inovativ este disponibil pe site-urile **www.inma-ita.ro/clustere** și **http://www.fabricadebani.ro/list.aspx?sid=168**. Ghidul va putea fi descărcat integral, în format PDF, printr-un click la bannerul corespunzător.

2. CONCEPTE. PRINCIPALII ACTORI. CONDIȚII. BENEFICII

2.1 Concepte

Conceptul de „cluster” are o istorie destul de îndelungată, atribuindu-i-se mai multe denumiri, inclusiv „**pol de competitivitate**”, „**district industrial**”, „**aglomerare industrială**”. În prezent termenii care s-au impus sunt „cluster” și „pol de competitivitate” (în Franța și Belgia), termenul cel mai utilizat fiind „cluster”.

Descrierea cea mai simplă a clusterelor are la baza descrierea **relațiilor furnizor-client și a lanțului valoric**. Cele mai multe companii cumpără „inputuri” (materii prime, servicii, componente) de la alți furnizori și le înglobează în produsele lor pe care le vând clienților. Funcționarea companiilor în cadrul unei „aglomerări industriale”, aduce acestora un avantaj competitiv, deoarece dispun de o rețea densă de furnizori și clienți în apropiere. Referitor la sintagma „**lanțul valoric**”, aceasta derivă din concepția lui **Alfred Marshall** (1842-1924) care a arătat că o concentrare geografică a unui anumit sector industrial determină specializarea furnizorilor. Spre exemplu, în nordul Italiei există clustere formate din companii mici, care sunt specializate corespunzător diverselor etape ale procesului productiv, între acestea existând relații de coordonare.¹ Marshall și-a bazat teoria cunoscută sub numele de „**treimea lui Marshall**” pe observațiile făcute asupra situației „**districtelor industriale**” din Anglia, conform cărora există 3 motive pentru care companiile localizate în aceeași arie geografică sunt mai eficiente decât dacă ar acționa la mare distanță:

- „**bazin de forță de muncă**”;
- specializarea furnizorilor;
- transferul de cunoștințe.

Marshall a observat că o „aglomerare industrială” de companii similare atrage, dezvoltă și beneficiază de un „**bazin de forță de muncă**” cu un set comun de calificări. De asemenea, siguranța economică a angajaților este mult mai mare deoarece în aceeași arie geografică există mai mulți posibili angajatori care au nevoie de competențele lor. Marshall a observat de asemenea că „**aglomerările industriale**” creează o bună piață pentru furnizori și condiții pentru ca aceștia să-și îmbunătățească și să-și specializeze oferta. Ca o consecință, aceasta conduce la un avantaj productiv pentru clienții lor. De asemenea, Marshall a sesizat că într-o „aglomerare industrială”, ideile „**călătorec**” mult mai ușor de la o companie la alta, precum „**o călătorie prin aer**”. Este de fapt ceea ce astăzi economiștii numesc „**externalități**”.

Ulterior, economiștii germani **Lösch și Von Thünen** au aplicat ideile și tehnicile economice, inclusiv neo-clasice, asupra localizării activității economice, iar în 1956 **Walter Isard** (1956) și alți cercetători au pus bazele științelor regionale. Oamenii de știință regionali au îmbunătățit ideea lui Marshall subliniind avantajul companiilor care derivă din apropierea geografică, făcând distincție între cele două tipuri de externalități: externalitățile de localizare (câștiguri din proximitatea față de companiile similare, în special din aceeași industrie) și de urbanizare (câștiguri din proximitatea față de companiile din alte industrii).

În 1990, profesorul **Michael Porter**², cel căruia i se datorează popularizarea termenului de „cluster”, dacă nu și cel care l-a inventat, **definește clusterul** ca „o

¹ Bianchi, A. și G. Gualtieri. 1987. “The External Growth of Through Merger and Aquisition: The Italian Experience, 1983-1986” Bologna: Nomisima.

² Porter, M.E., 1990. “The Competitive Advantage of Nations”, Free Press

concentrare geografică de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu”.

Definiția „polului de competitivitate” este asemănătoare cu cea a clusterului: este o concentrare geografică de întreprinderi publice sau private, centre de cercetare și instituții de învățământ, care lucrează în parteneriat, sub o strategie comună de dezvoltare, în scopul generării de sinergii și colaborării în cadrul unor proiecte inovative, în interesul uneia sau mai multor piețe”.

Definiția „clusterului” este întâlnită și în legislația din România (HG 918:2006 – Programul „Impact”): o grupare de producători, utilizatori și/sau beneficiari, în scopul punerii în aplicare a bunelor practici din UE în vederea creșterii competitivității operatorilor economici.

Modelul lui Porter de interacțiuni în cadrul unui cluster ia în considerare, ca și element al **„lanțului valoric”**, avantajul competitiv al unei companii care derivă din modul în care își gestionează activitățile, de la proiectarea de produs și achiziționarea materiilor prime, până la vânzare și service. Deoarece multe dintre aceste activități implică interacțiuni cu alte entități - furnizori de materii prime sau subansamble, de servicii specializate, de servicii de cercetare și inovare, unități de învățământ, distribuitori, clienți etc., poziționarea geografică a companiei devine importantă în definirea strategiei sale (Porter 1990). Importanța relațiilor furnizor-client a crescut odată cu depărtarea companiilor de modelul de integrare pe verticală.

Teoria clasică a dezvoltării economice bazate pe disponibilitatea și abundența factorilor de producție (munca, natura și capitalul) a explicat foarte bine fenomenele economice din secolul XIX, dar mai târziu, odată cu succesul extraordinar al unor țări ca Japonia sau al unor regiuni ca Silicon Valley, lipsite total de resurse, s-a dovedit depășită. Soluția a fost găsită de Michael Porter care, în lucrarea sa „Avantajul comparativ a națiunilor” (1990), a arătat că succesul economic depinde de interacțiunea următorilor factori, grupați în ceea ce s-a numit apoi **„Diamantul lui Porter”**:

- disponibilitatea resurselor;
- accesul la informație, pe baza căreia companiile decid să acționeze într-o anumită direcție, cu resursele respective;
- strategiile fiecărei companii în parte;
- presiunea asupra companiilor de a inova și de a investi.

Conform „The Community Framework for State Aid for Research, Development and Innovation - Cadrului Comunitar pentru Ajutor de stat pentru Cercetare, Dezvoltare și Inovare”, clusterelor reprezintă grupări de companii independente (start-upuri inovative, IMM-uri) și organizații de cercetare, care activează într-un anumit domeniu și într-o anumită regiune, în scopul stimulării activităților inovative, prin promovarea interacțiunilor intensive, accesului la facilități comune, schimburilor de experiență și cunoștințe și prin contribuția la transferul tehnologic, networking și diseminarea informațiilor³.

Elementul comun al teoriilor prezentate îl reprezintă **proximitatea geografică** a entităților din cadrul unui cluster, ca și caracteristică principală a unui cluster, care trebuie înțeleasă atât din punct de vedere al posibilităților de transport și comunicare, cât și al identităților culturale, tradițiilor și preferințelor clienților. În prezent, datorită

³The concept of clusters and cluster policies and their role for competitiveness and innovation: main statistical results and lessons learned - Commission staff working document SEC (2008) 2637 (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/clusters-working-document-sec-2008-2635_en.pdf)

mijloacelor moderne de transport și comunicare (de exemplu Internetul), proximitatea geografică a entităților din cadrul unui cluster are altă dimensiune.

Un accent deosebit se pune pe **proximitatea tehnologică** (cât de apropiate sunt tehnologiile pe care companiile din cadrul unui cluster le utilizează), **complementaritatea cu privire la forța de muncă**, **complementaritatea cu privire la clienți și proximitatea socială** (nivelul și tipurile de interacțiune între managerii și angajații companiilor din cadrul unui cluster).

2.2 Principalii actori

În contextul în care Uniunea Europeană pune accentul pe dezvoltarea „clusterelor inovative” - „**clusterelor de top level**”, luând în considerare teoria avantajului competitiv al lui Porter și conceptele de învățare individuală și instituțională, **Centrul pentru Inovare și Tehnică al landului Renania de Nord Westfalia – ZENIT** (Germania) a dezvoltat recent modelul „**Noul diamant al inovării**” (fig.1)⁴.

Considerațiile care au stat la baza dezvoltării modelului „Noul diamant al inovării”, sunt următoarele:

- Inovarea este fundamentată pe cunoștințe științifice aprofundate, susținute de o infrastructură modernă;
- Procesele de transfer tehnologic și inovare nu pot avea loc într-un mediu economico-social polarizat. O condiție pentru implementarea proceselor inovative o reprezintă coeziunea economică și socială;
- Inovarea se construiește pe învățarea individuală și instituțională;
- Învățarea individuală și instituțională pot avea loc dacă este stabilit un set comun de norme, reguli și viziuni;
- Se poate vorbi despre inovare doar atunci când cunoștințele sunt aplicate într-un produs/serviciu/proces nou sau într-un instrument de management.

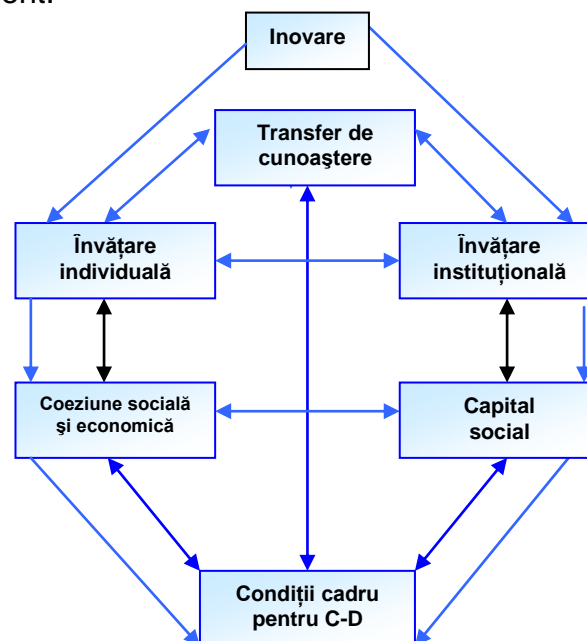

Fig.1 Noul „Diamant al inovării”

⁴Cercetarea a fost finanțată de Fundația Hans Böckler Foundation, Germania (www.boeckler.de)

O aplicație a teoriei sistemice a inovării, coroborată cu conceptele de învățare individuală și instituțională, se regăsește în paradigma „triple helix” a transferului tehnologic și a inovării, aplicabilă conceptului de „cluster inovativ”. Pentru ca transferul tehnologic și inovarea să aibă loc, este necesară participarea următoarelor categorii de **actori**⁵:

- **universitățile, institutele de cercetare, centrele de formare profesională** – care reprezintă oferta de produse, procese și servicii inovative;
- **industria**, în special IMM-urile (inclusiv start-upurile și spin-offurile) - care reprezintă cererea de inovare, iar într-un caz ideal ar trebui să determine și să absoarbă oferta mai sus menționată;
- **autoritățile** cu competențe în facilitarea proceselor inovative (autorități centrale și/sau regionale, locale etc.).

În accepțiunea lui Porter (1998)⁶ clusterelor au următoarea componentă:

- industrii interconectate și alte entități, cum ar fi furnizorii specializați, precum și infrastructura aferentă;
- canale de distribuție și clienți, producători de produse complementare,
- companii afiliate din punct de vedere al competențelor, tehnologiilor etc.;
- instituții conexe, cum ar fi organizații de cercetare, universități, organisme de standardizare, centre de formare profesională, și altele, **care colaborează dar rămân în competiție.**

În România, experiența a arătat însă că cei 3 parteneri naturali ai modelului „Triple helix” nu cooperează și, mai mult decât atât, aceștia nu se cunosc și nu ajung să discute unul cu celălalt. În aceste condiții este necesară adaptarea modelului „Triple helix” și transformarea acestuia într-un model „**Four clover**” – „**Trifoi cu patru foi**”, cel de **al patrulea actor fiind reprezentat de organizații catalizator - entități specializate în domeniul transferului tehnologic și al inovării**⁷, firme de consultanță.

Pentru a concluziona, **conceptul „cluster inovativ” are următoarele dimensiuni:**

- relațiile furnizor – client (lanțurile de furnizori), bazate pe teoria economică neo-clasică;
- influența orașelor, în calitate de **poli de creștere**, care creează externalități, descrise în teoria noii geografii economice;
- influența instituțiilor de cercetare și a universităților, în calitate de **poli de excelență**, care creează oferta de produse, procese și servicii inovative;
- relațiile complexe între diverșii actori implicați (companii, furnizori specializați, instituții de cercetare-dezvoltare, universități, autorități publice, organizații catalizator), bazate pe teoria avantajului competitiv al lui Porter, a paradigmei „Four clover” și a modelului „Noul Diamant al Inovării”.

⁵ Vezi Etykowitz, H., The Triple Helix of University-Industry-Government Implications for Policy and Evaluation, Institutet för studier av ut b i ldnig och forskning, Stockholm, 2002

⁶ Porter, M.E., 1998. “Clusters and the New Economics of Competition”, Harvard Business Review, 77-90

⁷ Coșniță, D., Triple helix of four clover, alocuțiune în cadrul celui de al șaselea Forum deschis pentru Inovare și Transfer Tehnologic, București, 2007

2.3 Condiții

Condițiile pentru un cluster inovativ de succes sunt următoarele:

- Încredere între membri ;
- Participare voluntară ;
- Existența unei „mase critice”:
 - activități și companii complementare;
 - interconectare printr-un interes comun;
 - competențe existente, complementare și demonstrate;
- Strategie de dezvoltare comună;
- Asigurarea independenței pentru fiecare membru;
- Cooperare dinamică și deschisă;
- Participanții rămân concurenți din toate punctele de vedere;
- Managementul este asigurat de structuri clar definite;
- Beneficii clare pentru toți membrii.

2.4 Beneficii

Beneficiile apartenenței unei companii la un cluster inovativ sunt următoarele:

- Creșterea competitivității și a ratei de ocupare a forței de muncă, prin interconectarea de oameni, abilități, competențe și cunoștințe ;
- Creșterea eficienței, deoarece este ușor să lucrezi într-o rețea cu clienții și furnizorii;
- Stimularea inovării, deoarece interacțiunea cu clienții creează idei noi și o mare presiune asupra inovării ;
- Reducerea constrângerilor pentru IMM-uri din partea marilor companii;
- Creșterea șanselor pentru internaționalizarea IMM-urilor;
- Șanse de succes pentru start-upuri și spin-offuri;
- Asigurarea capacității de a influența profilurile de învățământ pentru a corespunde cerințelor companiei de resurse umane calificate.

3. SITUAȚIA LA NIVEL EUROPEAN ȘI INTERNAȚIONAL

Politica de sprijinire a clusterelor/polilor de competitivitate este diferită de la țară la țară, în funcție de condițiile politice, socio-economice și istorice specifice.

3.1 Elveția

Elveția, a cărei politică economică este de inspirație liberală, **nu** dispune de o politică de susținere a clusterelor la nivel federal. Dezvoltarea clusterelor inovative este susținută, prin programe specifice la nivel regional, de către Secretariatul de Stat pentru Economie, dar într-o măsură mai mică decât în principalele țări europene. Astfel, sunt susținute în mod deosebit clusterelor din patru teritorii: Cantonul Basel (BioValley Basel), Cantonul Valais (tehnologiile Ark – Valais), Cantonul Berna și Cantonul Saint Gallen (Nanoclusterul Bodense).

Totuși, **în Elveția se află unul dintre cele mai importante clusterelor în domeniul biotehnologiilor**, fondat în anul 1999, **având statut juridic de asociație**, din care fac parte: o mare companie în domeniu, Novartis, fondată în 1996 și o asociație trinațională, fondată în 1999, cu sprijin financiar din partea unui fond de investiții, BioMed Invest, precum și cu fonduri accesate prin programele INTERREG II, III și IV (fig.2). Această asociație trinațională este formată din Asociația Bio Valley Alsacia din Franța, fondată în 1998, Asociația Bio Valley Basel din Elveția și Asociația Bio Valley Deutschland din Germania, fondate în 1999.

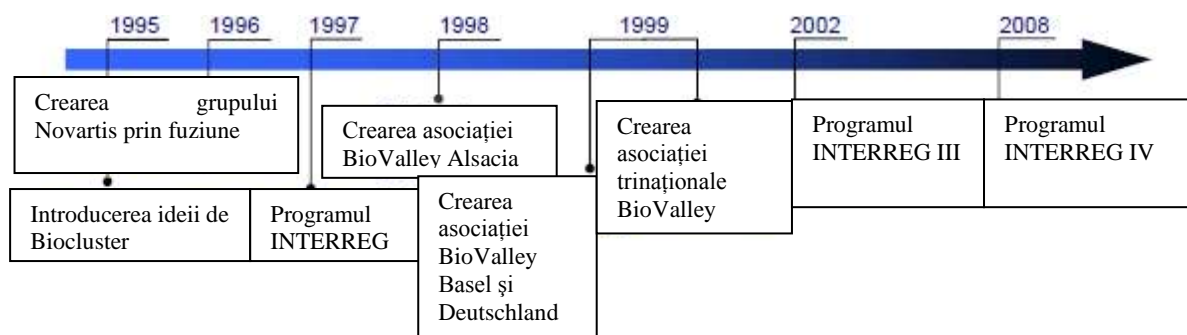

Fig. 2. Procesul de creare a clusterului elvețian Bio Valley

3.2 Danemarca

Danemarca constituie una dintre cele 10 țări incluse în celebrul studiu al lui Michael Porter «The Competitive Advantage of Nations», deoarece a fost una dintre primele țări care au implementat conceptul de „cluster” la începutul anilor `90, dar la o scară atât de mare (**12 mega clusterelor care acopereau 90% din companiile daneze și toate sectoarele de activitate**), încât efectul de „levier” al acestui proces a fost limitat.

În perioada 2000 ... 2003, în cadrul activității de amenajare teritorială și de planificare (NPR), au fost definite și finanțate cu fonduri de la autoritățile centrale **17 „sisteme regionale de creștere”**, care reunesc companii, organisme de formare profesională și autorități locale.

Introducerea unui **program de susținere a clusterelor inovative, denumite Centre Regionale de Tehnologii – CRT**, a revenit Consiliului pentru Tehnologie și

Inovare, în cadrul politicii Centrelor Regionale de Tehnologii. Obiectivul acestui program îl reprezintă networking-ul între mediul universitar și mediul de cercetare, business și autorități. Fondurile alocate sunt de 10 milioane euro pentru o durată de 2 până la 4 ani și pot susține 13 CRT, în condițiile asigurării unei cofinanțări de minim 40% din partea companiilor și a autorităților locale.

În Danemarca s-au creat clustere în domeniile : TIC, industria alimentară, bioenergie, industria lemnului și a mobilei.

Cel mai important cluster danez este Medicon Valley Alliance, creat în 1997 în regiunea daneză în care se afla Copenhaga și în regiunea Skane din Suedia, regiuni despărțite de un simplu pod. Acest cluster implica 40.000 locuri de muncă în sectorul privat biofarmaceutic și mai mult de 200 companii din domeniul medical. Jumătate dintre companiile implicate în cadrul acestui cluster au fost create în ultimii 10 ani. Clusterul danez Medicon Valley Alliance se revendică în calitate de lider mondial în materie de cercetare și tratamente pentru diabet, reprezintă unul dintre primele clustere transnaționale din Europa și prezintă structura clasică de organizare a unui cluster.

Clusterelor sunt evaluate după 5 indicatori: talent, cunoștințe, spirit antreprenorial, reglementări și colaborări. Există mecanisme de susținere guvernamentală pentru toți cei 5 indicatori.

Documentul care stă la baza creării clusterelor de top-level îl reprezintă « EU Strategy for Baltic Sea Region », în baza căruia s-a elaborat Baltic Sea Region Flagship Programme cu implementare în 2010.

3.3 Finlanda

Principala politică de sprijinire a clusterelor în Finlanda este politica „centrelor de expertiză” (OSKE), inițiată de Ministerul Afacerilor Interne și axată apoi pe dezvoltarea regională. Această politică este implementată de Ministerul Economiei și Ministerul Muncii și se dorește a se afla la intersecția dintre politicile acestor ministere. Totodată, această politică vizează concentrarea resurselor și a activităților de dezvoltare regională pe arii de importanță națională, semnificative pentru Finlanda și se bazează pe următoarele principii: un program specific de creare a centrelor de expertiză de înalt nivel a resurselor locale, regionale și naționale; susținerea resurselor regionale prin cooperare între centrele de expertiză; concentrarea asupra dezvoltării afacerilor în domeniile în care Finlanda este competitivă pe plan internațional.

Această politică implică un comitet național de coordonare, autoritățile orașenești și regionale, universitățile, Ministerul Educației, al Afacerilor Sociale și al Sănătății, al Agriculturii și al Pădurilor, al Mediului Înconjurător, precum și reprezentanți ai companiilor și experți.

Lansată în 1994, această politică cunoaște astăzi a treia perioadă de programare. Rezultatele identificate de cele 2 ministere responsabile, pentru perioada 1999-2006, sunt următoarele: crearea a 1.300 de întreprinderi de înaltă tehnologie, realizarea a 3.700 produse și procese inovative în domeniile în care Finlanda este competitivă pe plan internațional, servicii de formare profesională pentru 90.000 persoane, înființarea a 12.800 locuri de muncă și menținerea a 29.300 locuri de muncă.

Principalii factori de succes sunt: angajamentul guvernului pe o perioadă mare de timp, efectul de „levier” asigurat cu ajutorul cofinanțării Statului (52 milioane euro

cofinanțare pentru o finanțare totală de 577 milioane euro), delegarea managementului programelor de finanțare către centrele tehnologice, specializarea regională și introducerea parteneriatelor public-private.

3.4 Marea Britanie

Promovarea conceptului de „cluster” pe teritoriul britanic a fost inițiată de Departamentul de Comerț și Industrie (DTI) în anii `90 prin intermediul unei politici definite în 1998 de «Clusters Policy Steering Group», coordonat de Lordul Sainsbury. Rezultatele lucrărilor «Clusters Policy Steering Group» sunt prezente în raportul DTI «Our Competitive Future – Building the Knowledgeable Driven Economy» din decembrie 1998. Implementarea acestei politici, în cadrul unui program specific, a fost încredințată celor 10 agenții regionale de dezvoltare, create în același an.

În anul 2000 a fost lansată cea de-a doua etapă a programului menționat, iar în februarie 2001 a fost realizată o cartografie națională a clusterelor (cluster mapping), fiind identificate 154 cluster pe întreg teritoriul britanic.

În 2003, un studiu DTI realizat împreună cu M. Porter „deschide” calea raportului «UK competitiveness: Moving to the next stage ». În 2004, DTI publică un ghid practic pentru dezvoltarea clusterelor. În 2006, lucrările «Clusters Policy Steering Group», coordonate de G. Brown (Science and Innovation Framework 2004-2014) și Lordul Sainsbury, confirmă politica clusterelor, fără a-i atribui însă mijloace financiare semnificative la scară națională.

Unul dintre cele mai importante cluster din Marea Britanie este Silicon Fen, Cambridge, organizat în jurul celei mai performante universități europene (clasificarea Shanghai). Acesta constituie unul dintre primele locuri de stabilire a centrelor R&D în Europa ale companiilor multinaționale, se caracterizează printr-o puternică dinamică antreprenorială și concentrează un sfert din investițiile britanice în capitalul de risc al întreprinderilor inovatoare.

Organizarea clusterului este asigurată de rețeaua Cambridge Network și se distinge printr-un mare profesionalism în acțiunile întreprinse, prin cooperări intense cu universitatea, precum și printr-o implicare puternică a antreprenorilor locali și a fondurilor de investiții.

Marea Britanie a pornit de la universități în crearea de cluster și a gândit atât pe «orizontală» cât și pe «verticală».

3.5 Croația

Clusterelor din Croația s-au orientat foarte mult spre piețe din Asia (Vietnam, Indonezia, Malaysia, Thailanda etc.) de unde se importă materie primă. În prezent există cluster croate care lucrează pentru Ministerul Apărării din Malaiezia. S-a reușit crearea încrederii între parteneri și s-a redus presiunea importurilor de materii prime. Croația a creat la Jakarta clusterul HKSO Indorama în textile, produse ecologice și nanomateriale și a demonstrat ca pot exista cluster de succes și în perioada de criză. Clusterelor de succes din Croația sunt în domeniile: lemnului și mobilei, textilelor, industriei navale, pescuitului, prelucrării uleiului de măsline, produselor bio.

Suștinerea clusterelor inovative în Croația este un instrument de politică industrială și de cercetare, menționat în Programul Național de Reformă al Croației și

finanțat de către Ministerul Economiei, Muncii și Antreprenoriatului din fonduri naționale.

În 2009, declarat „Anul creativității și inovării”, Croația organizează, în calitate de stat candidat la Uniunea Europeană, circa 40 de evenimente legate de clustere și politici de cluster.

În prezent, în Croația sunt susținute 46 de clustere și se lucrează la un cluster mapping finanțat de către Ministerul Economiei.

România participă la IT Cluster IKS Slavonija și Baranja din Croația, creat în baza HIO (Croatian Export Offensive). Clusterul cuprinde 8 companii IT și incubatoare de afaceri. Site-urile www.cro.ict și www.iks-it.hr prezintă sprijinul oferit în organizarea clusterelor din partea Croației, USAID, GTZ, UE etc. și au fost create în cadrul proiectului « Clustere-asociere pentru succes ».

În 2007, la solicitarea Ministerului Economiei, Muncii și Antreprenoriatului din Croația, Societatea Germană pentru Cooperare Tehnică (GTZ) a elaborat „**Cluster Management: A practical Guide**”, care oferă o privire de ansamblu, completă și concisă, asupra metodelor și instrumentelor de cluster management. Deși a fost elaborat în Croația, acest ghid este aplicabil în toate țările în care conceptul de cluster este în curs de implementare și poate fi utilizat atât în domeniul clusterelor, cât și pentru alte forme de cooperare antreprenorială ce depășesc relația furnizor-cumpărător ca de exemplu: parcuri științifice și tehnologice, parcuri industriale, incubatoare tehnologice și de afaceri etc.

Datorită conținutului său foarte bine structurat, acest ghid este un instrument indispensabil pentru orice manager de cluster. Conform acestui ghid, clusterul este o concentrare de companii și instituții asociate dintr-o anumită arie geografică și/sau din aceeași industrie, care utilizează în comun resurse, creând o valoare adăugată comună. Pentru companiile aflate în competiție, clusterul este o cale reciproc avantajoasă de colaborare.

Clusterul reprezintă totodată cadrul ideal de a prezenta o mulțime de companii sub același brand, conform unei politici comune de marketing, de a valorifica resursele și competențele comune. De asemenea, în cadrul unui cluster, companiile „tinere” au șansa de a învăța de la cele cu experiență, participând împreună la activități de informare, instruire, marketing, achiziționare de mijloace fixe sau mobile, producție comună, vânzări, construire de infrastructură comună.

În prima parte a ghidului este realizată o sinteză teoretică a etapelor de înființare și coordonare a unei forme de alianță strategică (pregătire, implementare, schimbare continuă), o prezentare a problemelor cheie ce pot apărea în derularea fiecărei etape, oferindu-se soluții bazate pe exemple și bune practici din diferite regiuni ale lumii și o prezentare a beneficiilor și limitărilor unei alianțe strategice, avându-se în vedere factorii economici și sociali.

În a doua parte a ghidului sunt descrise instrumentele necesare punerii în practică a etapelor cheie de înființare și coordonare a unui cluster. Metodologia de lucru este următoarea: fiecare dintre cele trei etape este împărțită în mai multe activități, iar în funcție de obiectivul și domeniul de aplicabilitate ale fiecărei activități, este descris pe scurt un instrument de lucru și totodată sunt prezentate beneficiile implementării instrumentului respectiv. În fiecare caz, instrumentul este documentat și exemplificat.

3.6 Serbia

Serbia a demarat inițiativele de cluster în 2005 în cadrul Programului de creștere a competitivității produselor industriale și a creat în perioada 2005-2006 un număr de 4 cluster, în 2007 un număr de 16 cluster și în 2008 un număr de 14 cluster. Suma grant național pentru susținerea clusterelor în 2009 este de 30 milioane dinari (circa 320 mii Euro)⁸.

3.7 Macedonia

Macedonia are o politica de cluster axată pe următoarele domenii, în ordinea importanței: textile, IT, vin, turism, carne de miel, brânză de oaie, lemn și mobilă, auto⁹.

3.8 Turcia

Turcia, cu 74 milioane de locuitori și 8 orașe cu peste 1 milion de locuitori, a realizat în 2 ani, în cadrul unui proiect de twinning cu Slovenia (proiectul a demarat în martie 2007), o Politică Națională de Cluster și networking „Clustering policy”. Planul de acțiune al guvernului conține 150 de măsuri de sprijinire a clusterelor în cadrul a 4 programe și pornește de la ideea că o coordonare pe verticală și orizontală este crucială. Toate cele 16 tipuri de instituții naționale (ministere, Tubitak, SPO, administrații locale etc.) sunt implicate și au identificat cluster potențiale în agricultură, turism și textile. GAP-GIDEM este un proiect finanțat de UE și implementat de către PNUD în cooperare cu GAP Regional Development pentru identificarea potențialului regional de creare-dezvoltare de cluster. În Turcia a fost creat un portal on-line pentru cluster.

3.9 Israel

Politica israeliană de sprijinire a clusterelor și mecanismele de susținere a inovării se întrepătrund. Legea pentru încurajarea investițiilor capitalurilor din 1959 a introdus un sistem fiscal interesant și a favorizat stabilirea unor mari grupuri internaționale în anii 1960. Anii `60 se caracterizează de asemenea prin dezvoltarea parcurilor tehnologice, a centrelor de formare profesională și a centrelor de cercetare la nivel înalt: Technion din Haifa, Institutul Weizman, Universitatea din Tel Aviv, Universitatea din Ierusalim, Universitatea Ben Gurion etc.

Politica națională în domeniul inovării este definită în particular în legea din 1983 pentru încurajarea cercetării-dezvoltării industriale, modificată în 1997, care vizează dezvoltarea unei industrii naționale în domeniul tehnologiilor de vârf. Această politică este introdusă de Office of Chief Scientist - OCS al Ministerului Industriei, Comerțului și Muncii și marchează demararea programului incubatoarelor tehnologice, lansat în 1992, a programului Yozma¹⁰ pentru dezvoltarea capitalului de risc, lansat în 1992 și a programelor de susținere a cercetării și dezvoltării în cadrul companiilor (Magnet), lansate în 1993.

⁸ <http://www.Klasteri.merr.gov.rs>

⁹ <http://www.Economy.gov.mk>

Cel mai important cluster israelian este Silicon Wadi, creat la Tel Aviv, în strânsă corelare cu istoria țării. Astfel, după constituirea Israelului, principalul sector economic care s-a dezvoltat a fost agricultura. Ulterior, Israelul a investit și în noile tehnologii, în informatică și a încercat să atragă investitori străini (Legea pentru încurajarea investițiilor capitalurilor din 1959). Astfel, în perioada 1950 ... 1960, liderii industriei de înaltă tehnologie s-au stabilit în Israel (de exemplu IBM, Motorola etc.).

Clusterul Silicon Wadi din Tel Aviv, Israel constituie un pol de excelență mondială în domeniul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor (TIC). Succesul acestui cluster este rezultatul unor investiții guvernamentale masive în C-D, inclusiv prin intermediul programelor militare, fiind de asemenea legat de prezența a numeroase centre de C-D private. Astfel, în 2007, 43 din cele 50 multinaționale de înaltă tehnologie posedă un centru de C-D în Israel.

3.10 Canada

Autoritățile publice federale canadiene definesc un cluster drept «o grupare a unui număr important de companii inovatoare în jurul unui nucleu de instituții de cercetare și dezvoltare, de furnizori și investitori de capital de risc». Aceste clusteruri furnizează un mediu propice networking-ului, dezvoltării industriale, investiției și comercializării.

Politica națională a Canadei în domeniul clusterelor a fost definită în cadrul planului „Avantaj economic” al Ministerului Finanțelor, în noiembrie 2006 și vizează «construirea unei economii puternice pentru canadieni».

Implementarea acestei politici este coordonată de Consiliul Național al Cercetării din Canada (CNCC). CNCC colaborează cu comunitățile orășenești și regionale pentru a consolida poziția Canadei în sectoarele cheie ale economiei.

Această politică încurajează parteneriatele inovative între guvernul federal, guvernele provinciale, administrațiile municipale, industrie și sectorul de învățământ superior și vizează accelerarea comercializării tehnologiilor inovative realizate de IMM-uri pe baza rezultatelor cercetării, respectiv crearea unei capacități regionale în domeniul științei și tehnologiei în sectoarele industriale cheie.

În acest context, CNCC a susținut **crearea a 11 clusteruri**. În 2008 a fost alocat un buget de 118 milioane de dolari canadieni, pe o perioadă de 3 ani, pentru 6 dintre cele 11 clusteruri create de CNRC.

3.11 SUA

Primul cluster creat la nivel mondial este considerat clusterul din Silicon Valley. În analiza clusterelor, **Feser**¹¹ a luat în considerare trei dimensiuni ale acestora: ciclul de viață (existente, în curs de dezvoltare, potențiale); legăturile dintre membrii clusterelor și proximitatea geografică (regională sau națională). Un cluster poate fi considerat drept o industrie larg răspândită într-un stat sau o zonă metropolitană (de exemplu, industria textilă în Carolina de Nord), sau poate avea ca obiectiv realizarea unui produs într-o zonă specifică (de exemplu, tricotaje în Catawba, Carolina de Nord). De asemenea Feser a luat în considerare și specializările și subspecializările specifice. Astfel, regiunea Portland, Oregon

¹¹ Feser, E. 2004., “Industry Clusters and Economic Development: A Learning Resource, Community and Economic Development Toolbox”

reprezintă un centru major pentru industria electronică din SUA cu o mare concentrare de companii care produc tehnologii electronice de afișare. Această regiune ar putea fi descrisă ca având un cluster în electronică și un subcluster în Display Technology.

Studii de caz asupra unor regiuni cum ar fi **Silicon Valley** au furnizat date importante pentru interpretarea procesului de clusterizare a industriei. Studiul comparativ al lui **Saxenian** (1994)¹² asupra a două clustere concurente de înaltă tehnologie (Route 128 aproape de Boston și Silicon Valley), atribuie succesul clusterului din Silicon Valley diferențelor importante în organizarea producției (deschisă, orientată spre echipa mai degrabă decât ierarhică), spiritului antreprenorial, fluxurilor de pe piața muncii și existenței unei culturi locale, care au facilitat o inovare rapidă care transcede nivelul strict al companiei.

Scott (2004)¹³ și alți analiști au studiat un număr de clustere în California de Sud, inclusiv în industria de divertisment și de îmbrăcăminte, iar **Storper** (1997)¹⁴ a susținut că firmele aflate în același areal geografic au în comun ceea ce acesta numește „interdependențe nenegociate”, delimitate la nivel local și resursele disponibile în acel areal.

¹² Saxenian, J.A. 1994. Regional Advantage: Culture and Competition in Silicon Valley and Route 128, Harvard University Press

¹³ Scott, A.J. 2004. On Hollywood: The Place, The Industry, Princeton University Press

¹⁴ Storper, M. 1997. The Regional World: Territorial Development in a Global Economy. Guilford Press.

4. CLUSTERE INOVATIVE DE SUCCES DIN UNIUNEA EUROPEANA

În scopul monitorizării fenomenului de clusterizare, Comisia Europeană a înființat în anul 2006 „The European Cluster Observatory – Observatorul European al Clusterelor”¹⁵ care furnizează date statistice cantitative și calitative (cluster mapping), studii de caz, politici și analize comparative privind situația clusterelor în Europa.

Astfel, la nivelul anului 2008, the European Cluster Observatory¹⁶ a identificat circa 2000 de cluster semnificative definite ca aglomerări regionale industriale și de servicii, care implică aproximativ 38 % din forța de muncă a Uniunii Europene¹⁷. Aceste cluster s-au format fie de jos în sus, fie de sus în jos și sunt susținute de politici, proiecte concrete și finanțări naționale și comunitare.

Comunicarea nr. 652/ 5 noiembrie 2008 a Comisiei Europene « Către cluster de talie mondială în Uniunea Europeană - implementarea strategiei bazate pe inovare », încearcă să răspundă la două întrebări: cum să se creeze cluster de talie mondială în UE și ce se poate face la toate nivelurile pentru a crește eficiența clusterelor. În acest sens, măsurile propuse sunt următoarele:

- Înființarea la începutul anului 2009 a unui « High Level Group » pentru cluster, care are ca obiectiv principal identificarea instrumentelor la nivel european și național pentru îmbunătățirea cooperării între cluster. Acest grup va include 20 de experți independenți din diferite domenii ale inovării, competitivității etc. care vor lucra timp de 18 luni și vor înainta Comisiei Europene (raport final septembrie 2010) și Statelor Membre rapoarte ale situației existente în domeniul clusterelor (European cluster mapping) și asupra modalităților de susținere a clusterelor prin programe, strategii, politici etc.;
- Sprijin din partea Comisiei Europene la nivel național și regional în eforturile de a îmbunătăți politicile proprii în ceea ce privește cluster, prin oferirea de informații asupra clusterelor și politicilor în domeniu. La nivel comunitar aceasta se va realiza prin « The European Clusters'Observatory » ce va deveni un instrument de informare pentru companii ;
- Continuarea sprijinului pentru « European Clusters Alliance », organizație care are ca scop promovarea clusterelor la nivel național și regional ;
- Facilitarea cooperării între organizațiile din cadrul unui cluster ;
- Lansarea inițiativei « Excellence of Cluster Organization », care va oferi sprijin pentru introducerea de standarde de calitate în activitatea clusterelor și pentru accesarea fondurilor comunitare pentru finanțarea activităților proprii.

În acest context, Statele Membre sunt invitate să :

- Integreze politica de cluster în pilonul „competitivitate” al Programelor Naționale de Reformă și în Programul Operațional Sectorial « Creșterea competitivității economice », clusterul fiind considerat un instrument de politică industrială și de cercetare în Europa, precum și un generator de competitivitate și de proiecte de cooperare inter-cluster la nivel național, european, mondial;

¹⁵ <http://www.clusterobservatory.eu>

¹⁶ <http://www.clusterobservatory.eu> or the accompanying staff working document

¹⁷ Communication from the Commission to the Council, the European parliament, the European economic and social committee and the committee of the regions - Towards world-class clusters in the european union, Brussels, 17.10.2008, COM(2008) 652 final

- Sprijine IMM-urile în vederea participării la clustere, prin implementarea măsurilor relevante din „Small Business Act for Europe”. Numărul membrilor în cadrul clusterelor crește în fiecare țară, alăturându-se IMM-urile, băncile, investitorii străini, municipalitățile, autoritățile publice, camerele de comerț, asociațiile profesionale, institutele de cercetare etc., deoarece s-a constatat că firmele din cluster sunt mai inovative decât cele din afara clusterului și au acces mai ușor la piețele internaționale;
- Dozeze eforturile pentru realizarea de mai multe sinergii și complementarități între diferitele politici, programe și inițiative în domeniul politicii de cluster.

Principalele forme de susținere sugerate sunt: crearea cadrului optim pentru desfășurarea activității în cadrul clusterelor, îmbunătățirea accesului la finanțare, mai buna utilizare a fondurilor structurale pentru a finanța clusterelor, finanțarea publică a clusterelor care în anumite cazuri ar putea depăși limita de 5 ani, criteriile specifice care să favorizeze accesul la finanțare a clusterelor care au proiecte inovative, elaborarea unui model de includere a IMM-urilor în polii de excelență, îmbunătățirea competențelor relevante, limitarea ajutorului de stat la maximum 5 ani pentru asistență tehnică. Comisia consideră că limitarea în timp a acestor măsuri va face ca riscul de distorsionare a pieței să fie relativ redus.

De asemenea, Comisia menționează faptul că eco-inovarea și clusterelor în domeniul serviciilor sunt foarte importante, dar că foarte puține State Membre iau în calcul inovarea în domeniul serviciilor.

Comisia a atras atenția Statelor Membre recent intrate în UE (12) să evite utilizarea clusterelor numai pentru a obține finanțare, fără a oferi rezultate clare. De aceea se recomandă cooperarea între clustere și State Membre și aplicarea celor mai bune practici în domeniu.

Uniunea Europeană are nevoie de campioni de inovare care să internaționalizeze rapid, clusterul fiind un mediu prielnic pentru inovare. UE nu duce lipsă de inițiative de cluster, dar îi lipsesc « world class excellences »(așa numitele clustere de top-level). De asemenea, Statele Membre UE trebuie să testeze schemele pilot din cadrul « Cluster Innovation Platform » (Cluster IP).

În prezent, The European Cluster Observatory – Observatorul European al Clusterelor dezvoltă o platformă de colaborare on line între clustere și membrii din clustere (Europa InterCluster¹⁸) care să le permită acestora să relaționeze și să aibă acces la o gamă largă de informații. În acest context va fi creat The Club of Cluster Managers - Clubul Managerilor de Cluster, sub forma unei asociații profesionale care va furniza servicii bazate pe necesitățile și interesele reale ale managerilor de cluster. Europa InterCluster oferă acces gratuit la baza sa de date de peste 900 de inițiative de clustere și organizații de clustere europene, acesta fiind un instrument foarte util și eficient pentru a găsi un partener.

4.1 Franța

Politica franceză de sprijinire a poliilor de competitivitate (clusterelor) a fost stabilită în 2005. Cu toate acestea, în 1987, cu mult înaintea apariției termenului de „pol de competitivitate”, a fost lansată o inițiativă în acest sens. Prin programul „Systèmes Productifs Locaux - Sisteme Locale de Producție”, guvernul francez a

¹⁸ <http://intercluster.eu>

sprijinit procesul de schimbări structurale în regiunile afectate de declinul sectoarelor industriale. Beneficiarul final nu a fost o singură companie, ci o rețea de companii dintr-un anumit sector și dintr-o anumită regiune, denumită „Sistem Local de Producție – SLP”. Obiectivele acestui program au fost:

- creșterea competitivității IMM-urilor;
- creșterea gradului de atractivitate al regiunii;
- crearea/menținerea locurilor de muncă în sectoarele care se confruntau cu probleme.

Astfel, acest program a stabilit deja două caracteristici importante ale „polului de competitivitate”: proximitatea geografică a companiilor și colaborarea între membri.

Prin acest program, au fost susținute următoarele tipuri de acțiuni comune din cadrul unui SLP:

- comunicare și activități de marketing (de exemplu: participarea la târguri și expoziții, strategii comune de comunicare etc.);
- achiziții (de exemplu: investiții în instalații de producție moderne etc.);
- cercetare-dezvoltare-inovare (de exemplu: proiecte de cercetare comune, proiecte de audit tehnologic, studii tehnologice prospective, exerciții de foresight etc.);
- skill Management (de exemplu: training, recrutare de personal etc.);
- internaționalizare (de exemplu: misiuni în comun, cooperare internațională cu alte rețele etc.).

În perioada de 20 de ani de funcționare a programului (1987-2007), au fost susținute aproximativ 110 de SLP. În 2005, Franța și-a reorientat politica în domeniul sistemelor de producție locale, elaborând prima versiune a Politicii franceze în domeniul poliilor de competitivitate, ale cărei obiective sunt următoarele:

- Creșterea competitivității economiei franceze prin inovare;
- Dezvoltarea în regiuni de activități, în principal industriale, pe baza tehnologiilor inovative;
- Creșterea atractivității produselor franceze, ca urmare a îmbunătățirii vizibilității internaționale;
- Crearea condițiilor pentru perfecționarea resurselor umane.

Corespunzător acestei politici, Ministerul pentru Amenajarea Teritoriului și Ministerul Industriei au lansat Programul pentru poliile de competitivitate, care a reprezentat o schimbare destul de importantă de orientare dinspre abordarea tradițională, „curativă”, către o abordare orientată spre creștere economică.

Obiectivul acestui program este de a îmbunătăți potențialul de inovare al Franței prin concentrarea tuturor eforturilor publice cu privire la poliile de competitivitate, pentru a crea bunăstare și noi locuri de muncă.

Poliile de competitivitate, în definiția acestui program francez, sunt concentrări geografice de companii publice sau private, centre de cercetare și instituții de învățământ, care lucrează în parteneriat, sub o strategie comună de dezvoltare, în scopul generării de sinergii și colaborării în cadrul unor proiecte inovative, în interesul uneia sau mai multor piețe¹⁹. Un rol important este jucat de companiile mari și de

¹⁹ <http://www.competitivite.gouv.fr> rubrica « politique des pôles »

instituțiile de cercetare din regiune, poli de competitivitate reprezentând principala modalitate de susținere a cercetării industriale.

Principiul de funcționare a polului de competitivitate constă în colaborarea actorilor principali și concentrarea geografică în serviciul unei inovări mai eficiente, prin încurajarea și susținerea de proiecte în scopul de a accede la o poziție de lider în domeniul respectiv, la nivelul Franței și la nivel internațional.

Fiecare pol de competitivitate are personalitate juridică proprie, cel mai adesea sub forma unei asociații. Asociația are o echipă (personal permanent) care are un rol determinant în:

- facilitarea colaborării „actorilor” din cadrul polului de competitivitate pentru elaborarea și implementarea proiectelor comune;
- elaborarea și implementarea strategiei generale a polului de competitivitate;
- coordonarea și selecția ofertelor de proiecte de cercetare prin care este solicitată finanțare din fonduri publice, specifice politicii polului de competitivitate ;
- asigurarea comunicării la nivel internațional;
- asigurarea comunicării cu alte clusteruri din Franța sau din străinătate.

Strategiile polilor de competitivitate se stabilesc pentru o perioadă de 5 ani și au ca obiective generale:

- stabilirea de parteneriate între diferiții „actori” cu competențe recunoscute și complementare;
- realizarea de proiecte de colaborare strategică de C-D, cu finanțare publică (în special din Fondul Unic Interministerial - FUI);
- promovarea unui mediu global favorabil inovării și „actorilor” din polul de competitivitate;
- realizarea de acțiuni comune (formare profesională, proprietate industrială, dezvoltare internațională etc.).

Relațiile între polul de competitivitate, stat și autoritățile locale implicate sunt stipulate într-un Contract cadru.

Titlul de pol de competitivitate se atribuie prin decizie a comitetului interministerial (CIACT), prezidat de primul ministru, pe baza evaluării proiectului de pol de competitivitate.

Procesul de selecție constă într-o analiză triplă CIACT:

- analiza încadrării în strategia regiunii;
- expertiza grupului de lucru interministerial (GTI) (Ministerele Amenajării Teritoriale, Industriei, Agriculturii, Apărării, Sănătății, Transporturilor, Internelor, Finanțelor, OSEO innovation, Agenția Națională de Cercetare, „la Caisse des dépôts et consignations”, experți pentru securitate economică) ;
- expertiza grupului independent de experți în domeniul polului de competitivitate (GPQ), proveniți din mediul de afaceri, C-D, mediul universitar.

Astfel, în perioada 2005 - 2008 statul francez a pus la dispoziție fonduri de aproximativ 1,5 miliarde de Euro pentru finanțarea de proiecte de cercetare-dezvoltare în cadrul polilor de competitivitate, cum ar fi:

- Proiecte de C-D în domeniul de bază a polului de competitivitate;

- Proiecte de platforme de inovare în scopul creării infrastructurii destinate să favorizeze gradul de inovare a companiilor, prin implementarea mijloacelor și serviciilor necesare;
- Proiecte de formare profesională, investiții imobiliare, infrastructură, TIC, veghe și prognoză economică, promovare regională, dezvoltare la nivel internațional.

În această perioadă au fost finanțate:

- 544 proiecte de C-D, începând cu 2005 (finanțare națională), în valoare de 3,6 Md€, cu implicarea a 112.000 cercetători;
- 1.343 proiecte de C-D finanțate de către agenții, în perioada 2006 ... 2007 ;
- Activități pentru dezvoltarea internațională a poliilor de competitivitate, fiind atribuiți 4 M€ de către DGE în perioada 2006 ... 2007.

În 28 iunie 2008, guvernul francez a elaborat versiunea a 2-a a politicii în domeniul poliilor de competitivitate. Corespunzător acestei noi versiuni, au fost stabilite axele celei de-a doua etape a programului de finanțare, și anume:

- Noi modalități de finanțare în special pentru platforme de inovare;
- Consolidarea poliilor de competitivitate existenți prin încheierea de contracte de performanță;
- Crearea unui ecosistem de inovare și de dezvoltare, în special prin recurgerea la finanțări private.

Pentru această a doua etapă, guvernul francez pune la dispoziție alte 1,5 miliarde de Euro, pentru perioada 2009 ... 2011. În plus, față de furnizarea în continuare de sprijin pentru C-D, o parte esențială a activităților din cadrul poliilor de competitivitate, noile fonduri vor fi utilizate în trei domenii tematice specifice:

- consolidarea leadership-ului și a grupurilor de elaborare a strategiilor (contracte de performanță);
- noi instrumente de finanțare (platforme de inovare);
- dezvoltarea unui sistem de inovare și creștere a performanțelor în fiecare pol de competitivitate (inclusiv pe baza finanțării private și a utilizării sinergiilor regionale).

A fost constituită la nivel național Asociația Franceză a Clusterelor – CDIF, menită să coordoneze activitățile poliilor de competitivitate. Această asociație reunește 60 de poli de competitivitate și are ca misiune facilitarea învățării reciproce și schimbul de experiență, precum și furnizarea servicii de informare și de formare. În plus, CDIF sprijină crearea unor noi poli de competitivitate în Franța.

În prezent, în Franța există 71 poli de competitivitate (17 sunt internaționali și 54 naționali), în care sunt implicate 5.000 de întreprinderi, din care 80% sunt IMM-uri²⁰. Acești poli de competitivitate activează în 16 sectoare economice.

La nivelul anului 2007 au fost implicate în poli de competitivitate : 5497 companii (din care 4676 IMM-uri), 1865 concerne (1406 franceze, 269 din UE, 190 non-UE), 787.000 angajați (din care 253815 manageri de proiect), 10.612 cercetători publici și 12.290 cercetători privați și diverse autorități locale. Fiecare pol de competitivitate are la bază un acord între managerii polului, autoritățile centrale și

²⁰ <http://www.competitivite.gouv.fr> rubrica « politique des pôles »

locale și ceilalți parteneri. Prima evaluare politică a avut loc la finele anului 2007 și a fost efectuată de către un expert independent care a constatat următoarele : 39 poli de competitivitate sunt aliniați strategiei proprii ; 19 trebuie să-și îmbunătățească strategia ; 13 nu respectă propria strategie.

Sursele de finanțare a polilor de competitivitate sunt următoarele:

- fonduri interministeriale pentru proiecte de C-D (apeluri de 2 ori pe an) ;
- fonduri alocate de autoritățile locale pentru proiecte de C-D;
- fonduri alocate de autoritățile locale și de companii pentru structurile care asigură managementul polilor de competitivitate;
- fonduri alocate de direcțiile regionale ale industriilor, cercetării și mediului pentru colective tematice din domenii diverse;
- fonduri europene de CD (FP7, CIP).

Modelul francez a reprezentat o sursă de inspirație pentru Belgia și Portugalia.

Foresightul (previziunea) în politica de cluster este foarte important (prin componentele sale de scenarii, metoda Delphi, panelul etc.) și un instrument esențial prevăzut în « job profile » al managementului unui cluster. În acest context Franța și Austria au deja elaborate programe de training pentru managerii de cluster pentru perioada 2009-2012 și se concentrează în mod expres pe crearea încrederii între partenerii de cluster pentru schimbul de idei, vital în dezvoltarea clusterelor inovative și pe abilități de comunicare și cunoștințe în sectoare specifice. Costul unui training/an/manager este în jur de 3000 euro²¹.

4.2 Germania

În Germania, primele eforturi pentru a sprijini clusterelor au fost făcute la mijlocul anilor 1990, când landuri precum Bavaria, Saxonia Inferioară și Renania de Nord-Westfalia au demarat crearea unor clusterelor în cadrul granițelor lor. În 1996, în cadrul „Bundesforschungsbericht - Raportului Federal asupra Cercetării” a fost inclus pentru prima oară oficial termenul de cluster ca o modalitate de a sprijini inovarea.

În Germania nu există un cadru legislativ care să reglementeze clusterelor, dar există programe de finanțare atât la nivel național (programe ale Ministerului Federal al Educației și Cercetării și ale Ministerului Federal al Economiei și Tehnologiei), cât și la nivelul fiecărui land, care sunt diferite de la land la land, în funcție de caracteristicile regionale, precum și fondurile structurale ale Uniunii Europene, cu cofinanțarea națională (Obiectivul 1 Est și Obiectivul 2 Vest).

Politica germană în domeniul clusterelor își are originile în sprijinirea rețelelor în domeniul tehnologiei și al dezvoltării regionale, domenii pe care se pune și în prezent accent prin programul de sprijinire a „rețelelor de excelență”, care reunesc inițiativele de tip cluster din Germania. Astfel, la nivel federal, sunt susținute, începând din 1999, de către Ministerul Federal al Economiei și al Tehnologiei, cele 130 rețele de competență germane – Kompetenznetze (www.kompetenznetze.de) ce reunesc parteneri din diverse sectoare, în jurul unor teme principale care implică colaborare regională și interregională și care pun accent pe vizibilitatea internațională și excelența.

²¹ <http://www.ecoplus.at>

Principalele obiective ale acestor rețele de competență germană sunt următoarele: networking între cercetare și industrie, inovare și transfer tehnologic, formare și calificare profesională, calitate și benchmarking (schimb de experiență).

Sunt vizate 9 domenii: biotehnologii, transport și mobilitate, sănătate și medicină, materiale noi, producție și inginerie, aviație și spațiu, energie și mediu, TIC, micro-nano-opto.

În scopul creșterii flexibilității, competitivității și calității cercetării, Germania a decis în anul 2005 să consolideze cercetarea și să creeze poli de excelență prin programul „Inițiativa de Excelență”. Acest program de finanțare care se extinde pe o perioadă de 6 ani (2006-2011) trebuie să angajeze suma de 1,9 miliarde euro (75% din fonduri federale, 25% din fondurile landurilor) și cuprinde următoarele axe: Susținerea transferului tehnologic prin selectarea clusterelor de excelență - Excellenzcluster; Cercetare – industrie (dotare în medie de 6,5 milioane euro/cluster); Susținerea excelenței științifice prin selectarea școlilor doctorale de vârf (1 milion euro/an/școală); Susținerea strategiilor de viitor – Zukunftskonzepte, pentru promovarea cercetării de vârf. Totalul acestei finanțări se ridică la o medie de 21 milioane euro/an/entitate selectată.

În fosta Germanie de Est, a fost lansat un program de finanțare „mainstream”, care finanțează „rețelele de firme” (NEMO). În cadrul celui de al doilea „pachet de stimulare a economiei”, pe care Germania l-a introdus după colapsul financiar din 2008, zona eligibilă a programului a fost extinsă și la Vestul Germaniei. Noul ZIM-NEMO finanțează managementul rețelelor, formate din cel puțin 6 firme, în scopul de a exploata potențialul sinergic de cooperare.

În afară de programele gestionate la nivel federal, landurile germane pun de asemenea în aplicare sisteme de sprijin pentru cluster. Aceste programe sunt în cea mai mare parte integrate în cadrul unor programe operaționale susținute din fonduri structurale. Astfel, în Renania de Nord-Westfalia, land sub incidența Obiectivului 2, accentul a fost pus pe „inovare și economie bazată pe cunoaștere”. Un obiectiv important urmărit este aplicarea noilor cunoștințe și tehnologii în produse inovative vandabile. Astfel, cooperarea dintre sectorul de cercetare și business, în cadrul clusterelor și/ sau rețelelor de firme, reprezintă o activitate importantă sprijinită din fonduri publice. Creșterea vizibilității internaționale a clusterelor și întărirea domeniilor unde acest land ocupă poziții de frunte în competiția internațională, sunt alte puncte importante ale acestui program.

În concluzie, atât la nivelul celor șaisprezece landuri cât și la nivel federal, este implementată politica de susținere a clusterelor în Germania, într-o constelație destul de complexă.

În prezent există în Germania 107 cluster, care beneficiază de surse de finanțare. Deși programele de finanțare sunt destul de diferite, sursele publice finanțează numai parțial activitățile clusterelor, cum ar fi:

- managementul clusterelor (350.000 ... 500.000 Euro pe 3 ani);
- infrastructura clusterelor (solicitanți eligibili: autorități locale, regionale care depun proiecte pentru diverse măsuri : canalizare, apă etc.).

Principalul cadru de selecție îl reprezintă apelurile de proiecte. Excelența, potențialul ridicat de dezvoltare și inovarea sunt criteriile aplicate în selecția proiectelor de cluster ce primesc finanțare.

ZIM-NEMO aplică procedura apelului continuu. În aceste cazuri, competitivitatea rețelelor de firme este măsurată la nivel regional.

În spiritul recomandărilor din « Innobarometer on cluster's role in facilitating innovation in Europe in 2009 », Germania, prin Ministerul Federal al Economiei și Tehnologiei, a demarat elaborarea unui Plan de măsuri de sprijin la nivel federal și regional cu fonduri publice pentru crearea clusterelor competitive și a „rețelelor de excelență” (130 existente în prezent)²².

4.3 Suedia

Deși cooperarea dintre mediul de afaceri, mediul academic și mediul de cercetare este privită în mod tradițional în Suedia ca un motor al dezvoltării economice, totuși politica suedeză a evitat mult timp să recurgă la acțiuni de sprijinire a clusterelor.

Cu toate acestea, datorită creșterii contribuțiilor științifice suedeze la tematica clusterelor, a interesului general referitor la sistemele de inovare (a modelului „Triple helix” în mod special) și datorită necesității de a reorienta politica de inovare către sfârșitul anilor `90, clusterelor au devenit o temă predilectă a Stockholmului, Suedia fiind un studiu de caz în abordarea lui Porter. Astfel, înainte de 2008, The European Cluster Observatory a menționat existența a **64 clusterelor suedeze**, evidențiind deja unul din punctele slabe ale acestora, și anume excesiva fragmentare.

Un program important pus în aplicare de guvernul suedez în domeniul clusterelor este programul Vinnväxt al Ministerului Întreprinderilor, Energiei și Comunicațiilor. Obiectivul acestui program este stimularea inovării și a creșterii economice în regiunile suedeze. O caracteristică importantă a programului îl reprezintă dezvoltarea unor sisteme de inovare în regiuni „funcționale”, indiferent de apartenența administrativă. Programul finanțează cooperarea între întreprinderi, instituții de C-D și autorități publice (modelul „triple helix”).

Programul este implementat de către Agenția Suedeză pentru Inovare (VINNOVA), care pune accent pe inovare, transfer tehnologic și competitivitate la nivel național și internațional. Agenția nu este numai managerul programului ci acționează și ca inițiator de cluster. VINNOVA a identificat regiunile care pot acționa drept „locomotive” pentru economia suedeză. Din acest punct de vedere, se poate vorbi de o abordare „top-down”. Regiunile elaborează propria strategie a clusterului și măsurile corespunzătoare, abordare ce poate fi descrisă ca „bottom-up”. Exemplul suedez demonstrează o combinație între cele două abordări. Schema de finanțare are o durată foarte mare. Clusterelor pre-selectate de Vinnväxt (3 în faza pilot din 2003 și alte 9 în 2005-2008) primesc finanțare de până la 1 milion EURO anual pe o durată de 10 ani, cu o cofinanțare de 50%.

Domeniile prioritare stabilite și cotațiile acestora sunt următoarele: TIC (30%), biotehnologii (20%), sisteme de producție și materiale (20%), automotive (20%) și științele „muncii” (10%).

„Fratele mai mic” al lui Vinnväxt este Programul Regional de Cluster, implementat de NUTEK, care este similar Vinnväxt, fiind mai puțin pretențios din punct de vedere al excelenței. Acest program, deși este un program național, sprijină clusterelor la nivel regional. NUTEK pune accent pe dezvoltarea antreprenoriatului, a serviciilor pentru afaceri și pe dezvoltarea regională.

- Criteriile de finanțare a clusterelor în Suedia sunt următoarele:
 - Regional, care reprezintă criteriul principal;

²² <http://www.iit-berlin.de>

- Sectorul de activitate, care reprezintă criteriul secundar.

În afară de aceste programe naționale de finanțare, clusterelor sunt susținute și de către autoritățile locale. La nivel regional clusterelor sunt finanțate și din fonduri structurale.

Principalul cadru de selecție îl reprezintă apelurile de proiecte, precum și apelurile continue, cererile de finanțare fiind scrise de către instituții care reprezintă autorități regionale.

În general, programele finanțează costurile de management al proceselor de clusterizare, de implementare a unor proiecte regionale de C-D precum și costurile de instruire și calificare.

Clusterelor suedeze de top-level sunt prezentate în figura 3.

Fig.3 Clusterelor suedeze de top-level

4.4 Concluzii

(1) Politica de susținere a clusterelor nu a pornit de la zero. În toate cele trei țări analizate, au existat programe premergătoare sau (în cazul Suediei) o tradiție de cooperare structurată între industrie, mediul academic și mediul de cercetare.

(2) Modelul sistemic al inovării privit din prisma unui proces dinamic de învățare stă la baza politicilor relevante în domeniul clusterelor. Astfel modelul triple helix reprezintă paradigma actuală pe care sunt fundamentate politicile de cluster.

(3) În cazurile analizate, există în esență, 2 tipuri de scheme de suport al clusterelor:

- a) În primul rând, există anumite clusterelor „de top-level” cu impact asupra nivelului de competitivitate al țării respective. Aceste clusterelor sunt

susținute la nivel național pentru a atinge gradul de excelență internațională.

- b) A doua categorie este constituită din clustere regionale, a căror importanță poate să nu depășească granițele regiunii finanțate la nivel regional. Totuși, ele au un impact deosebit asupra dezvoltării economice și au potențialul de a fi up-gradate la rangul de clustere de top-level.

(4) Finanțarea clusterelor se face pe bază de apeluri de proiecte. Clusterelor de „top-level” sunt pre-selectate uneori, cum este cazul Suediei.

(5) Finanțarea clusterelor se realizează atât din resurse din bugetul național, din resurse regionale și din resurse private, cât și fondurile structurale puse la dispoziție de către Uniunea Europeană.

(6) Există în general, un minister național cu competențe în domeniul politicii de clustere. Implementarea programelor de finanțare este adesea delegată unor agenții de implementare, care pot fi chiar firme private (Germania).

5.SITUAȚIA ÎN ROMÂNIA

5.1 Potențial regional de dezvoltare

Informațiile prezentate în acest subcapitol susțin potențialul regional pentru dezvoltarea clusterelor inovative. Aceste informații au fost preluate din Anuarul Statistic al României 2008, respectiv 2007, de pe site-ul Agenției Române pentru Investiții Străine ARIS²³, de pe site-ul RO INNO România²⁴ care este o inițiativă a Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică – ANCS, menită să susțină consolidarea și dezvoltarea inovării și a transferului tehnologic la nivel național și din publicația «Rețeaua Națională de Inovare și Transfer Tehnologic - ReNITT», ediția 2008. ReNITT este constituită din entități de inovare și transfer tehnologic acreditate de ANCS, în conformitate cu prevederile HG 406/2003, care realizează servicii de transfer de cunoștințe și tehnologie în scopul susținerii dezvoltării economico-sociale prin inovare și transfer tehnologic, creșterii gradului de valorificare a rezultatelor cercetării în economie, îmbunătățirii competitivității IMM-urilor²⁵.

REGIUNEA 1 NORD-EST

- a. **Județe:** Suceava, Botoșani, Iași, Neamț, Vaslui, Bacău
- b. **PIB/locuitor (euro/loc) (2007):** 3737,4
- c. **Universități:** Suceava: 5; Piatra Neamț : 1; Bicăz: 1; Roman: 2; Iași: 11; Bacău: 2; Vaslui: 1; Bârlad: 1; Botoșani: 2
- d. **Institute și centre de cercetare:** Iași: 7 Institute și 8 Centre de Cercetare; Piatra Neamț: 1 Centru de Cercetare; Săvinești: 1 Institut; Câmpulung Moldovenesc: 1 Institut; Vatra Dornei 1 Institut
- e. **Mari investitori:** EGGER, HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER, DELPHI DIESEL , HEWLET PACKARD, CAPGEMINI
- f. **Companii reprezentative (în conformitate cu clasificarea CAEN)²⁶:**
 - Fabricarea de motoare hidraulice: SC BEST & BEFER SRL Comănești, județul Bacău; SC ALPET GRUP SRL Iași, județul Iași; SC TERMOPLUS COMPANY SRL Vaslui, județul Vaslui; B&I SISTEM CONSULTING SRL Birlad, județul Vaslui; CLIMCO SRL Husi, județul Vaslui
 - Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou (exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC PROFESIONAL DESIGN SRL Bacău, județul Bacău; SC ETIS SRL Suceava, județul Suceava; SC IASISTING SRL Iași, județul Iași
 - Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatarea forestieră : SC LOIAMEX SA Iași, județul Iași; SC VALI IMPEX COM SRL Botoșani, județul Botoșani; SC GOSPOMAS SA Onești, județul Bacău
 - Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC REM MASINI UNELTE SRL Bacău, județul Bacău; SC WORLD MACHINERY WORKS SA Bacău, județul Bacău; SC AGMUS SA Iași,

²³ <http://arisinvest.ro/>

²⁴ <http://www.roinno.ro>

²⁵ Rețeaua Națională de Inovare și Transfer Tehnologic, București, 2008

²⁶ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul Național al Firmelor private din România

județul Iași; SC NAROXI PREST SRL Bacău, județul Bacău; SC IMAMUS SA Iași, județul Iași; SC UNIVERSAL PROIECT SRL Roman, Neamț , județul Neamț

- Fabrica altor mașini-unelte n.c.a: SC EVOLUZIONE SRL Iași, județul Iași; SC TOTAL LEMN SRL Bacău, județul Bacău; SC METALEMN SRL Iași, județul Iași; SC CHAMBON SRL Iași, județul Iași; DIARUL-ALPHA SRL Bârlad, județul Vaslui
- Fabrica utilajelor pentru metalurgie: SC TEHNOUTILAJ SA Huși, județul Vaslui
- Fabrica utilajelor pentru extracție și construcții: SC PETAL SA Huși, județul Vaslui; SC MECANO FUC SA Negrești, județul Vaslui; SC MECDRUM SRL Tg. Neamț, județul Neamț
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC BBD INDUSTRIAL SRL Huși, județul Vaslui; SC GASTRO SERVICE SRL Iași, județul Iași; SC ROMCRIS SRL Bacău, județul Bacău
- Fabricarea utilajelor pentru industria textilă, a îmbrăcăminte și a pielăriei : SC GABIDAN SERV SRL Vaslui, județul Vaslui
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC UTON SA Onești, județul Bacău; SC ELIT SA Iași, județul Iași
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC DYPETY SRL Sat Ardeoani Com. Ardeoani, județul Bacău
- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC SIDEM SRL Sat Scheiam Com. Scheia, județul Suceava; SC TESS CONEX SA Iași, județul Iași ; SC ASAM SA Iași, județul Iași

g. Parcuri industriale:

- Neamț: Ceahlău Industrial Park;
- Botoșani: Botoșani Industrial Park

h. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice: 1 (TEHNOLOPIS Iași)
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: -
- Centre de Informare Tehnologică: 1 (Ind-Tech Nord-Est Bacău jud. Bacău)
- Centre de transfer tehnologic: -

REGIUNEA 2 SUD-EST

a. Județe: Vrancea, Galați, Buzău, Brăila, Tulcea, Constanța

b. PIB/locuitor (euro/loc) (2007): 4490

c. Universități: Buzău: 1; Brăila : 1; Constanța: 6; Galați: 2

d. Institute și Centre de Cercetare: Constanța: 12 Institute; Călărași: 1 Institut

e. Mari investitori: BEARBULL SAS, GROUP SOUFFLET, SINOROMA, GREENFIBER, DOMART

f. Companii reprezentative (in conformitate cu clasificarea CAEN)²⁷:

- Fabricarea de motoare și turbine (cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete): SC OMSIBEL STAR PVC SRL Constanța, județul Constanța; SC CUNAX FEROSTIL SRL Brăila, județul Brăila; SC GRAND

²⁷ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

DESIGN SRL Constanța, județul Constanța; SC MONTAJ CONSTRUCT SRL Galați, județul Galați; SC PINOLA SRL Sat Lamotești, județul Vrancea

- Fabricarea de motoare hidraulice: SC GRAICON SRL Focșani, județul Vrancea; SC SORALTEC 2005 SRL Tecuci, județul Galați
- Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou (exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC DAVEROSAN SRL Galați, județul Galați; SC ITEM MEDIA SRL MEDGIDIA, județul Constanța; SC AER CLIMA SRL Brăila, județul Brăila; SC MENAROM P.E.C. SA Galați, județul Galați; SC EUROSTING GRUP SRL Buzău, județul Buzău; SC TEHNIX SRL Bacău, județul Bacău; SC ETIS SRL Bacău, județul Bacău; SC INSERV AQUA SRL Buzău, județul Buzău; SC COMPANY MED SRL Sat Pechea, Com. Pechea, județul Galați
- Fabricarea altor mașini și utilaje de utilizare generală n.c.a.: SC CENTRIMAX SRL Brăila, județul Brăila; SC EUROSTING GRUP SRL Buzău, județul Buzău
- Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatarea forestieră : SC TEN COMPROD SRL Brăila, județul Brăila; SC NOVUS SRL Constanța, județul Constanța; SC TEHNOSTAR FOCȘANI SRL Sat Câmpineanca, județul Vrancea; SC LEGMAS SA Constanța, județul Constanța; SC I.F. METALPAC SRL Tulcea, județul Tulcea
- Fabricarea altor mașini-unelte n.c.a: SC ELA S SRL Sat Potoceni Com. Mărăcineni, județul Buzău
- Fabricarea utilajelor pentru metalurgie: SC ROTEC SA BUZĂU Buzău, județul Buzău; SC UPS SRL Buzău, județul Buzău; SC RENTACAR SERVICE SRL Galați, județul Galați
- Fabrica utilajelor pentru extracție și construcții: SC PROMEX SA Brăila, județul Brăila; SC HISTAREX SRL Brăila, județul Brăila; SC ESTUAR SRL Brăila, județul Brăila; SC PROMEX SERVICE SRL Brăila, județul Brăila; SC FABIAN COM SRL Brăila, județul Brăila
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare băuturilor și tutunului: SC DULPROD SRL Sat Mărăcineni Com. Mărăcineni, județul Buzău
- Fabricarea utilajelor pentru industria textilă, a îmbrăcăminte și a pielăriei: SC ERCO SA Constanța, județul Constanța

g. Parcuri industriale:

- Galați: Galați Industrial Park;
- Constanța: Rompetrol Industrial Park;
- Mangalia: Mangalia Industrial Park

i. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice: 1 (Parc de Software-Galați);
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: -
- Centre de Informare Tehnologică: 1 (CIT D.D. Tulcea jud. Tulcea);
- Centre de transfer tehnologic: -

Regiunea 3 Sud Muntenia

a. Județe: Argeș, Prahova, Dâmbovița, Teleorman, Giurgiu, Ialomița, Călărași

b. PIB/locuitor (euro/loc) (2007): 4138

c. Universități: Pitești: 2; Curtea de Argeș: 1; Câmpulung: 3; Merișani: 1; Ploiești: 2; Târgoviște: 1; Alexandria: 1; Călărași: 2; Giurgiu: 1

d. Institute și Centre de Cercetare: Mărăcineni: 1;Institut; Mioveni : 1 Institut ; Merișani: 1 Institut; Pitești: 2 Institute și 1 Centru de Cercetare; Mioveni: 1 Institut; Leordeni: 1 Institut; Stolnici: 1 Institut; Câmpina: 5 Institute; Valea Călugărească: 1 Institut; Ploiești: 2 Institute; Bucov: 1 Institut; Valea Călugărească: 1 Institut; Ploiești: 4 Institute; Sinaia : 1 Institut; Blejoi: 1 Institut; Târgoviște: 1 Institut; Slobozia: 2 Institute; Urziceni: 1 Institut; Grivița: 1 Institut

e. Mari investitori: RENAULT TECHNOLOGIE, RENAULT MECHANIQUE, SAINT-GOBAIN, CALSONIC KANSEI, PROCTER & GAMBLE, BIOMART – MARTIFER, SAINT-GOBAIN ISOVER, SW UMELTTECHNIC, MONSANTO CORP., WIENERBERGER, FB&C HANDELS – ROMPLY, JOHNSON CONTROLS, LA FESTA, BAMESA, UCO TEXTILES , YAZAKI, AIRLIQUID, LIBERTY COMODITIES, XELLA INTERNATIONAL, HOLCIM, T&K DESIGN, UNILEVER, SAMSUNG

f. Companii reprezentative (in conformitate cu clasificarea CAEN)²⁸:

- Fabricarea de motoare și turbine (cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete): SC DRASANI RMR SERV SRL Brazii de Sus, județul Prahova; SC DEKOMTE DE TEMPLE MANUFACTURING SRL Ploiești, județul Prahova; SC K.L.T. & CO INDUSTRIES SRL Filipești, județul Prahova; SC REMERO FIL SA Brazii de Sus, județul Prahova; SC AS CONSTRUCT SRL Giurgiu, județul Giurgiu; SC UTCHIM STEEL SRL Găești, județul Dâmbovița; SC CARTEMIS SRL Moreni, județul Dâmbovița; SC DRAFOR SRL Vălenii de Munte, județul Prahova; SC GRANDIS GLASSTEC GALAXY SRL Pitești, județul Argeș; SC STEPHANY CONSTRUCT 95 SRL Pitești, județul Argeș
- Fabricarea de motoare hidraulice: SC ROMSERV INVEST SRL Târgoviște, județul Dâmbovița; SC YULCONSTRUCT SRL Băicoi, județul Prahova; SC SIRBIS ALIS CONSTRUCT SRL Pitești, județul Argeș
- Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou(exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC TERMOTIP SRL Craiova, județul Dolj; SC FLUIDTEC SRL Ploiești, județul Prahova; SC DW COMPUTER SRL Alexandria, județul Teleorman; SC DESIGN MEDIA COMPUTERS SRL Pucioasa, județul Dâmbovița; SC FINTOOL SRL Sinaia, județul Prahova; SC SENAD STILSERV SRL Pitești, județul Argeș; SC PROSEAL SRL Ploiești, județul Prahova; SC ETANSARI GRAFEX SRL Ploiești, județul Prahova ; SC EUROPEAN CONS-STIL SRL Fieni, județul Dâmbovița; SC MECHANICAL TECNO SYSTEMS SRL Negoiești, județul Prahova
- Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC ADIDAN NICKEL SRL Pitești, județul Argeș; SC ROMTECH PARTNERS SRL Pitești, județul Argeș; SC CUT PRODUCTION SRL Com. I. L. Caragiale, județul Dâmbovița; SC DIGITECH PRODSERV SRL Târgoviște, județul Dâmbovița; SC FINTOOL MULLER MACHINES SRL Cornu, județul Prahova
- Fabricarea altor mașini-unelte n.c.a: SC I.P. AUTOMATIC DESIGN SRL Sat Lunca Corbului, Com. Lunca, județul Argeș
- Fabricarea utilajelor pentru metalurgie: SC IPSAR SA Valenii De Munte, județul Prahova ; SC 24 IANUARIE SA Ploiesti, județul Prahova

²⁸ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

- Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții : SC UPET SA Târgoviște, județul Dâmbovița ; SC CAMERON România SA Câmpina, județul Prahova; SC BAZA DE ATELIERE și TRANSPORTURI TÂRGOVIȘTE SA Sat Viforița, Com. Aninoasa, județul Dâmbovița ; SC UZTEL SA Ploiești, județul Prahova; SC BAT VIFORATA SA Sat Viforița Com. Aninoasa, județul Dâmbovița; SC UNISERV INTERNATIONAL SRL Ploiești, județul Prahova
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC RO-IT IMPEX SRL Cornu, județul Prahova; SC ROMLINOS SRL Ceptura de Jos, județul Prahova; SC ISLAZ SA Alexandria, județul Teleorman; SC BOYETT SRL Fetești, județul Ialomița
- Fabricarea utilajelor pentru industria textilă, a îmbrăcăminte și a pielăriei : SC TECNOSTIR ROM SRL Sat Capu Piscului, Com. Godeni, județul Argeș
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC UZUC SA Ploiești, județul Prahova; SC SEGULA INTEGRATION SRL Loc Mioveni, Ors. Mioveni, județul Argeș; SC FONTANA PIETRO România SRL Sat Lăzărești, Com. Schitu Gol , județul Argeș; SC GONZALES MECANICA DE PRECIZIE SRL Cap Roșu, județul Prahova; SC HOLDING STARTROM SRL Pitești, județul Argeș; SC AMPLAST TECHNOLOGY SA Sat Lerești, Com. Lerești, județul Argeș; SC MIROMAR-GRUI SRL Câmpulung, județul Argeș; SC MPO PRODIVERS REZISTENT SRL Sat Piscani, Com. Dîrmănești, județul Argeș
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC AUTOMOBILE-DACIA SA Loc Mioveni, Oraș Mioveni, județul Argeș ; SC TOP IMAGE SRL Pitești, județul Argeș ; SC AMROM AUTOMOTIVE 2006 SA Câmpulung, județul Argeș
- Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule : SC LISA DRAXLMAIER AUTOPART România SRL Pitești, județul Argeș ; SC LEONI WIRING SYSTEMS PITESTI SRL Pitești, județul Argeș; SC AUTOMOTIVE COMPLETE SYSTEMS SRL Câmpulung, județul Argeș; SC GIC & GJM AUTOMOTIVE HARNESSSES SRL Pitești, județul Argeș; SC ELJ PRELUCRARI METALE SRL Târgoviște, județul Dâmbovița
- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC SUBANSAMBLE AUTO SA Pitești, județul Argeș ; SC FLEXITECH RO SRL Ariceștii Rahtivani, județul Prahova; SC PARGA COUNCIL SRL Câmpulung, județul Argeș; SC VALEO SISTEME TERMICE SRL , Loc Mioveni, Ors. Mioveni, județul Argeș; SC COGEME SET RO SRL Sat Micești, Com. Micești, județul Argeș; SC AKA AUTOMOTIV SRL Sat Văleni-Podgoria, județul Argeș; SC S.I.L.D.V.B COM SA Com. Berevoești, județul Argeș; SC RENAULT MECANIQUE ROUMANIE SRL Loc. Mioveni, Oraș Mioveni, județul Argeș; SC TAKOSAN AUTOMOTIV SRL Sat Văleni-Podgoria, județul Argeș; SC COR.TUBI SRL Loc Mioveni, Orș. Mioveni, județul Argeș; SC COMPONENTE AUTO SA Topoloveni, județul Argeș; SC ELJ AUTOMOTIVE SRL Titu, județul Dâmbovița

g. Parcuri industriale:

- Argeș: Parcul Industrial Pitești - Bradu;
- Câmpulung: Parcul Industrial Câmpulung;

- Dâmbovița: Parcul Industrial Proboiu; Parcul Industrial Moreni; Parcul Industrial Mija; Parcul Industrial Răcari Dâmbovița; Parcul Industrial Corbii Mari;
- Prahova: Parcul Industrial Plopeni; Parcul Industrial Ploiești; Parcul Industrial Brazi;
- Teleorman: Turnu Măgurele;
- Giurgiu: Parcul Industrial și Tehnologic Giurgiu Nord; Parcul Industrial București;
- Ialomița: Parcul Industrial Fetești

j. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice: -
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: 1 (ITAf Ploiesti jud. Prahova)
- Centre de Informare Tehnologică: 2 (CIT - CCIA Slobozia jud. Ialomița ; CIT - CCIA Alexandria, jud. Teleorman);
- Centre de transfer tehnologic: -

REGIUNEA 4 SUD-VEST OLTENIA

a. Județe: Gorj, Vâlcea, Mehedinți, Dolj, Olt

b. PIB/locuitor (euro/loc) (2007): 4378,1

c. Universități: Târgu-Jiu: 1; Râmnicu Vâlcea: 1; Drobeta Turnu Severin: 2 ; Craiova: 3

d. Institute și Centre de Cercetare: Craiova: 6 Institute; Drobeta Turnu Severin: 1 Institut; Slatina: 1 Institut; Râmnicu Vâlcea: 2 Institute;

e. Mari investitori: PIRELLI, PIRELLI/CONTINENTAL, HONSEL, PIRELLI AMBIENTE ECO TECHNOLOGIE, FORD

f. Companii reprezentative (in conformitate cu clasificarea CAEN)²⁹:

- Fabricarea de motoare și turbine(cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete): SC ENERGY KATUKO SRL Drobeta-Turnu Severin, județul Mehedinți; SC COMPANIA DE REPARATII SRL Drobeta-Turnu Severin, județul Mehedinți
- Fabricarea de motoare hidraulice: SC DIAVAL SRL Craiova, județul Dolj
- Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou(exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC SUPER ACTIV CONSTRUCTII SRL Craiova, județul Dolj; SC MD AGRICOLA SRL Ianca, județul Olt; SC SERES PROD COM SRL Bumbești, județul Gorj
- MARMETAL SRL Râmnicu Vâlcea, județul Vâlcea
- Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatare forestiere : SC INSTIRIG SA Balș, județul Olt ; SC MAT MAGRIT SA Craiova, județul Dolj ; SC SANKRIO SRL Drobeta Turnu Severin, județul Mehedinți; SC MAT SA CRAIOVA Craiova, județul Dolj; SC FRANKE MURA SRL Râmnicu Vâlcea, județul Vâlcea
- Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC MIRFO TRADING SA Târgu Jiu, județul Gorj
- Fabrica altor mașini-unelte n.c.a: SC DUELPRES PRODEXIM SRL Com Mischii, județul Dolj

²⁹ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

- Fabricarea utilajelor pentru metalurgie: SC POPECI UTILAJ GREU SA Craiova, județul Dolj
- Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții : SC TREFO SRL Com Farcășești, județul Dolj; SC URESERV SA Sat Bradet Com. Mătășari, județul Dolj; SC REMONT SA Sat Roșia Jiu, Com. Fărcășești, județul Gorj; SC GRUPUL REPARATII INDUSTRIALE și MONTAJ EXCAVATOARE X S.R.L. Târgu Jiu, județul Gorj; SC DNEPROPETROVSK COM SRL Craiova, județul Dolj; UPSROM INDUSTRY SRL Târgu Jiu, județul Gorj; SC DANNECO SERV SRL Sat Bilteni, Com. Bilteni, județul Gorj
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC MONDOPACK TRADING SRL Com Ghercești, județul Dolj; SC HELCO SRL Craiova, județul Dolj
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC HIGH CLASS SERVICES SRL , Slatina, județul Olt
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC E.M.W. SRL Craiova, județul Olt
- Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule : SC ELECTROAPARATAJ TRACTIUNE SRL
- MAGNETTO WHEELS - România SA Drăgășani, județul Vâlcea
- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC ALTUR SA Slatina, județul Olt ; SC MECANOELECTRIC SRL Craiova, județul Olt

g. Parcuri industriale:

- jud. Olt - Parcul Industrial Corabia;
- jud. Dolj - Parcul Industrial Craiova;
- jud. Gorj - Parcul Industrial Gorj

h. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice: -
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: 2 (IPA CIFATT Craiova jud. Dolj; ITA - ICSI Râmnicu Vâlcea , jud. Vâlcea)
- Centre de Informare Tehnologică: 2 (CIT - CCIA Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți; CIT Sud Vest Oltenia TechTEC Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea);
- Centre de transfer tehnologic: -

REGIUNEA 5 VEST

a. Județe: Arad, Timiș, Hunedoara, Caraș-Severin

b. PIB/locuitor (euro/loc) (2007): 5521,2

c. Universități: Timișoara: 5; Arad: 2; Reșița: 1; Petroșani: 1; Lugoj: 3

d. Institute și Centre de Cercetare: Arad: 2 Institute; Deva: 1 Institut; Petroșani: 1 Institut; Timișoara: 11 Institute; Fălticeni:1 Institut; Caransebeș: 1 Institut, 1 Centru de Cercetare; Lovrin: 1 Centru de Cercetare; Caraș Severin: 1 Centru de Cercetare;

e. Mari investitori: YAZAKI, COINDU, COFICAB, SW UMELTTECHNIC, ERT GRUPO, WILLY KREUTZ, SOL-PLUS, ZUMTOBEL, STALMOT

f. Companii reprezentative (in conformitate cu clasificarea CAEN)³⁰:

- Fabricarea de motoare și turbine(cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete) : SC PROINSTAL SRL Arad, județul Arad; SC AUTOHTON MET SRL Arad, județul Arad; SC M & C CONSTRUCTII SRL Arad, județul Arad
- Fabricarea de motoare hidraulice: SC VALMET PRODUCTION SRL Hunedoara, județul Hunedoara; SC IDRO-OLEO SERVICE SRL Oțelu Roșu, județul Caraș-Severin; SC KAUFMANN INDUSTRIES SRL Sat Mintia, Com. Vetel, județul Hunedoara; SC AL MARK`O SRL Arad, județul Arad
- Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou(exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC TIN FACTORY SRL Timișoara, județul Timiș; SC NET TECH SRL Timișoara, județul Timiș; SC MD ELECTRONICS COMPONENTS SRL Arad; SC DESIGN MOB INDUSTRY SRL Arad, județul Arad; SC HEMAROM SRL Timișoara, județul Timiș; SC DEWA-ROMANIA SRL Timișoara, județul Timiș
- Fabricarea altor mașini și utilaje de utilizare generală n.c.a.: SC MASCHIO-GASPARDO România SRL Chișineu Criș, județul Arad; SC BANAT NOVA PULS SRL Timiș, județul Timiș; SC GLOBAL POULTRY EQUIPMENTS SRL Arad, județul Arad
- Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC VDL - ROTTECH SRL Arad, județul Arad; SC PRO - TOOL SRL Sat Turnu, Ors. Pecica, județul Arad; SC FASTEM SRL Sat Chisoda, Com. Giroc, județul Timiș; SC ROBOMET CONSTRUCT SRL Simeria, județul Hunedoara; SC SCULE ARAD SRL Com. Vladimirescu, județul Arad
- Fabricarea altor mașini-unele n.c.a: SC HURO INVEST SRL Timișoara, județul Timiș; SC METAL MECANICA MIR SRL Deva, județul Hunedoara; SC SIPA ENGINEERING România SRL Timișoara, județul Timiș; SC HURO SUPERMOLD SRL Timișoara, județul Timiș; SC M.K.KUBITZA S.R.L. FILIALA ARAD Arad, județul Arad
- Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții : SC TIMCO SA Timișoara, județul Timiș; SC UPSROM SA Petroșani, județul Hunedoara; SC MASCHINENFABRIK LIEZEN RESITA SRL Reșița, județul Caraș-Severin; SC ANDICAM IMPEX SRL Arad, județul Arad; SC FORAJ EXPERT SRL Caransebeș, județul Caraș-Severin
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC MACCHINE PER CAFFE ESPRESSO-MCE SRL Timișoara, județul Timiș; SC EUROFRIG SRL Timișoara, județul Timiș; SC TEHNOPRODUCT SRL Deva, județul Hunedoara
- Fabricarea utilajelor pentru industria textilă, a îmbrăcăminte și a pielăriei : SC KARL SYSTEM ITALY SRL Reșița, județul Caraș-Severin; SC BLUTEX SRL Deva, județul Hunedoara SC GLANK SRL Timișoara, județul Timiș; SC MICRO-TEX-PROD SRL Arad, județul Arad
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC ADARCO INVEST SRL Petroșani, județul Hunedoara; SC ALCO KRAFT SRL Lipova, județul Arad; SC TIM-ELECTROCOLOR SRL Timișoara, județul Timiș; SC PA-ID AUTOMATION SRL Arad, județul Arad; SC SCHAEFER România SRL

³⁰ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

Arad, județul Arad; SC RUSH MANUFACTURING SRL Deva, județul Hunedoara

- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC ASTRA BUS SRL Arad, județul Arad; SC AUTO SPECIALI BLINDATI SRL Timișoara, județul Timiș; SC PEMAL SRL Sat Sacosu Turcesc, județul Timiș
- Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC HELLA ELECTRONICS România SRL Sat Ghiroda, Com. Ghiroda, județul Timiș; SC ALCOA FUJIKURA SRL Sat Nadab, Ors. Chișineu-Criș, județul Arad; SC KABELSYSTEME HATZFELD SRL Jimbolia, județul Arad; SC EUROMONT IMPEX SRL Arad, județul Arad; SC CONTITECH România SRL Timișoara, județul Timiș; SC MGI COUTIER ROM SRL Timișoara, județul Timiș
- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC M.R.C. SRL Timișoara, județul Timiș

g. Parcuri industriale:

- jud. Arad –Parcul Industrial UTA2;
- jud. Hunedoara - Parcul Industrial Hunedoara,
- jud. Timiș - Parcul Industrial Aton 1 Sanandrei Timiș, Parcul Tehnologic și Industrial PITT Timișoara

n. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice: 1 (TIM SCIENCE PARK TIM TSP Timișoara, jud. Timiș);
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: 2 (ITA ARAD, UAV - IT Arad jud. Arad,);
- Centre de Informare Tehnologică: 1 (CIT EXPO Arad jud. Arad, COMPETECH-CIT Timișoara, jud. Timiș);
- Centre de transfer tehnologic: 1 (CENTA-ISIM Timișoara jud.Timiș);

m. Centre regionale de inovare și transfer tehnologic: 1 (Centrul Regional de Inovare și Transfer Tehnologic Tehimpuls³¹ Timișoara, jud. Timiș);

REGIUNEA 6 NORD-VEST

a. Județe: Cluj, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Satu-Mare, Bihor, Sălaj

b. PIB/locuitor (euro/loc) (2007): 4811,1

c. Universități: Cluj Napoca: 5; Sighetu Marmăției: 1; Baia Mare: 3; Oradea:1; Zalău: 1; Satu Mare:1; Livada : 1; Marghita: 1; Salonta:1; Bistrița: 3; Sieu: 1; Năsăud: 1

d. Institute și Centre de Cercetare: Oradea : 5 Institute; Săcueni : 1 Institut; Bistrița : 1 Institut; Cluj Napoca : 4 Institute; Baia Mare : 1 Institut; Halmeu : 1 Institut; Zalău: 1 Institut

e. Mari investitori: ELESTICA, NOKIA, BEARBULL SAS, NATUZZI, MICHELIN, BYD, KARELIA CORP. OPTIBELT, SCHLEMMER, WEIDMULLER, MANUFACTURA MODERNA DE METALES, HOLCIM, HAELVOET

³¹ <http://www.tehimpuls.ro/>

f. Companii reprezentative (in conformitate cu clasificarea CAEN)³²:

- Fabricarea de motoare și turbine (cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete): SC MEDIA REX SRL Zalău, județul Sălaj; SC DANFER SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC MATERIALSUD SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ANDMET IMPEX SRL Sighetu Marmației, județul Maramureș
- Fabricarea de motoare hidraulice: SC TEHNICAL DESIGN SRL Baia Mare, Maramureș; SC CLASTER SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC STEELRAM SRL Baia Mare, județul Maramureș
- Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou (exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC FRINEL SRL Marghita, județul Bihor; SC NOVART SRL Oradea, județul Bihor; SC HAPPY SRL Baia Mare, județul Maramureș; SC ELSERV SRL Zalău, județul Sălaj; SC SENTEC SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ADISS SA Baia Mare, județul Maramureș; SC BRIO FRESH SRL Bistrița, județul Bistrița Năsăud; SC GECODA COMPANY SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ECOMAC BIZ SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ISROM IMPEX SRL Oradea, județul Bihor; SC EPUROM SA Baia Mare, județul Maramureș
- Fabricarea altor mașini și utilaje de utilizare generala n.c.a. : SC ADISS SA Baia Mare, județul Maramureș
- Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatarea forestieră : SC RIELA România SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC MECANICA MARIUS SA Cluj-Napoca, județul Cluj ; SC ROTECA SRL Satu-Mare; SC TEHNOFAVORIT SA – Sat Bontida, Com. Bontida, județul Cluj; SC TULVAN SRL Salonta, județul Sibiu
- Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC EMSIL TECHTRANS SRL Oradea, județul Bihor; SC EURO METAL SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC NAPOMAR SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC AUSTROM IMPEX SRL Beiuș, județul Bihor; SC DANOMAR SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC LVD NAPOMAR SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC PROFILĂND MET SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC REM MASINI UNELTE S.R.L. BACAU FILIALA SC NEGRESTI OA Negrești Oaș, județul Satu-Mare
- Fabricarea altor mașini-unele n.c.a: SC ADISAL T H SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC DENSIA IMPEX SRL Gherla, județul Cluj; SC KLAUS KRALLMANN PROD SRL Bistrița-Năsăud, județul Bistrița; SC GHIMAR SRL Sat Crișeni, Com. Crișeni, județul Sălaj; SC GARDAM EXIM SRL Zalău, județul Sălaj
- Fabricarea utilajelor pentru metalurgie: SC ROM DINAROM SRL Zalău județul Sălaj
- Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții : SC MIRO SA Bistrița, județul Bistrița-Năsăud; SC COMELF SA Bistrița, județul Bistrița-Năsăud
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC INOTEC SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC TEHNOFRIG SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC GRATECO TEHNOPLUS IMPORT EXPORT SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC A A M SERVICES SRL Sat Florești, Com. Florești, județul Cluj; SC TEHNOFRIG PRO SRL Cluj-Napoca,

³² Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

județul Cluj; SC FRIGOLINE SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC INOTEC PLUS SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ELECTRODOZAREA SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC INTEL A SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC VADAI IMPEX SRL Satu Mare, județul Satu Mare

- Fabricarea utilajelor pentru industria textilă, a îmbrăcăminte și a pielăriei : SC CRISTESIM SRL Oradea, județul Bihor; SC MARTENSITA PRODSERV SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC MARTAR P.S.T. SRL Bistrița, județul Bistrița-Năsăud; SC AT & TA AMATA SRL Cluj-Napoca, județul Cluj
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC MATEX SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC TEHNO STAR PRODIMPEX SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC KENOBI SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC PRODCOM ALBA SOCIETATE COOPERATIVĂ MESTESUGAREASCĂ Alba-Iulia, județul Alba
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC THERMO TRUCK ISOTHERMIC SRL Sat Lugașu de Jos, Com. Lugașu, județul Bihor; SC SMART PARTENER SRL Satu Mare, județul Satu Mare
- Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC LEONI WIRING SYSTEMS RO SRL Bistrița, județul Bistrița-Năsăud; SC EUROVOL SRL Oradea, județul Bihor; SC STELLWAG ELECTROPROD SRL Bistrița, județul Bistrița-Năsăud; SC VALTRYP TOUR CONSTRUCTION SRL Oradea, județul Bihor; SC PUFAROM PROD COM SRL Gherla, județul Cluj; SC RB MOTORS SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC DORILEX SRL Sat Macau Com. Aghireșu, județul Cluj
- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC ARVINMERITOR LVS SALONTA SRL Salonta, județul Bihor; SC RAAL SA Bistrița, județul Bistrița-Năsăud ; SC MMM AUTOPARTS SRL Turda, județul Cluj; SC FICAMT SA Oradea, județul Bihor; SC MICRODECO RO SRL Sat Nojorid, Com. Nojorid, județul Bihor

g. Parcuri industriale:

- jud. Cluj - Parcul Industrial Tetarom, Parcul Industrial Dej;
- jud. Satu-Mare - Parcul Industrial Satu - Mare sud PHARE 2000;
- jud. Bihor - Parcul Industrial Oradea, Parcul Industrial Bors;
- jud. Sălaj - Parcul Industrial Jibou

h. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice:-
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: -
- Centre de Informare Tehnologică: 3 (CIT- INCDTIM Cluj-Napoca jud. Cluj, CIT-TEHNOINF Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud, CIT- UNBM Baia Mare, jud. Maramureș);
- Centre de transfer tehnologic: 4 (CENTI, NET BRINEL – CTT IT, IPA CIFATT Cluj-Napoca, jud. Cluj, CNCG-CTT Oradea).

REGIUNEA 7 CENTRU

- a. Județe:** Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Alba, Sibiu
- b. PIB/locuitor (euro/loc) (2007):** 5465
- c. Universități:** Brașov : 5; Sibiu: 3; Târgu Mureș: 4; Alba Iulia 1

d. Institute și Centre de Cercetare: Brașov: 10 Institute; Săcele: 1 Institut; Făgăraș :1 Institut; Predeal :1 Institut; Alba Iulia :1 Institut; Sfântu Gheorghe :1 Institut; Miercurea Ciuc:1 Institut; Târgu Mureș :3 Institute; Târnăveni :1 Institut; Sovata :1 Institut; Batos :1 Institut; Sibiu: 5 Institute; Mediaș:1 Institut

e. Mari investitori: GRAELLS & LLONCH, INA SCHAEFFLER, SNR ROULEMENTS, HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER MARQUARDT SCHALTSYSTEME, HUTCHINSON, CAUCHO, DESLEE CLAMA, GEDEON RICHTER , HIRSCHMANN, ETA SpA COMO

f. Companii reprezentative (in conformitate cu clasificarea CAEN)³³:

- Fabricarea de motoare și turbine(cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete): SC SCHAEFFLER România SRL Com. Cristian, județul Brașov; SC PROVOST INDUSTRIE SRL Brașov, județul Brașov; SC TILCON SRL Brașov, județul Brașov; SC ARBOT SRL Miercurea Ciuc, județul Harghita; SC RINGER PROD SRL Sibiu, județul Sibiu
- Fabricarea de motoare hidraulice: SC G & G PRODUCTION SRL Sat Carpiniș, Com. Tarlungeni, județul Brașov
- Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou (exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice); SC UNITEHNIC SRL Brașov, județul Brașov; SC FAMI ELECTRONIC SRL Brașov, județul Brașov; SC FLUPEC SRL Sibiu, județul Sibiu; SC ROMCAN SRL Odorheiu Secuiesc, județul Harghita; SC MURESUL SOCIETATE COOPERATIVA MESTESUGĂREASCĂ Alba Iulia, județul Alba; SC MURES HIDRAULICI SRL Com. Livezeni, județul Mureș
- Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatarea forestieră: SC ICCO METAL SA Întorsura Buzăului, județul Covasna; SC IRUM SA Reghin, județul Mureș; SC RETEZAT SA Sibiu, județul Sibiu; SC UTILAJE INDUSTRIA LEMNULUI DIAMOND TOOLS WOOD SA Sibiu, județul Sibiu; SC UNITIP SRL Mureș, județul Mureș; SC EUROMAT IMPEX SRL Reghin, județul Mureș; SC CERITEX SA Brașov, județul Brașov; SC AGRI SIGEVA SRL Brașov, județul Brașov
- Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC I.A.M.U. SA Blaj, județul Alba; SC COMPA IT SRL Sibiu, județul Sibiu; SC SWISSTECH SRL Brașov, județul Brașov
- Fabricarea altor mașini-unelte n.c.a: SC HILDEBRÂND INTERNATIONAL SRL- Brașov; SC SCUDIVER EXPORT SRL Brașov, județul Brașov; SC FEZOL SRL Sfântu Gheorghe - județul Covasna; SC DONARIS SRL Sibiu, județul Sibiu; SC NOVA TOOLS SRL Sat Cristian, Com. Cristian, județul Brașov; SC MAIER SRL Sebeș, județul Alba Iulia; SC HARI SRL Sebeș, județul Alba
- Fabricarea utilajelor pentru metalurgie: SC METALURGICA TRANSILVANA AIUD SA Aiud , județul Alba Iulia; SC INDEPENDENTA SA Sibiu, județul Sibiu; SC METARoz SRL Zarnesti, județul Brașov; SC ROCA SRL Zarnesti, județul Brașov
- Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții : SC SEMAIA SRL Brașov, județul Brașov

³³ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC NELSÂND SA Brașov, județul Brașov; SC LAMERO PROD SRL Covasna, județul Covasna; SC SOSTA SRL Brașov, județul Brașov
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC KRONSTADT PAPIER TECHNIK SA Brașov, județul Brașov; SC ROSEAL SA Odorheiu Secuiesc, județul Harghita; SC AVANTEC STAMPING TOOLS SRL Brașov, județul Brașov; SC PROCAM SRL Târgu Mureș, județul Mureș; SC AEROMOLD SRL Brașov, județul Brașov; SC CUPLAJE PROD SRL Cugir, județul Alba; SC MIRAPET PROD SRL Cugir, județul Alba; SC DMC METAL SRL Codlea, județul Brașov; SC PROSPERO TECHNIK SRL Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita; SC LOIRE ETUDE UTILAJ DE PRESA SRL Brașov, județul Brașov; SC AXACO IND SRL Târgu Mureș, județul Mureș; SC AK PRODUCTION & MANUFACTURING SRL Brașov, județul Brașov
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC DLOUHY SRL Târgu Mureș, județul Mureș; SC ROMAN SA Brașov, județul Brașov
- Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule : SC CONTINENTAL AUTOMOTIVE SYSTEMS SRL Sibiu, județul Sibiu; SC VALKES SRL Sfântu Gheorghe, jud. Covasna; SC T&T CABLE SYSTEM SRL Brașov, județul Brașov; SC PROCONTROL SRL Târgu Mureș, județul Mureș; SC RADEX ROM SRL Târgu Mureș, județul Mureș; SC ACTR PROD SRL Făgăraș, județul Brașov ; SC THYSSENKRUPP BILSTEIN COMPA SA Sibiu, județul Sibiu ; SC TAKATA-PETRI SIBIU SRL Sibiu, județul Sibiu; SC FAURECIA SEATING TALMACIU SRL Tâlmaciu, județul Sibiu; SC COMPA SA Sibiu, județul Sibiu; SC BRANDL RO SRL Sibiu, județul Sibiu; SC CIGIERRE SRL Brașov, județul Brașov
- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC MANCIP SRL; SC REGE AUTOMOTIVE BRASOV SRL Brașov, județul Brașov; SC SUBANSAMBLE AUTO SA Sfântu Gheorghe, județul Covasna

g. Parcuri industriale:

- jud. Brașov - Parcul Industrial Făgăraș, Parcul Industrial Victoria, Parcul Industrial Metrom Brașov, Parcul Industrial Carfil, Parcul Industrial Zărnești, Parcul Industrial Euro Land Vlădeni, Parcul Industrial Prejmer, Parcul Industrial Pro Roman, Parcul Industrial Brașov;
- jud. Mureș - Parcul Industrial Mureș;
- jud. Alba - Parcul Industrial Cugir;
- jud. Sibiu - Parcul Industrial Sibiu, Parcul Industrial Șura Mică, Parcul Industrial Mediaș

g. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice:-
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: 1 (ITA Pro-Energ Brașov, jud. Brașov);
- Centre de Informare Tehnologică: 3 (CIT-INFOTEH Brașov, jud. Brașov, CIT IMPACT Târgu Mureș, jud. Mureș, CIT - ALBATECH Alba Iulia, jud. Alba)

- Centre de transfer tehnologic: -

REGIUNEA 8 BUCUREȘTI – ILFOV

- a. **Unități administrative:** București, jud. Ilfov
- b. **PIB/locuitor (euro/loc) (2007):** 11028,6
- c. **Universități:** București: 23
- d. **Institute și Centre de Cercetare:** București: 86 Institute și 2 Centre de Cercetare; Jud. Ilfov: 1 Institut Balotești, 1 Institut Pantelimon; 7 Institute Magurele.
- e. **Mari investitori:** GRAELLS&LLONCH, TENGELMAN, REAL INTERNATIONAL HOLDING GmbH, GENERAL ELECTRIC, HEWLET PACKARD, ANCHOR MALL GROUP, ANCHOR MALL Development, MAKITA, ANCHOR MALL GROUP, MICROSOFT EMEA, YKK, MEDISYSTEM, WINPRO, INFINEON, ERICSSON TELECOMMUNICATIONS
- f. **Companii reprezentative (în conformitate cu clasificarea CAEN)³⁴:**
 - Fabricarea de motoare și turbine (cu excepția celor pentru avioane, autovehicule și motociclete) : SC SPECIAL ENERGO SERVICE SRL București; SC ENERGO REPARATII SERV SA București; SC GENERAL TURBO SA București; SC ROMIND. ENERGIIM SRL București; SC TRANSPORTER IMPEX SRL București; SC P & P HYDRAULICS RO SRL București; SC CRISTIAN ACTIV PROD IMPEX SRL București; SC SPECIAL ENERGO SRL București
 - Fabricarea de motoare hidraulice: SC N.S.S. TRANS SRL București; SC DITRIS CONSTRUCT SRL București; SC SAM PROFILE SRL București; SC FENSTERMAN SRL București; SC DACHE&FIUL SRL București; SC SERDAN IMPEX SRL București; SC GEFAM PROD SRL Sat Fundeni, Com. Dobroești, județul Ilfov; SC AVA COMIMPEX SRL Buftea, județul Ilfov
 - Fabricarea mașinilor și echipamentelor de birou (exclusiv fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice): SC ACCORD ELECTRONICS SRL București; SC MAC EXIM SRL București; SC SAPEL SRL București; SC EURO DUCTS SRL București; SC AMIC SERVCOM SRL București; SC R.B.R. SERVICII SRL București; SC INTERIOARE COM SRL București; SC MOBLÂND STIL SRL București; SC EXTRA PRINT SRL București; SC VIA GRANITO SRL București; SC ASTEC România SRL Măgurele, județul Ilfov
 - Fabricarea mașinilor-unelte portabile acționate electric: SC SU QIN IMPEX SRL București; SC MI.DO. IMPEX SRL Com. Afumați, județul Ilfov; SC MAKITA EU SRL - Sat Brănești, Com. Brănești, județul Ilfov
 - Fabricarea altor mașini și utilaje de utilizare generală n.c.a.: SC DANEX CONSULT SRL București ; SC ASCENSORUL COMPANY SERVICE SRL București; SC H2O INTERNATIONAL SRL București; SC ODIS CORPORATION SRL București; SC SUMARO SRL București; SC AIR GRILLES PROD SRL București; SC ABSOLUT APA AUTOMATIZARI și ECHIPAMENTE SRL București; SC MASINA ENGINEERING SRL București; SC ROMIND T&G SRL - Sat Pantelimon, Oraș. Pantelimon - Ilfov ; SC PHILRO INDUSTRIAL SRL - Sat Voluntari, Oraș Voluntari-Ilfov

³⁴ Conform Topul firmelor private 2008, organizat de Consiliul National al Firmelor private din Romania

- Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatarea forestieră: SC SERVOPLANT SRL București; SC REVAHO AGRO România SRL București; SC APITOTAL PRODIMPEX SRL București; SC FITOSTAR SRL București
- Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC TITAN MASINI GRELE SA București; SC CEROB SRL București; SC GEMAR MACHINE TOOLS SRL București; SC APLICHEM SRL București; SC HIDRAULIC M U SRL București; SC R.R.A.T. PRODSERV SRL București; SC ALLCO SOLITARA SRL București
- Fabricarea altor mașini-unelte n.c.a: SC COMPACT SERVICE A.B.C. SRL – București; SC GEVALCO INDUSTRIAL SRL București; SC TF SERVICE IMPEX SRL – București; SC SISTEM SERVICE I.T. SRL – București; SC TITAN PROD SERV SRL – București; SC CRISTIAN ELECTRONIC SRL – București; SC CIRUS INDUSTRI SRL – București; SC LA PRIMA IMPEX SRL – București
- Fabricarea utilajelor pentru metalurgie: SC IREM SERVICII SRL București
- Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții : SC STIMPEX SA București; SC BRACO INDUSTRIAL SRL Com. Bragadiru, județul Ilfov; SC SOCIETATE PENTRU REABILITAREA ECHIPAMENTELOR și COCILDA CONSTRUCT SERVICE SRL București; SC ROBORETEC SRL Com Mogoșoaia, județul Ilfov
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare, băuturilor și tutunului: SC SCORILLO PROD SERVICE SRL București; SC ELECTRO TIME SERVICE SRL București; SC AMBATECHNIK SRL București; SC TEHNOMORPAN SRL București; SC REPARATII UTILAJE ELECTRICE DE BUCATARIE DINCA SRL București; SC GASTRO EUROINOX SRL București; SC MEGAS FRIGOVIN SRL București; SC VALMIX STEEL SRL București; SC V.I.T. TRADING SRL București; SC MADI SERVICE SRL București
- Fabricarea utilajelor pentru industria textilă, a îmbrăcăminte și a pielăriei: SC MATERA MEX CONSULTING SRL București; SC ADREM INVEST SRL București; SC CAST SA București; SC SEBA INDUSTRIAL SRL București; SC TITAN ECHIPAMENTE NUCLEARE SA București; SC URTIM FORMWORK AND SCAFFOLDING SYSTEMS SRL București; SC AS TEHNIC PREST SRL București
- Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.: SC GRIRO SA București; SC SATEC GROUP MOTORS SRL Sat Mogoșoaia, Com. Mogoșoaia, județul Ilfov
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC C&I EUROTRANS XXI SRL București; SC BETACO CAROSERIA SRL București; SC EL CAR IGESCU SRL București; SC COMPANIA INDUSTRIALA GRIVITA SA - Sat Rudeni, Ors. Chitila - Ilfov; SC SATEC GROUP MOTORS SRL - Sat Mogoșoaia, Com. Mogoșoaia - Ilfov
- Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule : SC METAPLAST SRL București; SC REKOL ELECTRIC SRL București; SC M.G. SYSTEM IMPEX SRL București

- Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule: SC HONEYWELL GARRETT SRL București; SC BRANTO PRODUCTIE INDUSTRIALA SRL București; SC VESTA INVESTMENT SRL Otopeni, județul Ilfov; SC DOURDIN România SRL Otopeni, județul Ilfov; SC KNOTT FRANE OSII SRL Com Dobroești, județul Ilfov; SC DOURDIN România SRL Sat Otopeni, Oraș Otopeni, județul Ilfov

g. Parcuri industriale:

- București: Parcul Industrial FAUR, Parcul Industrial Sema, Parcul Industrial Metav

h. Entități de inovare și transfer tehnologic din cadrul ReNITT:

- Parcuri Științifice și Tehnologice: 1 (MINATECH București);
- Incubatoare Tehnologice și de Afaceri: 10 (ITA URA, ITA BINNOTEH, CETTI-ITA, CITAf, CPRU-ITA, ICPE-CA, INMA-ITA, ITA-ATR, ITA TEXCONF București; Microelectronica INTESA loc. Voluntari, jud. Ilfov);
- Centre de Informare Tehnologică: 5 (CENTIREM, ICPE-CIT-TEICPE, CIT ENI România, CIT IRECSO, ENVINCONS CIT București);
- Centre de transfer tehnologic: 7 (CTT-CCIB, CTT ECOTECH, CTT-ICPE-CA, MASTER-TT, CTT- Băneasa București; CTT AVANMAT Pantelimon jud. Ilfov; CTTO Măgurele jud. Ilfov).

5.2 Analize SWOT Regionale

În tabelul nr.1 sunt prezentate rezultatele analizelor SWOT de la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, conexe domeniului clusterelor inovative, conform informațiilor de pe site-urile ADR-urilor.

Tabelul nr. 1

Regiune	Puncte tari	Oportunități
1 Nord-Est ³⁵	1. Drumul european E85, coridorul pan-european IX, trei aeroporturi internaționale (Bacău, Iași și Suceava); 2. Trei centre universitare puternice; 3. Infrastructura C-D-I; 4. Centre culturale, mănăstiri, monumente istorice de importanță națională și internațională (patrimoniul UNESCO); 5. Infrastructura de telecomunicații bine dezvoltată și cu un grad ridicat de acoperire	1. Dezvoltarea a noi forme de turism pentru valorificarea moștenirii istorice, culturale spirituale și a tradițiilor; 2. Construcția parcurilor industriale, științifice și a incubatoarelor de afaceri; 3. Modernizarea aeroporturilor; 4. Dezvoltarea de servicii integrate destinate categoriilor dezavantajate, prin modernizarea infrastructurii de servicii sociale

³⁵ [http:// www.adrnorddest.ro](http://www.adrnorddest.ro)

<p>2 Sud-Est³⁶</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coridoare de transport pan-europene, deschidere către piețe est-europene și asiatice; 2. Porturi maritime (Constanța – cel mai mare de la Marea Neagră, Mangalia și Midia - petrolier) și fluvio-maritime (Brăila, Galați, Tulcea, Sulina), aeroporturi (Mihail Kogălniceanu, Tulcea, Buzău); 3. Energie electrică nucleară ieftină (centrala Cernavodă); 4. Zăcăminte de hidrocarburi și gaze în zona maritimă a platoului continental; 5. Suprafețe agricole mari și soluri fertile, condiții favorabile pentru o agricultură ecologică; 6. Turismul relativ bine dezvoltat (litoralul Mării Negre, Delta Dunării, Lacu Sărat, Techirghiol, Sărata Monteoru, mănăstirile din nordul Dobrogei, Munții Buzăului și ai Vrancei); 7. Capacitate ridicată de cazare (circa 40% din capacitatea de cazare turistică estivală a României); 8. Sectorul IMM bine dezvoltat (12,4% la nivel național, locul III din cele 8 regiuni); 9. Industrie diversificată, valoare adăugată ridicată a producției: petrochimie (Năvodari), metalurgie (Galați, Tulcea), construcție de mașini (Buzău), construcții navale (Constanța, Galați, Brăila, Tulcea, Mangalia, Midia) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dezvoltarea turismului ecologic, religios, cultural, balneoclimateric; 2. Conservarea biodiversității și promovarea turismului în Delta Dunării; 3. Creșterea investițiilor străine; 4. Creșterea cererii consumatorilor pentru produse ecologice; 5. Extinderea centralei nucleare de la Cernavodă; 6. Construirea și modernizarea rețelei de autostrăzi; 7. Crearea de centre logistice pentru mărfuri; 8. Dezvoltarea de zone industriale în lungul canalului Dunăre - Marea Neagră pentru prelucrarea primară a produselor în vrac importate din țările central europene
<p>3 Sud Muntenia³⁷</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nivel mare al cheltuielilor destinate inovării efectuate de IMM-urile regionale (locul II din cele 8 regiuni); 2. Trei centre universitare și numeroase centre de cercetare; 3. Procent mare al personalului implicat în cercetare (locul II din cele 8 regiuni); 4. Clustere emergente în: industria constructoare de mașini (Dacia Renault), petrochimie și agricultură, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orientarea politicilor europene către sprijinirea CDI, a clusterelor și a transferului tehnologic; 2. Interesul crescut al multinaționalelor pentru crearea de filiale și unități de C-D-I

³⁶ [http:// www.adrse.ro](http://www.adrse.ro)

³⁷ [http:// www.adrmuntenia.ro](http://www.adrmuntenia.ro)

	<p>cu un potențial mare de dezvoltare;</p> <p>5. Prezența companiilor mari, puternice și a multinaționalelor în sectoarele tradiționale și în cele emergente ale economiei regionale (construcții de mașini, petrochimie, TIC, turism);</p> <p>6. 46.234 întreprinderi, din care 99% IMM-uri;</p> <p>7. 457 companii cu activități inovative (locul VI din cele 8 regiuni).</p>	
4 Sud-Vest Oltenia ³⁸	<p>1. Regiune de tranzit cheie între Banat și Muntenia (București), traversată de trei axe prioritare ale rețelei europene de transport (TEN-T);</p> <p>2. Cel mai mare producător de energie din România (Complexul Energetic Craiova SA);</p> <p>3. Resurse minerale considerabile (cărbune, izvoare de ape minerale, roci de construcție);</p> <p>4. Sectoare competitive: industria lemnului (Subcarpații Olteniei), serviciile de transport, confecții și textile, produse din metale (aluminii);</p> <p>5. Fluviul Dunărea - resursă importantă pentru industrie și turism;</p> <p>6. Potențial turistic diversificat: arii protejate, parcuri naturale, munți, peșteri, zone rurale nepoluate, ape minerale și stațiuni balneare (Govora, Băile Olănești, Călimănești-Căciulata), pescuit și vânătoare, tradiții, mănăstiri;</p> <p>7. Investiții străine: Topway Industries SA (Norvegia), Newage AVK România SA (Germania, Marea Britanie), Ford (SUA);</p> <p>8. Universitatea din Craiova</p> <p>9. Tradiție în industria electrotehnică, chimică și constructoare de mașini (forța de muncă pregătită);</p> <p>10. Producția de motoare, generatoare și transformatoare (Electroputere SA și Newage AVK SA);</p> <p>11. Producția generatoarelor de aburi (Societatea Comercială de Reparații și Servicii Termoserv Craiova SA).</p>	<p>1. Exploatarea Dunării ca un coridor de transport cu cost redus (axa prioritara TEN-T 18);</p> <p>2. Acces la șosele și căi ferate către Bulgaria, Grecia, Turcia, Orientul Apropiat și Mijlociu (axa prioritara TEN-T 7), prin construcția podului Calafat-Vidin;</p> <p>3. Dezvoltarea turismului montan, rural, balnear, dunărean, religios;</p> <p>4. Dezvoltarea sectorului serviciilor și crearea de noi locuri de muncă;</p> <p>5. Dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului, în special în nord;</p> <p>6. Înființarea parcurilor tehnologice și industriale;</p> <p>7. Disponibilitatea forței de muncă pentru recalificare și dezvoltarea abilităților;</p> <p>8. Potențial de dezvoltare a unor grupuri de IMM (clustere);</p> <p>9. Poziția de frontiera favorabilă cooperării transfrontaliere</p>

³⁸ [http:// www.adroltenia.ro](http://www.adroltenia.ro)

<p>5 Vest³⁹</p>	<p>1. Dezvoltarea puternică a sectorului privat în comerț și servicii (contribuție cu ~50% la valoarea adăugată produsă); 2. Industria prelucrătoare, construcții; 3. Materii prime variate: hidrocarburi lichide și gazoase, minereuri metalifere și auro-argentifere, zăcăminte de cărbuni, materiale de construcții, păduri; 4. Instituții de cercetare și universități puternice (electrotehnică, cibernetică, medicină); 5. Patru aeroporturi, dintre care două internaționale (Arad și Timișoara); 6. Turism de afaceri și de tranzit dezvoltat (pe culoarele de circulație internațională Nădlac-Deva și Timișoara – Herculane); 7. Zone alpine ideale pentru turismul sportiv de vară și de iarnă (Straja, Semenic, Muntele Mic, Munții Parâng); 8. Stațiuni balneo-climaterice de tradiție (Băile Herculane, Geoagiu-Băi, Moneasa, Lipova, Buziaș); 9. Rezervații și zone protejate: parcuri naționale (Cheile Nerei–Beușnița; Cheile Carașului-Semenic, Domogled-Valea Cernei; Retezat; Zarand); parcuri naturale (Porțile de Fier, Munții Orăștiei-Cetățile Dacice); parcuri dendrologice (Simeria, Gurahonț); 10. Grad ridicat de urbanizare (63,7% populație urbană în regiune, din care 76,9% în Hunedoara); 11. Număr mare de investitori străini (11,3% din societățile comerciale cu capital străin din România, locul II din cele 8 regiuni)</p>	<p>1. Noi locuri de muncă, în special în servicii și deservirea marilor investiții; 2. Implicarea marilor investitori străini în activități de inovare și transfer tehnologic; 3. Creșterea „apetitului” pentru credite și investiții în producție și servicii, datorită macrostabilizării economice și scăderii inflației; 4. Specializarea parcurilor industriale pe domenii de activitate în funcție de specificul și potențialul zonei; 5. Valorificarea zonei libere Arad Curtici; 6. Dezvoltarea aeroportului Timișoara ca centru intermodal (aerian, feroviar și rutier), dar și a celui de la Arad; 7. Imediata vecinătate cu UE; 8. Creșterea numărului de investitori în județele Caraș-Severin și Hunedoara ca urmare a fenomenului de migrare a acestora dinspre polii Arad și Timișoara către estul regiunii; 9. Oportunități de afaceri în zonele defavorizate 10. Existența în județul Arad a parcului industrial Automotiv⁴⁰ care este o inițiativă de cluster din sectorul automotive care aparține ADR Vest 11. Existența în Timișoara a Centrului Regional de Inovare și Transfer Tehnologic Tehimpuls⁴¹</p>
<p>6 Nord-Vest⁴²</p>	<p>1. Aeroporturile din Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare; 2. Densitate mare a rețelei rutiere și feroviare (peste media națională); 3. Investiții importante în infrastructura</p>	<p>1. Construcția/reabilitarea infrastructurii de transport rutier, feroviar, aerian; 2. Multe nișe de piață pentru produse industriale, servicii și</p>

³⁹ [http:// www.adrvest.ro](http://www.adrvest.ro)

⁴⁰ <http://www.regiuneavest.ro/clustere-membri/page/cid/1/>

⁴¹ <http://www.tehimpuls.ro/>

⁴² [http:// www.nord-vest.ro](http://www.nord-vest.ro)

	<p>de afaceri și formarea de clustere ale întreprinderilor cu mărci și tradiție din construcția de mașini și echipamente, mobilă și textile;</p> <p>4. Resurse diversificate (minereuri complexe, bauxită, gaz metan);</p> <p>5. Sectorul TIC în expansiune datorită firmelor private;</p> <p>6. Centre urbane de tradiție cu relații transfrontaliere bine structurate (Satu Mare, Oradea, Carei, Sighetu Marmăției, Salonta, Baia Mare);</p> <p>7. Resurse turistice de mare valoare;</p> <p>8. Capacitate antreprenorială în creștere</p>	<p>mobilă;</p> <p>3. Accentul pus în UE pe dezvoltarea regiunilor transfrontaliere;</p> <p>4. Intensificarea relațiilor economico-sociale cu Ungaria și Ucraina;</p> <p>5. Interes internațional sporit în turismul din parcuri naturale și turismul cultural;</p> <p>6. Interes pentru dezvoltarea zonelor metropolitane;</p> <p>7. Institutul Regional pentru Educație, Cercetare și Transfer Tehnologic;</p> <p>8. Rețea Regională de Transfer și Dezvoltare Tehnologică;</p> <p>9. Crearea Polului de Competitivitate „Cetatea Științei” în Regiunea Transilvania de Nord;</p> <p>10. Proiectul Cluster Network.</p>
7 Centru ⁴³	<p>1. Poziția în zona centrală a României;</p> <p>2. Principalele șosele europene (E81, E68, E60) și culoarul IV European;</p> <p>3. Populație cu nivel ridicat al civilizației, educată în spiritul hărniciei și al ordinii;</p> <p>4. Diversitate etnică;</p> <p>5. Cele mai multe localități urbane: 57 de localități urbane dintre care 3 orașe cu peste 100.000 de locuitori;</p> <p>6. Rețea echilibrată de centre urbane mici și mijlocii (~60% din totalul localităților urbane);</p> <p>7. Două importante intersecții feroviare (Brașov, Teiuș);</p> <p>8. Centre universitare și de cercetare, specializate (Brașov, Târgu Mureș, Sibiu);</p> <p>9. Potențial turistic ridicat: peisaj montan, tradiții, monumente arhitecturale și istorice;</p> <p>10. O treime din parcurile industriale din România;</p> <p>11. Tendința de creștere a numărului IMM-urilor și a start-up-urilor;</p>	<p>1. Poziție avantajoasă în raport cu proiectele europene care vizează infrastructura de transport;</p> <p>2. Planuri de dezvoltare inter-orașenești, metropolitane (zona Brașov, Sibiu);</p> <p>3. Crearea unor centre tehnologice și de cercetare orientate către valorificarea potențialului regional;</p> <p>4. Planuri Regionale de Acțiune pentru Dezvoltarea învățământului Profesional și Tehnic;</p> <p>5. Creșterea cererii pe plan internațional pentru turismul cultural, eco-turism și turism balnear;</p> <p>6. Potențial mare de reutilizare a fostelor zone industriale ce dispun de o infrastructură de bază</p>

⁴³ [http:// www.adrcentru.ro](http://www.adrcentru.ro)

	12. Industria prelucrătoare.	
8 București- Ilfov ⁴⁴	<p>1. Motor de dezvoltare pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă;</p> <p>2. Singura zonă metropolitană din România (peste 2 milioane de locuitori);</p> <p>3. Rata de ocupare în creștere;</p> <p>4. Nivel semnificativ de investiții străine;</p> <p>5. Industrie complexă și diversificată, servicii;</p> <p>6. Cele mai relevante întreprinderi mari din industria prelucrătoare;</p> <p>7. Pol în domeniul TIC, mecanică fină, construcții, mase plastice;</p> <p>8. Nivel mare al cheltuielilor efectuate de IMM pentru inovare (locul I din cele 8 regiuni);</p> <p>9. Număr mare de companii inovative;</p> <p>10. Cercetare recunoscută la nivel național și european;</p> <p>11. Cel mai mare centru universitar și de cercetare din țară– București;</p> <p>12. Procent mare al personalului implicat în învățământul superior și în cercetare (primul loc în România);</p> <p>13. Cele mai relevante întreprinderi mari din industria prelucrătoare;</p> <p>14. Forță de muncă calificată;</p> <p>15. Prezența companiilor mari, puternice și a multinaționalelor, atât în sectoarele tradiționale cât și în cele emergente ale economiei regionale.</p>	<p>1. Dezvoltarea dinamică a sectorului IMM-urilor;</p> <p>2. Dezvoltarea rapidă a sectorului TIC (în special comerțul electronic);</p> <p>3. Orientarea puternică a politicilor europene către sprijinirea C-D-I, a clusterelor și a transferului tehnologic;</p> <p>4. Interesul crescut al multinaționalelor pentru crearea de filiale și unități de C-DI în cadrul regiunii.</p>

5.3 Inițiative

5.3.1 Înființarea Grupului de lucru interministerial

Pe baza prevederilor memorandumului aprobat în ședința Guvernului din 19 martie 2008, cu tema „Abordarea conceptuală și planul de acțiuni pentru operațiunea Dezvoltarea structurilor de sprijin al afacerilor de interes național și internațional”, din cadrul Programului Operațional Sectorial «Creșterea Competitivității Economice», – POS CCE, care are ca scop identificarea și promovarea proiectelor pentru „poli de

⁴⁴ [http:// www.adrbi.ro](http://www.adrbi.ro)

competitivitate”, Ministerul Economiei a emis **Ordinul nr. 1576 din 20 mai 2008**⁴⁵. Acest ordin aprobă înființarea Grupului de lucru interministerial pentru operațiunea „Dezvoltarea structurilor de sprijin al afacerilor de interes național și internațional - poli de competitivitate” din cadrul POS CCE, axa prioritară 1 „Un sistem de producție inovativ și ecoeficient”, domeniul major de intervenție 3 „Dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului”, care își va desfășura activitatea în conformitate cu planul de acțiuni din memorandumul aprobat. Componenta acestui grup de lucru interministerial este următoarea:

- Ministerul Economiei - Autoritatea de management pentru Programul Operațional Sectorial de „Creșterea competitivității economice” ;
- Ministerul Economiei - Autoritatea pentru coordonarea instrumentelor structurale, Direcția de analiză și programare ;
- Ministerul Economiei - Direcția generală politică industrială și competitivitate;
- Departamentul pentru Afaceri Europene - Direcția coordonare poziții, politici și instituții europene;
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuințelor ;
- Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale - organismul intermediar pentru întreprinderi mici și mijlocii ;
- Ministerul Educației, Cercetării și Inovării - Autoritatea Națională de Cercetare Științifică;
- Ministerul Comunicațiilor și Societății Informației - organismul intermediar pentru promovarea societății informaționale ;
- Ministerul Administrației și Internelor - Unitatea centrală pentru reforma în administrația publică;
- Comisia Națională de Prognoză.

5.3.2 Proiectul INCLUD – Industrial Cluster Development

Proiectul INCLUD – Industrial Cluster Development⁴⁶, finanțat în cadrul programului INTERREG III B CADSES, a fost realizat în perioada 12.2002 - 12.2004 de către un consorțiu coordonat de Regione Lombardia, una dintre țările țintă fiind România. Rezultatele obținute pentru România au fost prezentate în cadrul unui workshop realizat la București în 2006, de către Universitatea Catolică din Piacenza, Italia. Pe baza analizei situației din România, au fost identificate clusterelor potențiale prezentate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr.2

Regiuni	Județe	Potențiale cluster
Nord - Est	Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui	Textil
Centru	Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu	Prelucrarea lemnului, Construcții, Produse metalice din oțel
Vest	Timiș	Textil, Software

⁴⁵ Monitorul Oficial nr. 470 din 25 iunie 2008 (M. Of. nr. 470/2008)

⁴⁶ <http://www.cadses.net/en/projects/>

Nord - Vest	Cluj	Software
București-Ilfov	București	Software

Din punct de vedere al specializării resurselor umane existente în cele 8 regiuni de dezvoltare ale României, la nivelul anului 2002, corespunzător celor mai importante sectoare economice (index>1,1), pe baza datelor statistice din 2001, ponderea regională pe sectoare de activitate este prezentată în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

Regiune	Sectoare Economice importante	Index	Ponderea regională a resurselor umane [%]
1 Nord - Est	■ Agricultură	1,235	20,16%
	■ Silvicultură	1,456	23,78%
2 Sud – Est	■ Depozitare și Transport	1,411	17,58%
3 Sud Muntenia	■ Agricultură	1,610	17,64%
	■ Construcții	1,327	20,17%
4 Sud Vest Oltenia	■ Agricultură	1,224	13,74%
	■ Construcții	1,931	21,67%
5 Vest	■ Silvicultură	1,421	13,80%
	■ Industria prelucrătoare	1,125	10,92%
	■ Construcții	2,151	20,88%
	■ Comerț	1,140	11,07%
	■ Restaurante și Hoteluri	1,243	12,07%
6 Nord – Vest	■ Agricultură	1,104	15,06%
7 Centru	■ Silvicultură	1,359	16,77%
	■ Industria prelucrătoare	1,322	16,31%
	■ Restaurante și Hoteluri	1,222	15,09%
8 București - Ilfov	■ Industria prelucrătoare	1,238	11,27%
	■ Comerț	1,788	16,27%
	■ Restaurante și Hoteluri	1,740	15,84%
	■ Depozitare și transport	1,945	17,70%
	■ Posta și Telecomunicații	2,270	20,66%
	■ Activități bancare și financiare	3,055	27,82%
		3,497	31,83%
	■ Servicii sociale	2,164	19,70%
	■ Administrație	1,376	12,53%
	■ Educație	1,265	11,52%
	■ Sănătate și asistență socială	2,662	24,23%
	■ Alte activități		

Principalele concluzii pentru România sunt următoarele:

- Există relații de colaborare slabe și foarte puține între „actorii” principali specifici unui cluster;
- Există aglomerări industriale importante, dar acestea nu pot fi considerate clustere datorită lipsei relațiilor de colaborare pe orizontală sau verticală;

- Există concentrări semnificative de activități în domeniile: agricultură, silvicultură și pescuit ;
- Nivelul de dezvoltare economică nu este încă adecvat cerințelor specifice conceptului de cluster;
- Economia românească are o situație foarte dinamică, dar nu se poate vorbi de clustere decât, probabil, în viitorul apropiat, cu ajutorul fondurilor structurale;
- Ar putea exista în România două tipuri de clustere: „clustere naturale”, în curs de creare, pe baza dezvoltării locale și regionale, dar care nu sunt în mod explicit susținute prin politici specifice; „clustere publice”, create ca urmare a suportului public, în conformitate cu legislația UE.

5.3.3 Ghid practic pentru înființarea clusterelor în România

Acest ghid a fost realizat în 2008, la solicitarea Ministerului Economiei și se adresează cu precădere IMM-urilor, administrațiilor publice locale, comunității de cercetare (instituții de cercetare, universități), instituțiilor financiare și instituțiilor de cooperare (camere de comerț, organizații ale mediului de afaceri).

Conform ghidului practic pentru înființarea clusterelor în România, scopul înființării clusterelor este crearea și perfecționarea relațiilor de colaborare între mai multe firme dintr-un anumit domeniu sau domenii diferite, sub același brand. Cooperarea se desfășoară în mod intens pe mai multe planuri: managerial, productiv, de aprovizionare, de marketing, financiar, de utilități și servicii logistice, etc. Clusterelor se pot dezvolta în regiuni care oferă avantaje specifice ca locație pentru activitățile companiilor dintr-un anumit domeniu și pot să permită stabilirea de legături de colaborare. Clusterelor ating întregul potențial economic dacă sunt bine conectate la piețe și la clustere din alte locații.

Factori favorizanți în dezvoltarea și funcționarea clusterelor sunt: implicarea administrației locale și centrale; resurse umane calificate; resurse de capital; infrastructura fizică, administrativă, științifică și tehnologică ; industrii conexe (furnizori locali).

Activități comune care pot fi desfășurate în cadrul unui cluster sunt: producție în comun, construire de infrastructură și utilități, achiziționare de mijloace fixe și mobile, marketing, vânzări, training, consultanță, servicii juridice etc.

Aglomerările economice și clusterelor cresc competitivitatea companiilor aflate într-o regiune, deoarece:

- pot transforma puncte slabe și probleme comune ale unor IMM-uri izolate aflate în aceeași zona geografică în avantaje și oportunități comune;
- pot crește puterea de negociere a companiilor, atât pe piața internă, în operațiuni în amonte pe lanțul valoric, cât și în activități în aval pe piețele străine;
- permit întreprinderilor mici și microîntreprinderilor să penetreze în mod colectiv și cu succes în piețe ținta unde un IMM individual are șanse foarte mici;
- încurajează întreprinderile să lucreze împreună la criterii de calitate agreate, în conformitate cu standardele internaționale;
- oferă oportunitatea pentru transferul de cunoștințe.

Indicatorii de performanță ai unui cluster sunt următorii:

- performanța clusterului;
- nivele de investiții și creștere;

- eficiență și productivitate;
- resurse umane;
- profitabilitate;
- valoarea adăugată a clusterului la formarea PIB;
- ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare în total costuri (%).

5.3.4 Cluster mapping-ul pentru România

În cadrul cooperării tehnice bilaterale româno-germane, Guvernul Germaniei prin Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare sprijină România, începând cu anul 1993 pentru îndeplinirea cerințelor de pre și post-aderare la Uniunea Europeană. În cadrul acestei cooperări s-a creat în anul 1994 în România proiectul IBD - Serviciul Integrat de Consultanța pentru Economie, care a fost implementat de către Societatea Germană pentru Cooperare Tehnică - GTZ. În acest context, Societatea Germană pentru Cooperare Tehnică desfășoară începând din 1994 Programul de Promovare Economică și Ocupare a Forței de Muncă în România.

În prezent, în contextul integrării României în Uniunea Europeană, Ministerul Economiei, prin Direcția Generală Politică Industrială și Competitivitate, colaborează cu GTZ la:

- implementarea noilor concepte europene de politică industrială, cum ar fi „Clusterul/polul de competitivitate și politicile de cluster în vederea creșterii competitivității și inovării”;
- realizarea unei „hărți” a clusterelor românești, în cadrul unui exercițiu de „cluster mapping”.

Exercițiul de „cluster mapping” se desfășoară în perioada noiembrie 2009 – februarie 2010 și constă în organizarea unor „peer review-uri” regionale (minim 8) menite a valida inițiativele de tip „cluster” existente în România.

„Peers” vor fi reprezentanții ai categoriilor de actori specifici clusterelor inovative: ADR-uri, consilii județene, consilii locale, universități, institute de cercetare, IMM-uri inovative, mari companii, organizații catalizator (camere de comerț, centre de inovare și transfer tehnologic și inovare, centre de formare profesională etc.).

5.3.5 Proiectul InovCluster

Proiectul InovCluster „Dezvoltarea conceptului de pol tehnologic în plan regional și a clusterelor din rețelele regionale, suport al creșterii competitivității operatorilor economici din industria construcțiilor de mașini”, prezentat în cadrul capitolului 1, are ca obiectiv general: stimularea companiilor pentru proiecte cu suport tehnico-economic regional.

Obiectivele specifice ale proiectului InovCluster sunt următoarele:

- analiza clusterelor din UE care au suport poli tehnologici regionali;
- identificarea și evaluarea potențialului regional pentru prelucrarea resurselor locale;
- crearea de instrumente (ghiduri, servicii de consultanță on-line) pentru stimularea proiectelor de dezvoltare a companiilor.

În vederea îndeplinirii primului obiectiv specific al proiectului InovCluster, a fost analizată situația clusterelor din UE și au fost elaborate materialele de informare, inclusiv despre surse de finanțare, care au fost postate pe pagina web a proiectului

<http://www.fabricadebani.ro/targuri.aspx?sid=153>, care are link la pagina web a Ministerului Economiei <http://www.minind.ro> → Domenii / sectoare → Industrie → Planul sectorial în domeniul cercetării/dezvoltării în industrie → InovCluster proiect de cercetare inițiat și finanțat de Ministerul Economiei.

Pentru îndeplinirea celui de-al doilea obiectiv specific al proiectului InovCluster, au fost organizate workshop-uri în fiecare din cele opt regiuni de dezvoltare, în vederea identificării potențialului de dezvoltare al unor structuri regionale de tip cluster, urmărindu-se totodată diseminarea conceptului de cluster, înțelegerea lui de către actorii locali și captarea interesului pentru structurarea unor parteneriate, respectiv realizarea unor nuclee de inițiativă în acest sens, precum și difuzarea chestionarului. La aceste workshop-uri au participat principalii actori locali: reprezentanți ai autorităților locale, universități, entități de C-D-I, asociații profesionale, agenți economici cu capital de stat și privat, camere de comerț. Pentru creșterea vizibilității rezultatelor proiectului și pentru asigurarea accesului la informațiile prezentate, în cursul desfășurării workshop-urilor s-au realizat transmisiuni video live, acolo unde condițiile tehnice (conexiune la Internet) au permis acest lucru, pe pagina web a proiectului. Acolo unde transmisiunile video live nu au putut fi asigurate, reuniunile au fost înregistrate și postate ulterior pe site-ul proiectului.

Pe pagina web a proiectului se regăsesc toate materialele referitoare la cele 8 workshop-uri: transmisiuni video, interviuri video și audio cu participanți precum și materiale prezentate (prezentarea proiectului, a situației în domeniul clusterelor în România, a experienței altor state membre UE în domeniu și a surselor de finanțare).

În Tabelul nr.4 sunt prezentate clusterelor potențiale identificate în timpul workshop-urilor regionale și a interviurilor.

Tabelul nr.4

Regiune	Clusterelor potențiale
2 Sud – Est	Construcții și reparații de nave Energie (nucleară, eoliană și solară) Industria alimentară Platforma logistică Petrochimie Sticlărie Turism Textile Viticultură
3 Sud Muntenia	Automotive Industria prelucrătoare a cărnii și a laptelui Lemn și mobilă Pomicultură – produse tradiționale Viticultură
4 Sud Vest Oltenia	Automotive Chimie și biotehnologii Energie regenerabilă TIC Textile
5 Vest	Agricultură

	Construcții Industria alimentară Textile TIC
6 Nord – Vest	Lemn Mase plastice Radiatoare de căldură Tehnologii de mediu (tratare și epurare ape reziduale)
7 Centru	Agricultură Construcții Energie regenerabilă Industria alimentară Managementul deșeurilor

În cadrul workshop-urilor organizate în Regiunile Nord-Est și București-Ilfov s-au prezentat de către experți străini modele de succes din UE.

În faza de pregătire a majorității workshop-urilor organizate în cadrul etapei 2 a proiectului InovCluster au fost transmise, pe lângă invitații, și chestionare elaborate în vederea evaluării punctului de vedere al companiilor, al autorităților locale, al universităților, al entităților de C-D și al asociațiilor profesionale din fiecare regiune cu privire la constituirea de clustere. În paralel au fost transmise chestionare la principalele entități de C-D-I, Asociații Profesionale și Patronale, Autorități publice locale, operatori economici. În total au fost transmise 263 de chestionare și au fost primite 75 completate. Răspunsurile cuprinse în chestionarele completate de către respondenți au fost prelucrate statistic, obținându-se rezultatele prezentate în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

Regiune	Clustere	
	Existente	Potențiale
1 Nord - Est	Textile	Lemn Petrochimie Prelucrarea metalelor
2 Sud – Est	Construcții navale Turism	Agricultură Energie regenerabilă (eoliană, solară)
3 Sud Muntenia	Agricultură Automotive (inclusiv subansamble) Construcții Nuclear Petrochimie	Agricultură
4 Sud Vest Oltenia	Chimie și petrochimie	Agricultură Construcții Energie, inclusiv energie regenerabilă Industria alimentară
5 Vest	Automotive Construcții Materiale de construcții	Imprimărie/ tipografie

6 Nord – Vest	Mase plastice	Agricultură Alimentare cu apă Industria alimentară Tehnologii de mediu
7 Centru	Lemn și mobilă Turism	Agricultură Industria alimentară
8 București-Ilfov	Cercetare Comercializare utilaje agricole Comercializare cereale	Cercetare și Educație Construcții Construcții de mașini Mediu

Din discuțiile purtate în cadrul workshop-urilor organizate a reieșit faptul ca în România conceptul de cluster este cunoscut la nivelul oamenilor de afaceri, al ONG-urilor (camere de comerț locale, asociații patronale și profesionale), autorităților publice locale, mediului universitar și de cercetare, dar în general este perceput în mod diferit.

Marea majoritate a participanților la workshop-uri sunt informați în ceea ce privește existența acestui tip de structură în Europa, fără a cunoaște în detaliu posibilitatea creării acestora la noi în țară și posibilitățile de finanțare existente prin fonduri guvernamentale și structurale.

De asemenea, discuțiile purtate au evidențiat un interes clar atât din partea autorităților locale cât și a comunității de afaceri pentru crearea/dezvoltarea de clustere.

În vederea îndeplinirii celui de-al treilea obiectiv specific al proiectului InovCluster au fost create instrumente specifice pentru stimularea operatorilor economici pentru promovarea proiectelor destinate creării și dezvoltării clusterelor inovative, cu suport tehnico-economic regional: prezentul ghid, portalul proiectului și un serviciu de consultanță on-line.

Portalul proiectului <http://www.fabricadebani.ro/list.aspx?sid=168> are următoarea structura:

- Noutăți (aici se anunță conferințele, se postează interviuri etc.)
- Concepte, actori, beneficii
- Etape în crearea unui cluster
- Experiența internațională
- Clustere – povești de succes
- Situația în România
- Inițiative
- Posibilități de finanțare
- Consultanță on-line.

Secțiunea de consultanță on-line conține formulare de solicitare de consultanță cu următoarele câmpurile:

- o Nume
- o Adresa de mail
- o Întrebare
- o Observații/amănunte

La click, formularul pleacă sub forma unui mail.

Pe baza unei sume de întrebări analizate se vor extrage cele mai frecvente întrebări și răspunsuri, care vor fi postate și separat, sub denumirea cunoscută în Internet ca FAQ (Frequently Asked Questions).

6. POSIBILITĂȚI DE FINANȚARE

6.1 Strategii și politici de sprijinire a clusterelor in România

Strategiile referitoare la dezvoltarea României în care se regăsesc elementele specifice dezvoltării clusterelor sunt:

- Cadrul Strategic Național de Referință (CSNR) 2007-2013;
- Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2007-2013;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României;
- Strategiile de dezvoltare regională.

6.1.1 Cadrul Strategic Național de Referință (CSNR) 2007-2013⁴⁷

Ca urmare a analizei socio-economice a situației din România, au fost identificate ca fiind necesare intervenții structurale majore pe termen lung în domeniul competitivității economice datorită: productivității scăzute, echipamentelor și tehnologiilor învechite, ineficienței energetice, spiritului antreprenorial insuficient dezvoltat, climatului de afaceri dificil, lipsei unei infrastructuri adecvate pentru sprijinirea mediului de afaceri, accesului limitat la finanțare, investițiilor insuficiente în cercetare-dezvoltare și tehnologia informației și comunicării (TIC), toate acestea afectând dezvoltarea mediului de afaceri.

Una dintre prioritățile tematice ale CSNR, formulate ca răspuns strategic al Guvernului la problemele economice actuale, se referă la creșterea competitivității pe termen lung a economiei românești. În acest context, se va încuraja inovarea și **se va îmbunătăți procesul de punere în practică a rezultatelor activității de cercetare și dezvoltare la oportunitățile de piață**, precum și accesul la finanțare și TIC. Întreprinderile mici și mijlocii vor beneficia de ajutoare pentru investiții și vor fi sprijinite prin servicii de consiliere pentru afaceri de calitate, precum și prin asigurarea accesului la alte tipuri de servicii necesare dezvoltării și creării de noi locuri de muncă.

6.1.2 Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2007-2013⁴⁸

Două dintre obiectivele Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2007-2013 se referă la:

(a) Crearea de cunoștințe prin obținerea unor rezultate științifice și tehnologice de vârf, creșterea vizibilității internaționale a cercetării românești și transferul rezultatelor în economie și societate, ameliorarea substanțială, calitativă și cantitativă, a performanței capitalului uman din cercetare, inclusiv prin **dezvoltarea unor poli de excelență**;

(b) Creșterea competitivității economiei românești prin promovarea inovării cu impact efectiv la nivelul operatorilor economici, **accelerarea transferului tehnologic**, deplasarea accentului spre exerciții de rezolvare a problemelor complexe cu aplicabilitate directă, **stimularea parteneriatelor cu firmele din sectoarele de producției** și serviciilor pe baze competitive, **crearea de centre de competență și de platforme tehnologice**.

⁴⁷ <http://www.fonduri-ue.ro/upload/118786170647.pdf>

⁴⁸ http://www.mct.ro/img/files_up/1188314177strategia%20ro.pdf

Strategia stabilește **9 domenii prioritare** de cercetare-dezvoltare cu finanțare publică: Tehnologia Informației și Comunicații, Energie, Mediu, Sănătate, Agricultură, siguranță și securitate alimentară, Biotehnologii, Materiale, procese și produse inovative, Spațiu și securitate, Cercetare socio-economică și umanistă.

În domeniul **inovării**, obiectivul propus este următorul: ponderea firmelor din România care introduc produse sau servicii inovative să se apropie de media UE spre sfârșitul perioadei de referință. Una dintre măsurile stabilite în acest sens, se referă la dezvoltarea entităților de inovare și transfer tehnologic (de la brevet la produs, serviciu sau proces) în cadrul unităților de învățământ și cercetare, ca **premisă pentru formarea unor clustere științifice și de inovare**.

Amplourea și natura rețelelor existente de colaborare – cu toate că sunt stabilite și funcționează câteva rețele de colaborare la nivel local, național și european, companiile regionale nu se implică cu ușurință în aceste rețele, iar **nivelul înregistrat de colaborare este foarte scăzut**. Au fost identificate mai multe **potențiale clustere (industria petrochimică în județul Prahova și industria de automobile în județul Argeș care dețin cel mai bun potențial de dezvoltare)**, dar companiile specializate și instituțiile asociate cooperează doar la nivel informal și **se poate constata o lipsă a conștientizării de către antreprenorii regionali a beneficiilor rezultate în urma creării unui cluster sau a unei rețele**.

Nivelul de cooperare cu infrastructura de sprijin a inovării este foarte scăzut – IMM-urile au relații de colaborare în special cu universitățile sau cu institutele de cercetare, în special la nivel regional. Acest gen de colaborare nu reprezintă o prioritate pentru întreprinderile regionale și de cele mai multe ori este punctuală, cu scopul de a aplica pentru programele europene. Cauzele principale ale acestei situații sunt lipsa de corelare între nevoile reale ale companiilor și activitățile de cercetare realizate în universități și institute de cercetare, uzura infrastructurii de sprijin a cercetării și a afacerilor, lipsa marketingului în ceea ce privește potențialul de CDI al mediului de cercetare, lipsa de resurse financiare ale antreprenorilor regionali care să fie alocate pentru activități cu profit pe termen lung, slaba promovare a serviciilor efectuate de structurile de sprijin ale inovării.

6.1.3 Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României⁴⁹

Ca orientare generală, Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României vizează realizarea următoarelor **obiective strategice** pe termen scurt, mediu și lung:

- Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru al UE.
- Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al ariilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.
- Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al arilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

⁴⁹ http://www.mmediu.ro/dezvoltare_durabila/sndd.htm

6.1.4 Strategiile de dezvoltare regională

Strategiile de dezvoltare regională identifică potențialul de dezvoltare la nivel regional, reprezentanții mediului de cercetare (universități, institute de cercetare), principalii agenți economici din zona precum și infrastructura suport existentă, care reprezintă **elementele de baza în inițierea și dezvoltarea unui cluster.**

6.2 Programe C-D-I naționale

6.2.1 Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2007-2013 (PN II)⁵⁰

PN II reprezintă instrumentul principal prin care Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică implementează Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2007-2013 și a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 475/2007.

Unul dintre obiectivele strategice ale PN II se refera la creșterea competitivității economiei românești prin inovare, cu impact la nivelul agenților economici și transferul cunoștințelor în practica economică.

Programe componente/ obiective:

- **Resurse umane/** creșterea numărului de cercetători și a performanțelor profesionale ale acestora, prin creșterea atractivității carierei în cercetare și oferirea de facilități pentru reintegrare ;
- **Capacități/** dezvoltarea infrastructurii de cercetare pentru a permite cercetătorilor să lucreze cu aparatura performantă, să beneficieze de un management adecvat și să mențină o relație permanentă cu nevoile socio-economice ;
- **Ideii/** obținerea unor rezultate științifice și tehnologice de vârf, comparabile cu cele de la nivel european, prin cercetare fundamentală, asigurând dezvoltarea cunoașterii și asigurarea unei baze solide pentru cercetarea aplicativă și dezvoltarea tehnologică. Accentul este pus pe excelență și vizibilitate internațională, pe cercetarea la frontiera cunoașterii, pe interdisciplinaritate și cercetări complexe în domenii de frontieră și participarea în rețele internaționale de cercetare de excelență ;
- **Parteneriate în domeniile prioritare/** concentrarea resurselor și **crearea parteneriatelor de dimensiuni mari (universități – institute de cercetare – întreprinderi – organizații publice – alți operatori economici)** dedicate rezolvării unor probleme complexe și creșterea competitivității CD prin transfer tehnologic ;
- **Inovare/ susținerea proiectelor de cercetare pre-competitivă și competitivă, conduse de agenți economici,** în condițiile respectării regulilor de ajutor de stat.

⁵⁰ http://www.ancs.ro/img/files_up/1188313421PN2%20ro.pdf

Instrumentele de finanțare utilizate, pe programe, sunt de trei tipuri: proiect, bursă și premiu. Statistica regională a proiectelor selectate pentru finanțare, pe domeniile prioritare ale PN II, indica repartitia din Tabelul nr.6.

Tabelul nr. 6

Programe	Regiuni								
	N-E	N-V	V	S-V	S	S-E	Centru	București-Ifov	TOTAL
Resurse umane^{*)}									
2007	121	169	58	35	26	37	56	591	1 093
2008	64	95	26	21	13	29	14	308	570
Capacități^{**)}									
2007	18	22	9	6	5	4	9	81	154
2008	25	30	12	7	5	7	9	82	177
Idei									
2007	72	96	22	11	1	10	26	198	436
2008	111	139	50	25	16	27	46	537	851
Parteneriate									
2007	46	70	25	19	14	30	7	386	587
2008	44	83	24	27	22	17	17	533	767
Inovare									
2007	11	5	4	10	5	3	13	86	137
2008	12	7	6	8	4	3	10	98	148
TOTAL	534	716	236	169	111	167	207	2 900	4 920

*) Nu sunt incluse premiile, în număr de 932 (din 1042 solicitări) în anul 2007, respectiv 3109 (din 3220 solicitări) în anul 2008

**) Nu sunt incluse proiectele suport pentru reprezentare internațională (31 proiecte)

Zona București este zona cu concentrarea cea mai mare de activități CDI (peste două treimi). Alte regiuni semnificative sunt Nord Vest, în jurul orașului Cluj-Napoca, și Nord Est, în jurul Iașului.

Patru domenii, anume „Materiale, procese și produse inovative”, „Mediu”, „Agricultură, siguranță și securitate alimentară” și „Sănătate” sunt cel mai bine reprezentate la scara națională. Pentru anumite regiuni, precum Sud Est, Centru, Sud, se constată o incidență mai mare a domeniului „Agricultură, siguranță și securitate alimentară”; o mențiune specială pentru domeniul „Energie”, care prezintă o localizare secundară în regiunea Sud Vest.

Dintre cele 106 de proiecte de la programul **Parteneriate**, declarate cu rol major în promovarea progresului tehnologic și creșterea competitivității economice, 62 sunt București și 19 din zona NV (Cluj Napoca, și foarte puțin Oradea), confirmând atomizarea imprimată de centrele industriale.

Statistica regională indică cel puțin **doi poli de inovare în fiecare regiune:** Cluj-Napoca și Oradea (N-V), Iași și Bistrița (N-E), Timișoara și Arad (V), Craiova și Râmnicu-Vâlcea (S-V). Zona București este un aspirator pentru regiunile Sud și Sud-Est, spre deosebire de zona Centru, unde dispersia este ceva mai mare, pe lângă orașele Targu-Mureș, Sibiu, Alba Iulia și Odorheiu Secuiesc.

6.2.1.1 Programul Parteneriate în domeniile prioritare

În conformitate cu documentul de prezentare al Programului «Parteneriate în domeniile prioritare»⁵¹ în cadrul Domeniului 9 «Cercetare socio-económica și umanistă», sunt finanțate **proiecte aferente tematicii de cercetare 9.1.3 „Mecanisme colaborative specifice rețelelor de firme și clusterelor”**.

6.2.1.2 Programul Inovare

Modulul 3 „Servicii suport pentru inovare”

În conformitate cu Pachetul de informații pentru competiția din 2008⁵², Modulul 3 „Servicii suport pentru inovare” se adresează unităților de CDI care pot dezvolta acțiuni în vederea susținerii activităților inovative ale IMM – urilor, **acțiuni pentru clustere și rețele inovative de IMM-uri**, crearea și dezvoltarea de portaluri științifice, târguri virtuale științifice, promovarea și diseminarea cunoștințelor și rezultatelor CDI. În acest context se dezvoltă **sprijinul acordat agenților economici prin susținerea dezvoltării de clustere și a rețelelor inovative de IMM-uri**.

Modulul 5 „Cooperare europeană”⁵³

În conformitate cu Pachetul de informații⁵⁴, Modulul 5 – Cooperare europeană se adresează agenților economici, persoane juridice române, interesați să dezvolte proiecte în cadrul Inițiativei EUREKA și anume, creșterea competitivității economiei românești, în special a industriei, prin obținerea de produse, tehnologii și servicii noi.

Proiectele de cooperare europeană susțin derularea de activități de cercetare industrială și dezvoltare experimentală în cadrul unor parteneriate europene (din țări membre ale Inițiativei EUREKA) având ca scop:

- stimularea firmelor românești, în special IMM-uri, pentru pătrunderea pe piețele europene și mondiale cu tehnologii și produse inovative, dezvoltate în cadrul proiectelor EUREKA;
- creșterea gradului de înlocuire a produselor și tehnologiilor de import, prin producerea acestora în cadrul firmelor românești;
- stimularea participării IMM-urilor românești, cu profil inovativ și / sau de producție la proiecte EUREKA;
- întărirea colaborării dintre unitățile de cercetare (institute și universități) și IMM – urile din România.

În cadrul acestui modul sunt finanțate proiecte de tip CLUSTER (componente ale proiectelor de tip CLUSTER –EUREKA). Prin proiectele de cooperare europeană EUREKA se acordă ajutor de stat pentru cercetare industrială, dezvoltare experimentală, activități pentru obținerea și protejarea drepturilor de proprietate

⁵¹ http://www.cnmp.ro:8083/pncdi2/program4/documente/CNMP_Prezentare.pdf

⁵² <https://inovare.amcsit.ro/2008/m1/downloads/2008/pachetdeinformatii.pdf>

⁵³ <http://www.inovare.amcsit.ro/competitie/m5/200809/main/index.php?&wchk=>

⁵⁴ <http://www.inovare.amcsit.ro/competitie/m5/200809/downloads/2008/PachetMartie2008.pdf>

industrială, studii tehnice de fezabilitate, inovare de proces și organizațională în servicii, procurarea de servicii suport și de consultanță pentru inovare.

Proiectele EUREKA sunt în general proiecte care pot include studii de fezabilitate, etape/faze de cercetare industrială, etape/faze de dezvoltare experimentală, etape/faze de transfer tehnologic, realizare și testare de prototipuri și implementare a acestora în producție. Cotele de finanțare, pe proiect, se determină pentru fiecare activitate în parte în funcție de categoria de activitate (CI, DE, SCI / SDE, PCI / PDE, IO, SS) luând în considerare tipul de întreprindere în care se încadrează contractorul, respectiv partenerii din consorțiu, corespunzător contribuției fiecăruia în realizarea proiectului.

În general, proiectele EUREKA sunt proiecte unitare, care își propun atingerea unor rezultate măsurabile și valorificabile, dar desfășurarea lor poate fi gândită ca modulară, în care fiecare țară contribuie tehnologic și financiar prin participanții săi.

Rezultatele se valorifică în comun și, într-o structură de proiect modulară, activitățile se pot desfășura separat în fiecare țară participantă, urmând a se realiza, atunci când proiectul o cere, coordonarea, schimbul de informații și interconectarea tehnologică a „ieșirilor” (outputs) din proiect.

Categoriile de activități eligibile:

- activități de cercetare industrială și dezvoltare experimentală;
- elaborarea de studii de fezabilitate;
- protejarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- procurarea de servicii suport și de consultanță pentru inovare.

Durata proiectelor:

- maxim 36 luni de la data încheierii contractului de finanțare de la buget sau în conformitate cu programul european.

Nivelul de finanțare de la buget:

- sprijinul financiar (finanțarea de la buget) acordat de la bugetul Programului INOVARE pentru un proiect de cooperare europeană reprezintă **maxim 50%** din valoarea părții românești din proiect (cheltuieli eligibile), dar nu mai mult de 500.000 lei / an pentru **proiectele CLUSTER**, în baza Acordului european de parteneriat și a adresei oficiale din partea proiectului CLUSTER, care face dovada selectării proiectului în urma competiției internaționale.

Condiții de eligibilitate:

- **coordonatorul proiectului** pentru parteneriatul român este un agent economic de tipul IMM, care are în obiectul de activitate și cercetare – dezvoltare;
- pentru realizarea proiectului poate constitui un **parteneriat** (parteneriatul român) din care să facă parte agenți economici, entități CDI, unități ale administrației publice locale, instituții publice, unități de transfer tehnologic. Toți participanții din consorțiu trebuie să fie înregistrați în Registrul Potențialilor Contractorilor și certificați (acceptați să participe în Planul Național de Cercetare – Dezvoltare și Inovare);
- Agentul economic coordonator, cât și ceilalți agenți economici, parteneri în propunerea de proiect au, cel puțin, un bilanț contabil încheiat și nu au înregistrat pierderi în ultimul an financiar;

- Pentru proiectele **CLUSTER – EUREKA** trebuie îndeplinite următoarele condiții:
 - Coordonatorul trebuie să facă dovada participării la propunerea de proiect CLUSTER – EUREKA, prin semnarea Formularului de proiect, a Acordului internațional de parteneriat și a adresei oficiale a Secretariatului EUROSTARS către Secretariatul român EUREKA, prin care se face dovada selectării proiectului în urma competiției internaționale;
 - Parteneriatul internațional va fi constituit din minim 2 participanți din două țări membre EUREKA (una fiind România) având în calitate de coordonatori a parteneriatelor naționale IMM – uri.

Cheltuieli eligibile:

- cheltuieli de personal (cercetători, tehnicieni și alt personal de ajutor dacă aceștia sunt angajați pentru proiectul de cercetare), nu fac parte din categoria cheltuielilor eligibile: mobilitățile pentru manifestări științifice (pentru diseminare), pentru instruirii, pentru achiziții;
- cheltuieli pentru achiziții de instrumente și echipamente necesare pentru realizarea proiectului de cercetare. Dacă aceste instrumente și echipamente au o durată de funcționare mai mare decât durata proiectului de cercetare, sunt eligibile doar costurile de amortizare pe durata proiectului, calculate pe baza practicilor contabile reglementate;
- cheltuielile de cercetare contractuală, pentru cunoștințe tehnice și brevete sau licențe achiziționate din surse exterioare la prețul pieței, atunci când operațiunea a fost realizată respectând principiului concurenței și în absența oricărui element preferențial, cum ar fi costurile pentru servicii de consultanță și echivalente utilizate, exclusiv pentru finalizarea activității de cercetare;
- cheltuieli de regie implicate de proiectul de cercetare;
- alte cheltuieli de operare, inclusiv costuri de materiale, consumabile și produse similare necesare pentru activitatea de cercetare;
- cheltuieli pentru studiile tehnice de fezabilitate, pregătitoare pentru activitățile de cercetare industrială sau dezvoltare experimentală;
- cheltuieli pentru obținerea drepturilor de proprietate industrială pentru IMM – uri (cheltuieli care preced obținerea drepturilor în prima jurisdicție legală, incluzând costuri referitoare la pregătirea, depunerea și urmărirea aplicației, precum și costurile rezultate din reînnoirea aplicației înainte de acordarea acestor drepturi; cheltuieli cu traduceri și alte cheltuieli legate de obținerea și/sau validarea drepturilor în alte jurisdicții legale; cheltuieli rezultate din susținerea dreptului în timpul prelucrării oficiale a aplicației și în eventuale proceduri de contestație, chiar dacă aceste costuri apar după ce dreptul a fost acordat);
- cheltuieli pentru servicii de consultanță pentru inovare și pentru servicii suport pentru inovare în conformitate cu activitățile precizate la categoria D din tabelul 3.

Structura de cheltuieli pentru proiect, defalcată pe activități, destinații și categorii, trebuie să fie conformă cu planul de realizare al proiectului și să respecte prevederile din H. G. nr. 1579 / 2002. Se consideră cheltuieli eligibile doar acele cheltuieli efectuate după data semnării contractului. Contractorul poate contracta max. 5% din

activitățile proiectului cu terți, dar numai cu acordul prealabil scris al Autorității contractante. Subcontractarea este interzisă.

Proprietatea intelectuală:

- Revine integral agentului economic dacă aceasta a participat cu cel puțin 50% din fondurile totale necesare proiectului. Altfel, conform acordului cu cei care efectuează cercetarea din afara firmei se va sigura confidențialitatea asupra informațiilor rezultate din derularea proiectului.

În conformitate cu informațiile de pe site-ul <http://inovare.amcsit.ro>, în funcție de bugetul alocat finanțării noilor proiecte, rezultatele evaluării vor constitui baza de acumulare de proiecte eligibile potențial finanțabile pe parcursul anului 2010 și în anii următori. Contractarea se va face în ordinea punctajelor obținute în funcție de fondurile alocate, proiectele care nu vor fi finanțate rămânând pe lista de așteptare.

Proiectele evaluate în sesiunile ulterioare planificate bianual (februarie respectiv septembrie) vor completa lista proiectelor în așteptarea finanțării, ocupând locul pe care îl acordă punctajul obținut la evaluare. Proiectele evaluate dar nefinanțate pot depune o noua aplicație într-o sesiune ulterioară în vederea îmbunătățirii poziției în lista de așteptare.

6.3 Programe C-D-I europene

6.3.1 Programul Cadru 7⁵⁵

Cel mai important program european de finanțare a cooperării în cercetare este Programul cadru 7 (FP7) având ca scop final crearea spațiului de cercetare european (European Research Area). Cu un buget de 50 miliarde Euro în perioada 2007-2013, FP7 oferă o platformă generoasă pentru constituirea unor consorții transnaționale care să promoveze proiecte de excelență în cercetare.

La nivelul PC 7, se derulează în total 181 proiecte finanțate de UE cu parteneri din România, valoarea contractelor fiind de aproximativ 30M Euro.

În cadrul FP7, **cooperarea între clustere** este promovată în cadrul unei secțiuni special dedicat, și anume „Regiunile cunoașterii” în cadrul subprogramului „Capacități”.

Obiectivul general al subprogramului „Capacități” – „Regiunile cunoașterii” :

- întărirea potențialului de cercetare al regiunilor europene prin **sprijinirea dezvoltării unor „research driven clusters”**, asociind universități, institute de cercetare, întreprinderi și autorități.

Activități finanțabile în cadrul subprogramului „Capacități” – „Regiunile cunoașterii”:

- analiza, dezvoltarea și implementarea unor programe de acțiuni pentru **clustere regionale și trans-naționale**;
- **mentoringul unor regiuni mai puțin dezvoltate de către alte clustere mature**;
- **integrarea clusterelor tematice la nivel european**;

⁵⁵ http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/regions-knowledge_en.html

- **diseminarea de bune practici** (publicații, conferințe etc.).

Bugetul:

- Bugetul subprogramului „Regiunilor cunoașterii” este de 126 mil. Euro pe întreaga durată 2007-2013;
- Se finanțează cooperarea transnațională a clusterelor;
- Un cluster în accepțiunea FP7 conține în mod obligatoriu o asocieră (nu neapărat juridică) între diverșii actori ai modelului triple helix (cercetare – industrie – autoritate).

6.4 Fonduri structurale

Fondurile Structurale aferente creării și dezvoltării clusterelor și a structurilor conexe acestora sunt accesibile în România prin:

- Programele Operaționale Sectoriale:
 - Creșterea Competitivității Economice – POS CCE;
 - Dezvoltarea Resurselor Umane – POS DRU;
- Programul Operațional Regional – POR;
- Programele de Cooperare Teritorială Europeană:
 - Transnațională;
 - Transfrontalieră;
 - Interegională.

6.4.1. Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” – POS CCE

Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” - POS CCE⁵⁶ stabilește axele prioritare și domeniile majore de intervenție ale României în domeniul competitivității întreprinderilor din România pentru a putea face față provocărilor pieței unice și pentru a putea beneficia de pe urma posibilităților oferite de aceasta precum și în vederea implementării asistenței financiare a Uniunii Europene prin intermediul Fondului Social European, în cadrul Obiectivului Convergență, pentru perioada de programare 2007 – 2013.

Obiectivul general:

- creșterea productivității întreprinderilor românești pentru reducerea decalajelor față de productivitatea medie la nivelul Uniunii. Măsurile întreprinse vor genera până în 2015 o creștere medie a productivității de cca. 5,5% anual și vor permite României să atingă un nivel de aproximativ 55% din media UE.

Obiective specifice:

- a. Consolidarea și dezvoltarea durabilă a sectorului productiv;

Acest obiectiv urmărește sprijinirea modernizării și inovării întreprinderilor existente, ceea ce va conduce la reducerea costurilor și creșterea corespunzătoare a productivității, precum și la crearea de

⁵⁶ Conform documentelor programatice disponibile la adresa <http://www.fonduri-structurale.ro/Detailiu.aspx?t=competitivitate> la momentul redactării Ghidului

întreprinderi noi, în special IMM-uri în sectoarele productive și al serviciilor pentru afaceri. Valorificarea și îmbunătățirea echipamentelor de producție, inovarea proceselor de producție și sprijinirea adoptării standardelor internaționale, conduc la creșterea gamei de produse competitive.

- b. Crearea unui mediu favorabil dezvoltării durabile a întreprinderilor;

Elementul cheie al acestui obiectiv este crearea unui cadru favorabil dezvoltării antreprenoriatului, prin reducerea constrângerilor existente în domeniile de risc al pieței – acces la finanțare, instrumente financiare inovative, disponibilitatea serviciilor calificate, cooperare între firme - pentru crearea de noi întreprinderi și pentru dezvoltarea celor existente.

Realizarea obiectivelor a și b poate fi cuantificată prin creșterea contribuției IMM-urilor în cadrul PIB cu 10% până în 2015.

- c. Creșterea capacității de cercetare dezvoltare (C-D), stimularea cooperării între instituții de cercetare dezvoltare și inovare (C-D-I) și întreprinderi, precum și creșterea accesului întreprinderilor la C-D-I;

Scopul acestui obiectiv specific constă în îmbunătățirea performanței de ansamblu a sectorului C-D-I, prin creșterea ratei de inovații și a beneficiilor economice rezultate din exploatarea cunoașterii. Elementele cheie ale acestui obiectiv sunt finanțarea proiectelor de C-D, care vor genera rezultate aplicabile direct în economie, modernizarea și dezvoltarea capacității și infrastructurii C-D-I, creșterea calității și diversificarea gamei ofertei de servicii inovative, stimularea cererii potențiale de inovare venite din partea întreprinderilor.

- d. Valorificarea potențialului tehnologiei informației și comunicațiilor și aplicarea acestuia în sectorul public (administrație) și cel privat (întreprinderi, cetățeni);

- e. Creșterea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic, prin promovarea surselor regenerabile de energie.

Scopul urmărit este de a contribui la următoarele obiective naționale: reducerea intensității energetice primare cu 40 % comparativ cu 2001, cota de 33 % energie obținută din resurse regenerabile în consumul național brut de energie până în 2010 și reducerea emisiilor de noxe din sectorul energetic, conform Programului Național de reducere a dioxidului de sulf (SO₂), oxidului de azot (NO_x) și emisiilor de praf în instalațiile mari de ardere.

Axe Prioritare:

- **Axa Prioritară 1:** Un sistem de producție inovativ și eco-eficient
- **Axa Prioritară 2:** Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovare pentru competitivitate
- **Axa Prioritară 3:** TIC pentru sectoarele privat și public
- **Axa Prioritară 4:** Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice
- **Axa Prioritară 5:** Asistență tehnică

Operațiuni specifice clusterelor și polilor de excelență sunt incluse în cadrul Axelor prioritare 1 și 2, conform Tabelului nr.7.

Axa Prioritara 1 are în vedere necesitatea investițiilor și modernizărilor în activitatea de producție și a accesului întreprinderilor la piața de desfacere în acord cu principiile dezvoltării durabile. În cadrul acestei axe prioritare se urmărește consolidarea și creșterea sustenabilă a sectorului productiv din România precum și crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea întreprinderilor. Această axă prioritară urmărește pe de o parte susținerea întreprinderilor, în special IMM-uri și vizează relansarea și dezvoltarea pieței pentru sectorul industriei producătoare dar și pentru dezvoltarea de întreprinderi inovative și pe de altă parte dezvoltarea sectorului de afaceri, îmbunătățind accesul la capital în scopul dezvoltării tehnologice.

Axa Prioritara 2 se concentrează pe următoarele obiective, conexe clusterelor inovative:

- stimularea transferului tehnologic în baza cooperării între instituțiile de C-D și întreprinderi;
- stimularea cererii de inovare din partea întreprinderilor;
- crearea și consolidarea de companii înalt tehnologizate;
- **dezvoltarea de poli de excelență.**

Axa prioritara 2 a POS CCE contribuie la creșterea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare ale întreprinderilor, pentru a atinge ținta națională pentru anul 2010 de 1% din PIB, prin stimularea cererii și focalizarea pe sectorul privat.

Infobarometrul din 2006 evidențiază faptul că prezența laboratoarelor publice de cercetare este unul dintre ingredientele cercetării bazate pe **cluster/ poli de excelență.**

Tabelul nr.7

Axa prioritară	Domeniu de intervenție	Acțiuni/operațiuni eligibile	Solicitanți eligibili	Valoare grant	Contribuția solicitantului	Informații suplimentare
1. Un sistem de producție inovativ și eco-eficient	1.3. Dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului Obiectiv : Asistenta specifica clusterelor existente sau emergente pentru consolidarea procesului de interacțiune dintre firme în scopul: - dezvoltării de activități inovative, bazate pe rezultate CD, - creșterii productivității, a performanțelor economice, - creșterii numărului de furnizori și de client. Finanțarea investițiilor (soft și hard) are în vedere, in special, necesitățile IMM-urilor	1.3.1. Dezvoltarea structurilor de sprijin al afacerilor de interes național și internațional ⁵⁷ Operațiunea, complementară celei existente în POR (sprijin pentru infrastructurile de afaceri locale), se va concentra pe sprijinirea infrastructurilor de afaceri de dimensiuni naționale sau chiar internaționale, având ca elemente de selecție: parteneriat (potențialul de cluster), dimensiunea națională sau internațională și calitatea strategiei de dezvoltare. Infrastructurile de sprijinire a afacerilor finanțate prin POS CCE vor consta atât în activități de tip hard (construirea de noi infrastructuri, consolidări, reabilitări sau modernizări, precum și achiziția de echipamente) cât și în activități de tip soft (servicii destinate întăririi culturii antreprenoriale, precum: diseminare și informare, schimb de experiență în domeniul celor mai bune practici, activități de îndrumare și coordonare, transfer de know-how, seminarii și ateliere de lucru).	Întreprinderi private, autorități publice locale, ONG-uri, parteneriat între întreprinderi și autorități publice locale sau universități și institute de C-D, întreprinderi găzduite în cadrul SSA	80.000.000 Lei (pentru întreprinderi din cadrul SSA 600.000 Lei)	2% - pentru administrația publică locală 20% - pentru întreprinderi din cadrul SSA 50% - pentru promotori privați și parteneriat între entități publice și private pentru SSA	Autoritate de Management – Ministerul Economiei Organism Intermediar – Ministerul pentru IMM, Comerț, Turism și Profesii Liberale
		1.3.3. Sprijin pentru integrarea întreprinderilor în lanțurile de furnizori sau cluster Se vor finanța activități de elaborare de studii pentru identificarea companiilor membre, evaluarea viabilității clusterului, achiziționarea de echipamente de logistică necesare, servicii de consultanță angajate înainte sau după constituirea clusterului, promovarea clusterului, studii pentru cercetări de piață regionale sau sectoriale, alte activități.	Autorități publice locale, întreprinderi, ONG-uri	10.000.000 Lei	1. Investiții : - Întreprinderi - mijlocii - 40%, mai puțin București Ilfov - 50% - Întreprinderi mici – 30%, mai puțin București Ilfov - 40% 2. Consultanță : 50% 3. Instruire: 55%, mai puțin București Ilfov - 65%	

⁵⁷ http://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files//competitivitate/00000028/bf2cj_ghid_consultanta_20_05.pdf;

Axa prioritară	Domeniu de intervenție	Acțiuni/operațiuni eligibile	Solicitanți eligibili	Valoare grant	Contribuția solicitantului	Informații suplimentare
2. Cercetare dezvoltare tehnologică și inovare pentru competitivitate	2.2. Investiții pentru infrastructura de CDI și dezvoltarea capacității administrative	2.2.2 Dezvoltarea de poli de excelență⁵⁸ Operațiunea sprijină crearea unor structuri tip cluster inovativ care să grupeze întreprinderi inovative, centre de instruire, instituții ale administrației locale, bănci, etc., în jurul unor universități și instituții de cercetare puternice în domenii cu potențial economic.	Întreprinderi sau ONG-uri în care operează polul	15.000.000 Lei	1. Animarea polului - 50% - pentru entitatea în care operează polul, pe o perioadă de până la 5 ani 2. Realizarea infrastructurii : a. Întreprinderi mari – 50%, mai puțin București Ilfov - 40% b. Întreprinderi mijlocii – 40%, mai puțin București Ilfov - 50% c. Întreprinderi mici – 30%, mai puțin București Ilfov - 40%	Autoritate de Management – Ministerul Economiei Organism Intermediar – Ministerul Educației, Cercetării și Inovării și Autoritatea Națională pentru Științifică
	2.3. Accesul întreprinderilor la activități de cercetare-dezvoltare și inovare	2.3.1. Sprijin pentru start-up-urile și spin-off-urile inovative⁵⁹ Se finanțează proiecte de înființare a unei întreprinderi inovative pe baza unui rezultat obținut dintr-un proiect de cercetare, a unui brevet, precum și proiecte de dezvoltare inovativă a unei întreprinderi pe baza implementării unui rezultat obținut dintr-un proiect de cercetare, a unui brevet sau a aplicării unei forme de proprietate industrială.	Start-up-uri și spin-off-uri	Maxim - echivalentul a 200.000 Euro Pentru agenții economici din domeniul transporturilor maximul este echivalentul a 100.000 Euro	10%	

⁵⁸ <http://www.ancs.ro/index.php?action=view&idcat=378>

⁵⁹ http://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files//competitivitate/00000028/i43mx_GHIDUL_SOLICITANTULUI_op231.pdf

6.4.2 Programul Operațional Regional POR

Programul Operațional Regional 2007 – 2013 POR⁶⁰ este unul din instrumentele care pot oferi sprijin pentru constituirea și operarea **clusterelor** în România. Prin obiectivul pe care îl are, POR va potența posibilitățile pe care clusterelor le asigură pentru dezvoltarea durabilă a regiunilor. Pentru clusterelor, POR poate oferi finanțarea inițială necesară organizării acestora.

POR este finanțat prin unul dintre fondurile structurale ale Uniunii Europene - Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR). Acesta sprijină regiunile UE care au un PIB pe cap de locuitor sub 75% din media europeană.

Bugetul total alocat POR este de aproximativ 4,4 miliarde euro în perioada de planificare bugetară 2007-2013. Finanțarea UE reprezintă aproximativ 84% din bugetul POR. Restul provine din fonduri naționale: cofinanțare publică (14%) și cofinanțare privată (2%).

Obiectivul strategic al POR constă în sprijinirea unei dezvoltări economice, sociale, durabile și echilibrate teritorial a tuturor regiunilor României, potrivit nevoilor și resurselor specifice, cu accent pe sprijinirea dezvoltării durabile a **polilor urbani de creștere**, îmbunătățirea mediului de afaceri și a infrastructurii de bază, pentru a face din regiunile României, în special cele mai slab dezvoltate, locuri atractive pentru investiții.

În concordanță cu Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Planului Național de Dezvoltare, POR va da prioritate regiunilor rămase în urmă și zonelor mai puțin dezvoltate din cadrul regiunilor mai prospere. În același timp, o atenție deosebită se va acorda sprijinirii dezvoltării durabile a orașelor - **poli de creștere**, care pot contribui la o dezvoltare policentrică a teritoriului României.

Obiectivele specifice ale POR sunt următoarele:

- Creșterea rolului economic și social al centrelor urbane, printr-o abordare policentrică, pentru a stimula o dezvoltare mai echilibrată a regiunilor;
- Îmbunătățirea accesibilității regiunilor și în special a accesibilității centrelor urbane și a legăturilor lor cu ariile înconjurătoare;
- Creșterea calității infrastructurii sociale a regiunilor;
- Creșterea competitivității regiunilor ca locații pentru afaceri;
- Creșterea contribuției turismului la dezvoltarea regiunilor.

Distribuția fondurilor pentru atingerea obiectivului strategic se realizează pe cele 6 axe prioritare ale POR, dintre care două sunt de interes pentru dezvoltarea clusterelor:

- **Axa Prioritara 1:** Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - **poli urbani de creștere**;
- **Axa Prioritara 4:** **Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local.** În cadrul acestei axe se acorda finanțare pentru dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor, reabilitarea centrelor industriale neutilizate; sprijinirea microîntreprinderilor.

⁶⁰ http://www.inforegio.ro/index.php?page=PUBLICATIONS_OVERVIEW

În cadrul **Axei 1** este de interes domeniul major de intervenție **1.1: Planuri integrate de dezvoltare urbană**, cu următoarele domenii: **Centre urbane, Poli de dezvoltare urbană, Poli de creștere**.

Poli de creștere sunt: Brașov, Cluj-Napoca, Constanta, Craiova, Iași, Ploiești, Timișoara, în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională, în conformitate cu legislația în vigoare⁶¹. Pentru finanțarea polilor de creștere se alocă, un procent de până la 50%, din sursele financiare aferente Axei Prioritare 1. Cererea deschisă de proiecte, cu depunere continuă, a fost lansată pe data de 8 decembrie 2008⁶².

Poli de dezvoltare urbană sunt municipiile: Arad, Baia-Mare, Bacău, Brăila, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu-Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Târgu-Mureș, în care se realizează cu prioritate investiții din Axa Prioritară 1 și din programele cu finanțare națională, în conformitate cu legislația în vigoare⁶³. Pentru finanțarea polilor de dezvoltare urbană se alocă un procent de până la 20% din sursele financiare aferente Axei Prioritare 1. Cererea deschisă de proiecte, cu depunere continuă, a fost lansată pe data de 20 noiembrie 2008⁶⁴.

În cadrul **Axei 4** este de interes **Domeniul major de intervenție 4.1: Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală**. Cererea deschisă de proiecte, cu depunere continuă, a fost lansată pe data de 25 aprilie 2008⁶⁵.

O **structură de sprijinire a afacerilor** reprezintă o structură clar delimitată care asigură o serie de facilități (e.g. accesul la utilități) și/sau spații pentru desfășurarea unor activități economice de producție/ prestare servicii, având ca scop atragerea investițiilor, astfel încât să se valorifice potențialul material și uman al zonei în care sunt amplasate. Structura poate fi localizată atât în mediul urban cât și în mediul rural.

Structurile de sprijinire a afacerilor pot fi axate pe dezvoltarea activităților de cercetare și microproducție, pe dezvoltarea activităților de cercetare în vederea dezvoltării de noi modele și prototipuri, pe oferirea de facilități pentru dezvoltarea întreprinderilor cu activitate productivă sau pe dezvoltarea de noi afaceri prin oferirea de servicii specializate (e.g. consultanță, asistență la începutul activității respectivelor afaceri). Solicitantul (administratorul structurii) **nu poate fi utilizatorul exclusiv** al structurii de sprijinire a afacerilor ce face obiectul proiectului.

Nu sunt eligibile spre finanțare structurile de sprijinire a afacerilor în cadrul cărora se desfășoară activități de comerț (e.g. centre comerciale).

Nu se acordă ajutor de stat pentru următoarele domenii de activitate: pescuit și acvacultură; construcții de nave; industria carbonieră; industria siderurgică; sectorul fibre sintetice; activitățile legate de producția primară a produselor agricole enumerate în anexa nr. 1 la Tratatul de instituire a Comunității Europene; procesarea și marketingul produselor care imită sau substituie laptele ori a produselor din lapte, în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 1898/1987.

⁶¹ HG 998/2008 modificată și completată

⁶² http://www.inforegio.ro/index.php?page=PUBLICATIONS_GUIDE_DOC

⁶³ HG 998/2008 modificata si completata

⁶⁴ http://www.inforegio.ro/index.php?page=PUBLICATIONS_GUIDE_DOC

⁶⁵ http://www.inforegio.ro/index.php?page=PUBLICATIONS_GUIDE_DOC

Activități eligibile:

- Construirea/ modernizarea/ extinderea de clădiri și anexe aferente, care vor fi utilizate de operatori economici, cu precădere IMM-uri, pentru activități de producție și/sau prestare servicii;
- Construirea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii rutiere/feroviare din interiorul structurii de sprijinire a afacerilor și a drumurilor de acces; Această activitate și cheltuielile aferente sunt eligibile numai în cazul în care se poate argumenta că valorificarea proiectului este afectată de infrastructura de acces deficitară. Acest aspect va fi evaluat în cadrul etapei de evaluare tehnică și financiară. Cheltuielile pentru construirea/ modernizarea/ extinderea drumurilor de acces către structura de sprijinire a afacerilor sunt eligibile în limita a 10% din valoarea totală a proiectului;
- Crearea/ modernizarea/ extinderea utilităților de bază din interiorul structurii de sprijinire a afacerilor: stații de tratare a apei, unități de furnizare a energiei și a gazului, sistem de canalizare, conectare la rețele broadband, inclusiv cablarea clădirii;
- Dotarea cu echipamente a structurilor de sprijinire a afacerilor construite/ modernizate/ extinse. Echipamentele achiziționate trebuie să fie noi. În cazul beneficiarilor APL (și a parteneriatelor între APL), cheltuielile cu achiziționarea echipamentelor sunt eligibile numai în limita a 50% din valoarea eligibilă a proiectului⁶⁶.

Valoarea totală a proiectului (suma cheltuielilor eligibile și neeligibile) este cuprinsă între **1.700.000 și 85.000.000 lei**.

Perioada de implementare a activităților proiectului (perioada cuprinsă între data semnării contractului de finanțare și data finalizării ultimei activități prevăzute în cadrul proiectului) **nu depășește data de 31.07.2012**⁶⁷.

Solicitanți eligibili:

- **Unitate administrativ-teritorială (autoritate a administrației publice locale, APL)** din mediul urban sau rural;
- **Unități administrativ-teritoriale (APL) în parteneriat;**
- **Cameră de comerț (și industrie) (CC)**, înființată în baza Decretului-Lege nr. 139/1990⁶⁸ privind camerele de comerț și industrie din România sau a Legii camerelor de comerț nr. 335/2007;
- **Asociații care reprezintă mediul de afaceri (AS)**, constituite în baza Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu completările și modificările ulterioare, și a Legii nr. 356/2001 a patronatelor;
- **Societate comercială** (înființată în baza Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale) **sau societate cooperativă** (înființată în baza Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției), din mediul urban sau rural - SC.

⁶⁶ Conform Art. 15 alin. (4) din Ordinul MDLPL nr. 287/2008 privind aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru dezvoltarea regională prin crearea și dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor din cadrul Programului operațional regional 2007-2013

⁶⁷ Schema de ajutor de stat, prin care se finanțează acest proiect, este valabilă pentru perioada 2008-2010.

⁶⁸ Publicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 12 decembrie 1990

6.4.3 Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane – POS DRU

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)⁶⁹ stabilește axele prioritare și domeniile majore de intervenție ale României în domeniul resurselor umane în vederea implementării asistenței financiare a Uniunii Europene prin intermediul Fondului Social European, în cadrul Obiectivului Convergență, pentru perioada de programare 2007 – 2013.

Elaborat în contextul Planului Național de Dezvoltare 2007-2013 și în acord cu Prioritățile Cadrului Strategic Național de Referință, POS DRU este un instrument important în sprijinirea dezvoltării economice și a schimbărilor structurale. Mai mult, investițiile în capitalul uman vor completa și vor conferi sustenabilitate creșterii productivității pe termen lung. O forță de muncă înalt calificată, cu un nivel de educație ridicat, având capacitatea de a se adapta noilor tehnologii și nevoilor în schimbare ale piețelor, este esențială pentru o economie competitivă și dinamică. Se preconizează obținerea unui nivel mai înalt de participare pe piața muncii, ca fundament al unei economii competitive bazate pe cunoaștere.

Obiectivul general al POS DRU este dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității, prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea de oportunități sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și inclusivă a 1.650.000 de persoane.

Obiectivele specifice ale POS DRU sunt:

- Promovarea calității sistemului de educație și formare profesională inițială și continuă, inclusiv a învățământului superior și a cercetării;
- Promovarea culturii antreprenoriale și îmbunătățirea calității și productivității muncii;
- Facilitarea inserției tinerilor și a șomerilor de lungă durată pe piața muncii;
- Dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și incluzive;
- Promovarea (re)inserției pe piața muncii a persoanelor inactive, inclusiv în zonele rurale;
- Îmbunătățirea serviciilor publice de ocupare;
- Facilitarea accesului la educație și pe piața muncii a grupurilor vulnerabile.

Axele Prioritare ale POS DRU:

- Axa Prioritara 1 Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere;
- Axa Prioritara 2 Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii;
- Axa Prioritara 3 Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor;
- Axa Prioritara 4 Modernizarea Serviciului Public de Ocupare;
- Axa Prioritara 5 Promovarea măsurilor active de ocupare;
- Axa Prioritara 6 Promovarea incluziunii sociale;
- Axa Prioritara 7 Asistență tehnică.

⁶⁹ <http://www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=resurseumane>

Axa Prioritară 1 are în vedere nevoia de modernizare și o mai bună adaptare, atât a educației și formării profesionale inițiale, cât și a formării profesionale continue, la nevoile pieței muncii.

Acțiunile vor viza sistemul (**standarde, metodologii, instrumente și dezvoltarea personalului**), furnizorii de educație și formare profesională, ofertele de educație și de formare profesională, resursele umane implicate în furnizarea de educație și de formare profesională (sprijin orientat către ofertă).

Axa Prioritară 2 va avea în vedere, la nivel național, asigurarea accesului egal al tuturor persoanelor la procesul de învățare și formarea acelor competențe și abilități necesare integrării durabile pe piața muncii.

Participarea scăzută la educație are ca efect creșterea riscului de șomaj, a șomajului de lungă durată sau de excludere de pe piața muncii. Având în vedere faptul că populația de etnie romă și persoanele din mediul rural sunt categoriile cele mai expuse riscului de părăsire timpurie a școlii, vor fi promovate măsuri specifice care vor viza aceste grupuri.

Axa Prioritară 4 propune o abordare la nivel național, în încercarea de a diversifica serviciile oferite de SPO, de a le îmbunătăți calitativ, făcându-le mai vizibile și mai accesibile și aducându-le mai aproape de beneficiari. Prin activitățile de formare a personalului Serviciului Public de Ocupare, se va consolida, la nivel național, capacitatea Serviciului de a furniza analize ale pieței muncii, de a interpreta datele, de a anticipa tendințele și noile evoluții ale forței de muncă și dinamicii companiilor.

Axele Prioritare 3, 5 și 6 se adresează indivizilor, în ceea ce privește creșterea capacității de ocupare și a adaptabilității, consolidarea antreprenoriatului și promovarea incluziunii sociale și a egalității de șanse. Aceste axe prioritare propun o abordare la nivel regional având în vedere existența anumitor disparități între regiuni în ceea ce privește ratele de ocupare, ratele de șomaj și anumite particularități (șomajul de lungă durată și șomajul structural, inclusiv în mediul rural), participarea la formarea profesională continuă, cultura antreprenorială, rata de sărăcie, probleme specifice populației rome, statutul femeilor pe piața muncii etc. Toate aceste aspecte vor fi abordate la nivel regional, acesta fiind nivelul ce permite implicarea comunităților și a celorlalți actori locali în identificarea și rezolvarea eficientă a acestor aspecte.

În Tabelul nr.8 sunt prezentate principalele componente POS DRU care pot susține dezvoltarea resurselor umane din cadrul clusterelor.

Tabelul nr.8

Axa prioritară	Domeniu de intervenție/ Măsura	Acțiuni/operațiuni eligibile	Solicitanți eligibili	Valoare grant	Contribuția solicitantului	Informații suplimentare
1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere ⁷⁰	1.4. „Calitate în FPC”/ Nr.79 „Calificări europene”	Se finanțează proiecte care vizează: •Elaborarea/actualizarea/revizuirea/testarea/implementarea standardelor ocupaționale/standardelor de pregătire profesională, cu excepția celor asigurate prin învățământul profesional și tehnic; •Formarea și perfecționarea persoanelor din grupurile țintă în vederea asigurării calității în FPC; • Schimbul de bune practici și aplicarea pe scară largă a acestora, vizite de studiu, organizarea de seminarii, conferințe în domeniul asigurării calității în FPC; • Activități inovatoare, interregionale și transnaționale pentru asigurarea calității în FPC.	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerul Educației, Cercetării și Inovării MECI; • Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale MMFPS; • Agenții, structuri subordonate sau aflate în coordonarea MECI/MMFPS; • Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților; • Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic; • Membri ai Comitetelor Sectoriale și Comitete Sectoriale cu personalitate juridică; • Organizații sindicale; • Patronate; • Asociații profesionale; • Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; • Centre publice sau private de validare/certificare a învățării anterioare. 	Valoarea totală a unui proiect poate fi cuprinsă între: Echivalentul în lei a minimum 500.000 euro și maximum 5.000.000 euro	<ul style="list-style-type: none"> • 19% pentru beneficiarii ordonatori de credite ai bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și ai bugetelor fondurilor speciale ; • 2% pentru persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial; • 5% pentru persoane juridice de drept privat cu scop patrimonial. 	<p>Autoritatea de Management Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse</p> <p>Organism Intermediar Național - Ministerul Educației, Cercetării Tineretului și Inovării</p> <p>8 Organisme Intermediare regionale în fiecare regiune de dezvoltare</p> <p><i>Pentru informații suplimentare se poate consulta pagina de internet:</i> www.fseromania.ro www.posdru.edu.ro</p>
3. „Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor”	3.2 Formare și sprijin pentru întreprinderi și angajați pentru promovarea adaptabilității/ Nr.81 „Competențe pentru competitivitate”	Se finanțează proiecte care vizează: • Promovare și sprijin pentru dezvoltarea și implementarea metodelor inovatoare în vederea organizării flexibile a muncii, inclusiv noi forme și practici și îmbunătățirea condițiilor de muncă; • Elaborarea, autorizarea și furnizarea programelor de formare profesională pentru	<ul style="list-style-type: none"> - Întreprinderi; - Ministerul Culturii și Cultelor și instituții/ agenții/ organizații subordonate/coordonate de acesta; - Furnizori de FPC autorizați, publici și privați; - Organizații sindicale și organizații patronale; - Instituții și organizații membre ale Pactelor Regionale și Parteneriatelor Locale pentru 	Echivalentul în lei a minimum 500.000 euro și maximum 5.000.000 euro.	<ul style="list-style-type: none"> • 15% pentru beneficiarii ordonatori de credite ai bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și ai bugetelor Fondurilor speciale și entitățile aflate în 	<p>Autoritatea de Management Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse</p> <p>Organism Intermediar Național - nu se aplică</p> <p>8 Organisme Intermediare regionale</p>

⁷⁰ <http://www.fonduri-structurale.ro/Detailiu.aspx?t=resurseumane>

Axa prioritară	Domeniu de intervenție/ Măsura	Acțiuni/operațiuni eligibile	Solicitanți eligibili	Valoare grant	Contribuția solicitantului	Informații suplimentare
		<p>inițiere și perfecționare / specializare, inclusiv formare profesională specifică, privind noile tehnologii, inclusiv TIC și actualizarea cunoștințelor TIC ale angajaților, controlul poluării și protecția mediului;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promovarea schimburilor de experiență transnaționale în vederea creșterii adaptabilității; • Dezvoltare și furnizare module de formare profesională și activități de diseminare pentru crearea unei culturi privind protecția mediului, îmbunătățirea competențelor privind controlul poluării, respectarea și asigurarea protecției mediului; • Furnizarea programelor de formare profesională, inclusiv formare profesională specifică, destinate operatorilor tehnici din domeniul cercetării științifice și tehnologice; • Activități inovatoare, interregionale și transnaționale în vederea promovării adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor. 	<p>Ocupare și Incluziune Socială;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenții guvernamentale cu atribuții în domeniul pieței muncii; - Asociații profesionale și asociații ale IMM-urilor; - Camere de Comerț și Industrie; - ANOFM și structurile sale teritoriale; - Membri ai Comitetelor Sectoriale și Comitete Sectoriale cu personalitate juridică; - ONG-uri; - Universități publice și private, acreditate; - Institute de Cercetare în domeniul educației și formării profesionale și pieței muncii; - Ministerul Sănătății Publice și agențiile/ structurile subordonate/coordonate 		<p>subordine sau în coordonare finanțate integral din bugetele acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2% pentru persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial; • 5% pentru persoane juridice de drept privat cu scop patrimonial 	<p>în fiecare regiune de dezvoltare</p> <p><i>Pentru informații suplimentare se poate consulta pagina de internet:</i> www.fseromania.ro www.posdru.edu.ro</p>
	3.3 „Dezvolta reea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor pentru partenerii sociali și societatea civilă”/ Nr.93 „Acționăm împreună”	<p>Se finanțează proiecte care vizează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promovarea și susținerea inițiativelor comune de soluționare a problemelor la nivel teritorial și sectorial în domeniul dezvoltării economice durabile, al ocupării și al incluziunii sociale (cum ar fi: dezbateri publice, sondaje de 	<ul style="list-style-type: none"> - Parteneri sociali reprezentativi la nivel național/ regional/ local; - Instituții și organizații membre ale Pactelor Regionale și Parteneriatelor Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială; - ONG-uri; - Membri ai Comitetelor Sectoriale și Comitete 	Echivalentul în lei a minimum 500.000 euro și maximum 5.000.000 euro (respectiv între minimum 2.094.150 lei și maximum 20.941.500	<ul style="list-style-type: none"> • 22% pentru beneficiarii ordonatori de credite ai bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și ai bugetelor Fondurilor 	<p>Autoritatea de Management Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse</p> <p>Organism Intermediar Național - nu se aplică</p>

Axa prioritară	Domeniu de intervenție/ Măsura	Acțiuni/operațiuni eligibile	Solicitanți eligibili	Valoare grant	Contribuția solicitantului	Informații suplimentare
		<p>opinie, campanii de conștientizare, publicații, studii de impact și de fezabilitate, organizarea de evenimente etc.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprijin pentru partenerii sociali și pentru parteneriatele regionale/locale în vederea dezvoltării și implicării active în rețele, precum și consolidării legăturilor între diferitele niveluri de dialog civic și social la nivel național și european; • Sprijin acordat ONG-urilor pentru consolidarea cooperării cu autoritățile publice naționale și locale în vederea promovării incluziunii sociale, serviciilor de voluntariat și caritate; • Activități de monitorizare desfășurate de partenerii sociali și ONG-uri în vederea responsabilizării instituțiilor publice și creșterii participării cetățenilor; • Vizite de studiu și schimb de bune practici și expertiză în vederea dezvoltării și menținerii parteneriatelor; • Activități inovatoare, interregionale și transnaționale pentru promovarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor pentru partenerii sociali și societatea civilă 	<p>Sectoriale cu personalitate juridică;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Membri ai Consorțiilor Regionale pentru educație și formare profesională; - Membri ai Comitetelor Locale pentru Dezvoltarea Parteneriatului Social în Învățământul profesional și tehnic (CLDPS); - Agenții guvernamentale cu atribuții în domeniul pieței muncii și incluziunii sociale; - Asociații profesionale; - Camere de Comerț și Industrie; - Asociații ale IMM-urilor; - Asociații ale fermierilor și meseriașilor. 	lei).	<p>speciale și entitățile aflate în subordine sau în coordonare finanțate integral din bugetele acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2% pentru persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial; • 5% pentru persoane juridice de drept privat cu scop patrimonial. 	<p>8 Organisme Intermediare regionale în fiecare regiune de dezvoltare</p> <p><i>Pentru informații suplimentare se poate consulta pagina de internet:</i> www.fseromania.ro www.posdru.edu.ro</p>
6. Promovarea incluziunii sociale	6.4. „Inițiative transnaționale pentru o piață inclusivă a muncii”/ Nr.98	<p>Se finanțează proiecte care vizează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proiecte transnaționale orientate spre dezvoltarea resurselor umane în cadrul politicilor și practicilor de 	<ul style="list-style-type: none"> - ONG-uri; MMFES și AMPOSDRU și OI POS DRU; instituții guvernamentale - Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Consiliul Național pentru 	Echivalentul în lei a minimum 500.000 euro și maximum 5.000.000 euro (respectiv între	<ul style="list-style-type: none"> • 25% pentru beneficiarii ordonatori de credite ai bugetului de stat, bugetului 	Autoritatea de Management Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse

Axa prioritară	Domeniu de intervenție/ Măsura	Acțiuni/operațiuni eligibile	Solicitanți eligibili	Valoare grant	Contribuția solicitantului	Informații suplimentare
	„Parteneriat transnațional”	<p>incluziune socială;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea parteneriatelor la nivel european în domeniul dezvoltării resurselor umane și incluziunii sociale; • Schimbul de experiență și transferul de expertiză legat de metodologiile de succes dezvoltate pentru incluziunea socială, inclusiv mentorat; • Participarea și colaborarea cu rețelele tematice europene și naționale, inclusiv organizarea și participarea la grupuri de lucru, evenimente, seminarii și conferințe în domeniul dezvoltării resurselor umane și incluziunii sociale; • Identificarea bunelor practici și schimbul de experiență privind adaptarea formării profesionale la noile tehnologii; • Stimularea și susținerea inovării prin schimbul de experiențe și bune practici și de cercetare într-o nouă abordare. 	<p>Formarea Profesională a Adulților;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Furnizori de FPC autorizați, publici și privați; Furnizori de servicii sociale publici și privați; Furnizori de servicii specializate pentru stimularea ocupării forței de muncă, publici și privați, acreditați ;APL; - Institute de cercetare în domeniul pieței muncii și incluziunii sociale; - Organizații sindicale și patronate; Asociații ale IMM-urilor; Asociații profesionale; Membri ai Comitetelor Sectoriale și Comitete Sectoriale cu personalitate juridică; - Instituții și organizații membre ale Pactelor Regionale și Parteneriatelor și Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială; Universități publice și private, acreditate. 	<p>minimum 2.094.150 lei și maximum 20.941.500 lei)</p>	<p>asigurărilor sociale de stat și ai bugetelor fondurilor speciale și entitățile aflate în subordine sau în coordonare finanțate integral din bugetele acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2% pentru persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial; • 5% pentru persoane juridice de drept privat cu scop patrimonial. 	<p>Organism Intermediar Național</p> <p>- nu se aplică</p> <p>8 Organisme Intermediare regionale în fiecare regiune de dezvoltare</p> <p><i>Pentru informații suplimentare se poate consulta pagina de internet:</i></p> <p>www.fseromania.ro</p> <p>www.posdru.edu.ro</p>

6.4.4 Programe de Cooperare Teritoriala Europeana

Specificul Programelor de Cooperare Teritorială Europeană presupune cooperarea regiunilor din România cu regiuni din statele vecine (în cadrul cooperării **transfrontaliere**), cu regiunile dintr-un anumit spațiu geografic (în cadrul cooperării **transnaționale**), precum și cu regiuni din orice stat membru al Uniunii Europene (în cadrul cooperării **interregionale**), prin intermediul unor *proiecte gestionate și administrate în comun* de partenerii din statele participante. România are acces la 11 programe transfrontaliere, cu un buget total de **1,586 miliarde euro**. Cooperarea trans-națională între rețele inovative și clustere este promovată, în mod special, în cadrul următoarelor programe :

- **INTERREG IV C**⁷¹

În cadrul acestui program, mai precis al axei prioritare 1 « Inovare și economia cunoașterii » sunt finanțate activități de promovare ale schimburilor interregionale de experiență între clustere.

- **URBACT II**⁷²

În cadrul acestui program, mai precis al axei prioritare 1 „Orașe promotoare ale creșterii economice și ocupării forței de muncă” sunt finanțate parteneriatele pentru **dezvoltarea clusterelor de afaceri** din jurul noilor oportunități urbane, precum cultura, mediul, sănătatea.

- **Programul transfrontalier România – Bulgaria**⁷³

În cadrul acestui program, mai precis al axei prioritare 3 „Dezvoltare economică și socială”, Domeniul de intervenție 1 „Sprijinirea cooperării transfrontaliere de afaceri și promovarea imaginii și identității regionale” se finanțează ateliere și seminarii comune stabilind climatul pentru **crearea rețelelor** solide pentru **cooperare economică**, identificând aspectele cheie și provocările pentru o cooperare de succes.

- **Programul transfrontalier România-Serbia**⁷⁴

În cadrul acestui program, mai precis al domeniului de intervenție 3 „Promovarea dezvoltării IMM” sunt sprijinite crearea și dezvoltarea unor structuri transfrontaliere locale destinate sprijinirii afacerilor, crearea de servicii locale de consultanță destinate sprijinirii cooperării și dezvoltării IMM-urilor și pentru certificare și acreditare; crearea de rețele în vederea promovării investițiilor străine și a unei identități regionale pozitive.

- **Programul transfrontalier România – Ucraina – R. Moldova**⁷⁵

În cadrul acestui program, mai precis al Priorității 1 „Către o economie competitivă a zonei de frontieră” este sprijinită dezvoltarea de rețele transfrontaliere care să **promoveze comerțul**, inițiativele comune de **marketing, producție branding** comun pentru servicii și produse, inclusiv în domeniul agriculturii.

⁷¹ http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/101-INTERREG%20IVC.pdf

⁷² http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/10-URBACT%20II.pdf.

⁷³ http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/5-RO-BG.pdf.

⁷⁴ http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/6-RO-SE.pdf.

⁷⁵ http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/7-RO-UA-MD.pdf.

- **Programul Ungaria – România**⁷⁶

În cadrul acestui program, mai precis al axei prioritare 2 „Întărirea coeziunii”, al domeniului de intervenție 2.1 „Sprijin pentru cooperarea transfrontalieră în domeniul afacerilor” este sprijinită crearea de parteneriate și clustere transfrontaliere.

- **Programul transnațional Sud Estul Europei**⁷⁷

În cadrul acestui program, mai precis al axei prioritare 1 „Sprijinirea inovării și a antreprenoriatului (dezvoltarea rețelelor și de inovare în domenii specifice)” se facilitează crearea, consolidarea sau restructurarea **rețelelor** transnaționale privind **clusterelor industriale**.

Acestea sunt numai câteva exemple, unde clusterelor/rețelele inovative sunt menționate în mod explicit. Toate cele 11 programe transfrontaliere conțin „nișe” unde activități specifice înființării și dezvoltării unor clusterelor își pot găsi locul.

⁷⁶ http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/2-HU-RO.pdf.

⁷⁷ http://www.mdrl.ro/documente/coop_teritoriala/pachet_informativ_cte/8-SEE.pdf.

7.PRINCIPALELE ETAPE în CREAREA UNUI CLUSTER

Principalele etape pentru crearea unui cluster sunt:

- Pregătire;
- Implementare;
- Dezvoltare.

7.1 Etapa de pregătire

Deși o planificare a clusterelor și alianțelor strategice este indicată, o planificare tehnică neadecvata poate duce chiar la restricționarea capacității clusterului de a reacționa.

Factorii cheie în pregătirea unui cluster sau a unei alianțe strategice, sunt:

- Analiza SWOT;
- Stabilirea obiectivelor comune;
- Identificarea **partenerilor**;
- Elaborarea unui plan de afaceri.

Este necesară o analiză SWOT adecvată, cu identificarea exactă a domeniului de afaceri unde există potențial pentru cooperare. În aceasta analiză trebuie incluse proiectele planificate și schimbările așteptate de pe piață, deoarece acestea reprezintă punctele de plecare pentru oportunități și amenințări.

Formularea obiectivelor comune depinde de forma juridică și intensitatea cooperării dorite de parteneri. În conformitate cu obiectivele comune stabilite, este elaborata strategia clusterului, cu participarea fiecărui partener. Fără o strategie clară, există riscul pentru cluster de a fi implicat în acțiuni inutile, de a nu putea fi coordonate activitățile comune și de a nu fi atinse obiectivele propuse.

Identificarea potențialilor partenerilor este cea mai dificilă activitate. Pentru a parcurge cu succes această activitate se recomandă contractarea unor consultanți în management, familiari cu industria respectivă sau cu tipul de alianță ales. De asemenea, partenerii trebuie informați cu privire la beneficiile, așteptările și cerințele, respectiv rezultatele estimate, astfel încât să se poată lua o decizie fundamentată.

Structura și conținutul unui plan de afaceri sunt foarte importante. Nu trebuie să lipsească dintr-un plan de afaceri : cuprinsul (atrage și convinge cititorul, cititorul are de cele mai multe ori foarte puțin timp la dispoziție pentru evaluare, de aceea analizează mai întâi cuprinsul); descrierea clusterului; obiectivele clusterului, proiectele de investiții planificate; managementul organizațional și de cluster; marketing, competitivitate și vânzări; produse și servicii; analiză financiară; oportunități și amenințări.

Condiția obligatorie pentru dezvoltarea durabilă este alegerea formei juridice a clusterului (ONG, SA, SRL), astfel încât aceasta să permită desfășurarea în condiții optime a activității comerciale. În alegerea formei juridice se ține cont de regula „structura urmează strategiei”.

Foarte multe cluster eșuează datorită unui concept greșit de finanțare. În lipsa fondurilor, clusterul nu poate furniza servicii și valoare adăugată pentru membri, care își pierd interesul și astfel eșuează inițiativa de cluster. Cele mai frecvente erori de finanțare, pe care managerii unui cluster trebuie să le evite sunt următoarele:

- Asigurarea de fonduri insuficiente pentru promovare;
- Subestimarea necesităților de finanțare și deci alocarea de capital insuficient;

- Planificarea imprecisă a solicitării de fonduri care conduce la lipsa de lichidități;
- Subestimarea perioadei de start-up a clusterului;
- Stabilirea unei valori prea mici pentru cotizația de membru;
- Stabilirea unei etici neadecvate a plăților din partea clienților externi (Days of Sales Outstanding - DSO);
- Inexistența unui sistem de monitorizare și control;
- Utilizarea unui sistem financiar-contabil deficitar;
- Angajamentele financiare informale (nonbinding) au fost considerate sigure.

Finanțarea unui cluster este o problemă extrem de complexă, de aceea se recomandă a se apela la experți externi precum: consilieri fiscali, consilieri în probleme de management, avocați.

7.2 Etapa de implementare

Implementarea unei alianțe strategice sau a unui proiect de cluster nu înseamnă implementarea „ad literam” a planului din etapa de pregătire, acesta fiind un proces deschis și dinamic. Este necesară o reacție flexibilă și creativă la schimbările de pe piață și din mediul instituțional.

Factorii cheie în implementarea unui cluster sau a unei alianțe strategice, sunt:

- Stabilirea structurii organizaționale optime;
- Dezvoltarea și furnizarea de servicii specifice;
- Managementul proiectelor și proceselor de cluster;
- Inovarea;
- Informarea periodică a partenerilor și clienților clusterului și activitatea de PR.

Din punct de vedere al structurii organizaționale, aceasta trebuie să fie transparentă și operațională, cu un număr minim de niveluri ierarhice. Structura trebuie formulată astfel încât să furnizeze o bază legală pentru cooperarea în cadrul clusterului, cu evidențierea drepturilor și obligațiilor membrilor, a organelor de conducere și a responsabilităților acestora și trebuie asumată de toți membrii.

Serviciile oferite sunt de o importanță decisivă pentru succesul și sustenabilitatea unui cluster, deoarece acestea generează venituri și surse de finanțare. Serviciile trebuie promovate pe piață într-o manieră profesională.

Clusterelor sunt organizații orientate puternic către proiecte, activitățile concrete fiind adesea implementate în cadrul unor proiecte. Acest lucru necesită management profesional de proiect, care trebuie asigurat de către o echipă interdisciplinară, cu principii și reguli clare (de exemplu: conflictele și problemele trebuie exprimate deschis, discutate și rezolvate; rezultatele activităților sunt documentate și diseminate; toate documentele și informațiile legate de proiect sunt accesibile tuturor, la orice oră; responsabilitățile sunt definite fără ambiguități; toți membrii sunt în mod egal și deplin implicați în realizarea proiectului etc.).

Pentru a asigura un management eficient al clusterului, este necesară implementarea managementului proceselor. Fără procese clar definite și documentate, calitatea serviciilor clusterului către clienții interni și externi nu poate fi asigurată, amenințând astfel competitivitatea clusterului și a membrilor acestuia.

Know-how-ul și competența managerilor și ale angajaților clusterului, reprezintă un avantaj competitiv decisiv. Inovarea în toate domeniile (tehnologie,

design, marketing, organizare, management, proces, produs, serviciu) necesită creativitate, cunoștințe și abilități de relaționare din partea tuturor angajaților implicați. În acest sens, este recomandată crearea unei „hărți a inovării”, care să furnizeze o vedere de ansamblu asupra elementelor inovatoare disponibile în cluster și a potențialului acestora. O prioritate trebuie să o reprezinte formarea profesională continuă a personalului.

Informarea periodică a partenerilor și clienților clusterului și activitatea de PR sunt fundamentale pentru succesul unui cluster. Pentru aceasta este necesar un sistem informațional care să satisfacă așteptările grupului țintă și să ofere diversitate. Fără un plan clar de comunicare, stabilit împreună sau susținut de către parteneri, nu poate exista o politică profesională de informare. În momentul implementării unui sistem de comunicare, se ține cont mai ales de așteptările și obiceiurile grupului țintă, decât de cele ale oamenilor responsabili pentru informarea din cadrul clusterului. De asemenea, calitatea și designul sistemului de comunicare sunt importante. Nu în ultimul rând, informarea și comunicarea sunt mijloace de stabilire și menținere a unui brand.

7.3 Etapa de dezvoltare

Dezvoltarea nu este un rezultat al fazei de implementare, ci un proces permanent, caracterizat prin 2 etape importante:

- Monitorizare și evaluare;
- Învățare și management strategic.

Evaluarea este o verificare periodică și documentată, realizată de cele mai multe ori la finalul unei faze de proiect, sau ca urmare a unei situații critice (criză). De obicei, elementele cheie urmărite în cadrul procesului de evaluare se referă la: atingerea obiectivelor clusterului, gradul de adecvare a abordării alese pentru atingerea obiectivelor, ce se poate învăța din experiența acumulată. Erorile frecvente în procesul de evaluare sunt:

- Planificarea nerealistă și/sau incompletă a proiectelor;
- Planificarea nu este întocmită pe baza aprecierilor realiste ale activităților necesare, ci pe baza termenelor limită stabilite în avans, într-un mod nerealist;
- Planificarea și activitatea de monitorizare și control în cadrul clusterului este realizată de persoane diferite, conducând la probleme de comunicare și înțelegere între clienți, management și echipa de proiect, datorită absenței unui limbaj comun.
- Evaluarea nu este realizată cu o periodicitate bine stabilită;
- Nu există o concluzie clară sau puncte critice precise pentru proiectele comune. Ca urmare, proiectele sunt continuate la nesfârșit, sau stagnează, în principal datorită faptului că rezultatul estimat nu este realizat;
- Concluziile desprinse din evaluare nu sunt utilizate la următorul proiect sau la următoarea fază a proiectului, pentru a beneficia de experiență acumulată.

Orice cluster se află în pericolul de „a îmbătrâni”, de a-și pierde dinamismul și abilitatea de a răspunde la condiții noi. Prevenirea acestui lucru și stabilirea de strategii pentru succesul viitor, sunt rezultatele implementării unei culturi de învățare și management strategic.

8. ÎNREGISTRAREA CLUSTERELOR PE SITE-UL „EUROPEAN CLUSTER OBSERVATORY”

Înregistrarea clusterelor existente pe site-ul „European Cluster Observatory” se realizează prin completarea formularului de la pagina „Joint the observatory”⁷⁸ (Fig.4).

Join Observatory

The European Cluster Observatory is entering the next stage of development: building a comprehensive database of cluster organisations - combining private industry, governmental bodies and/or academic institutions and focusing on cluster upgrading and expansion - around Europe. If you represent such an organisation or regional/national meta-organisation, please fill in this form to let us know about your organisation.

Please note that only your organisation name, logotype, website URL and region/cluster category composition will be available to the public. Other information is for internal use only.

Please note that we process the sign ups at intervals, and it can take several weeks before the information appears on the Observatory.

1. Contact information

Name of the organisation

Organisation address

Contact person title

Contact person name

Contact person surname

Contact e-mail

Website URL

Comments

2. Upload organisation logotype (optional)

3. Clusters and geographical regions

Select cluster category/categories

-- Select category --

Selected category/categories:
You have not selected any cluster categories.

Select cluster country/countries

-- Select country --

Selected regions:
You have not selected any cluster regions.

4. Submit data

Data not saved.
Logotype not uploaded. (optional)
Cluster category not selected.

Fig.4 Înregistrarea clusterelor pe site-ul „European Cluster Observatory”

Categoriile posibile pentru un cluster sunt următoarele:

- + Creative Industries
- + Green Technology
- + Health
- + Maritime
- + Micro and Nanotech

⁷⁸ <http://www.clusterobservatory.eu/index.php?id=63&nid>

- + Miscellaneous
- + Optics and Photonics
- Aerospace Vehicles and Defense; Engines
- Agricultural Products
- Analytical Instruments
- Apparel
- Automotive
- Biopharmaceuticals
- Building Fixtures, Equipment and Services
- Business Services
- Chemical Products
- Communications Equipment and Services
- Construction Materials
- Distribution Services
- Education and Knowledge Creation
- Entertainment
- Financial Services
- Fishing and Fishing Products
- Footwear
- Forest Products
- Furniture
- Heavy Construction Services
- Heavy Machinery
- Hospitality and tourism
- Information Technology
- Jewelry and precious Metals
- Leather Products
- Lighting and Electrical Equipment
- Medical Devices
- Metal manufacturing
- Oil and gas Products and Services
- Plastics
- Power Generation and Transmission
- Processed Food
- Production Technology
- Publishing and Printing
- Sporting, recreation and Children's Goods
- Textiles
- Tobacco
- Transportation and Logistics

Din informațiile furnizate, sunt disponibile publicului numai cele referitoare la: numele, logo-ul, adresa de web, regiunea și categoria clusterului.

Pentru a verifica dacă clusterul a fost corect înregistrat se accesează pagina „Cluster Mapping”⁷⁹. Clusterelor din România înregistrate până în prezent pe site-ul „European Cluster Observatory” sunt cele prezentate în Tabelul nr.9⁸⁰.

⁷⁹ <http://www.clusterobservatory.eu/index.php?id=2&nid=>

⁸⁰ http://www.clusterobservatory.eu/index.php?id=&country_ID=Romania&presentationselect=table

Tabelul nr.9

All regional clusters în România 1, 2 and 3 star regional clusters										
Region	Cluster category	Employees	Size	Spec.	Focus	Stars	Innovation	Exports	Notes	
Nord-Est	Apparel	53 835	3.00%	6.64	6.48%	***	N/A	Very strong	a	
Nord-Est	Textiles	45 786	2.54%	5.62	5.51%	***	N/A	Strong		
Centru	Apparel	42 396	2.36%	5.65	5.51%	***	N/A	Very strong	a	
Sud-Est	Apparel	41 401	2.31%	5.65	5.51%	***	N/A	Very strong	a	
Nord-Vest	Apparel	40 798	2.27%	5.51	5.38%	***	N/A	Very strong	a	
Sud - Muntenia	Apparel	38 710	2.16%	4.61	4.49%	***	N/A	Very strong	a	
Centru	Textiles	38 378	2.13%	5.09	4.99%	***	N/A	Strong		
Vest	Communications	36 431	4.57%	14.10	6.10%	***	N/A	Strong		
Sud - Muntenia	Oil and Gas	36 383	10.29%	21.97	4.22%	***	N/A	Weak		
Sud-Est	Metal	36 040	0.92%	2.25	4.80%	***	N/A	Strong		
Sud - Muntenia	Automotive	32 935	1.27%	2.71	3.82%	***	N/A	Weak		
Nord-Vest	Building Fixtures	30 919	1.32%	3.21	4.07%	***	N/A	Very strong	a	
Nord-Vest	Footwear	28 200	6.46%	15.66	3.72%	***	N/A	Very strong		
Sud - Muntenia	Textiles	25 884	1.43%	3.06	3.00%	***	N/A	Strong	a	
Sud - Muntenia	Building Fixtures	23 113	0.99%	2.12	2.68%	***	N/A	Very strong	a	
Vest	Footwear	22 883	5.24%	16.15	3.83%	***	N/A	Very strong		
Centru	Building Fixtures	22 627	0.97%	2.32	2.94%	***	N/A	Very strong	a	
Nord-Est	Building Fixtures	22 527	0.97%	2.14	2.71%	***	N/A	Very strong	a	
Nord-Vest	Textiles	22 028	1.22%	2.96	2.90%	***	N/A	Strong	a	
Vest	Apparel	18 736	1.04%	3.22	3.14%	***	N/A	Very strong	a	
Vest	Heavy Machinery	15 557	1.87%	5.76	2.61%	***	N/A	Strong		
Sud-Vest Oltenia	Heavy Machinery	15 280	1.84%	6.83	3.09%	***	N/A	Strong		
Sud-Vest Oltenia	Oil and Gas	14 484	4.10%	15.23	2.93%	***	N/A	Weak		
Bucuresti - Ilfov	Education	33 711	0.95%	1.85	3.58%	**	N/A	N/A		
Sud - Muntenia	Metal	32 531	0.83%	1.77	3.78%	**	N/A	Strong	a	
Bucuresti - Ilfov	Publishing	23 088	1.41%	2.75	2.45%	**	N/A	Weak		
Bucuresti - Ilfov	Apparel	22 835	1.27%	2.48	2.42%	**	N/A	Very strong	a	
Nord-Vest	Furniture	19 223	1.70%	4.11	2.53%	**	N/A	Very strong	a	
Sud-Est	Textiles	19 171	1.06%	2.60	2.55%	**	N/A	Strong	a	
Bucuresti - Ilfov	Textiles	19 146	1.06%	2.07	2.03%	**	N/A	Strong	a	
Vest	Building Fixtures	17 615	0.75%	2.33	2.95%	**	N/A	Very strong	a	
Centru	Footwear	17 570	4.02%	9.63	2.28%	**	N/A	Very strong		
Centru	Power	16 864	3.17%	7.59	2.19%	**	N/A	Strong		
Nord-Est	Furniture	16 666	1.47%	3.25	2.01%	**	N/A	Very strong	a	
Sud-Vest Oltenia	Apparel	16 010	0.89%	3.32	3.24%	**	N/A	Very strong	a	
Vest	Textiles	15 891	0.88%	2.71	2.66%	**	N/A	Strong	a	
Centru	Furniture	15 054	1.33%	3.18	1.96%	**	N/A	Very strong	a	
Nord-Vest	Forest	14 122	0.84%	2.04	1.86%	**	N/A	Weak	a	
Sud-Est	Agricultural	12 585	1.51%	3.69	1.68%	**	N/A	Weak		
Bucuresti - Ilfov	Footwear	10 065	2.31%	4.50	1.07%	**	N/A	Very strong		
Sud-Vest Oltenia	Chemical	8 733	0.91%	3.37	1.77%	**	N/A	Weak	a	
Sud - Muntenia	Heavy Machinery	8 480	1.02%	2.18	0.98%	**	N/A	Strong	a	
Sud - Muntenia	Agricultural	8 434	1.01%	2.16	0.98%	**	N/A	Weak	a	
Nord-Est	Oil and Gas	8 064	2.28%	5.05	0.97%	**	N/A	Weak		
Centru	Heavy Machinery	8 017	0.96%	2.30	1.04%	**	N/A	Strong		
Vest	Materials	7 423	1.23%	3.81	1.24%	**	N/A	Weak		

Sud-Est	Oil and Gas	7 007	1.98%	4.85	0.93%	**	N/A	Weak	
Sud-Vest Oltenia	Power	6 701	1.26%	4.69	1.35%	**	N/A	Strong	
Centru	Leather	5 975	3.52%	8.41	0.78%	**	N/A	Strong	
Sud - Muntenia	Power	5 230	0.98%	2.10	0.61%	**	N/A	Strong	a
Centru	Oil and Gas	4 955	1.40%	3.35	0.64%	**	N/A	Weak	
Vest	Leather	4 509	2.65%	8.18	0.76%	**	N/A	Strong	
Bucuresti - Ilfov	Aerospace	4 444	1.23%	2.39	0.47%	**	N/A	Weak	
Sud-Est	Footwear	3 918	0.90%	2.20	0.52%	**	N/A	Very strong	
Centru	Jewelry	2 796	0.94%	2.24	0.36%	**	N/A	Weak	a
Nord-Est	Leather	2 694	1.59%	3.51	0.32%	**	N/A	Strong	
Bucuresti - Ilfov	Leather	1 876	1.10%	2.16	0.20%	**	N/A	Strong	
Sud - Muntenia	Tobacco	1 277	1.71%	3.66	0.15%	**	N/A	Weak	
Sud-Est	Transportation	49 996	0.81%	1.99	6.66%	*	N/A	Weak	
Sud - Muntenia	Construction	47 831	0.73%	1.56	5.55%	*	N/A	N/A	a
Nord-Est	Construction	34 884	0.53%	1.18	4.20%	*	N/A	N/A	a
Sud - Muntenia	Food	34 837	0.70%	1.49	4.04%	*	N/A	Weak	a
Nord-Est	Food	33 276	0.67%	1.48	4.00%	*	N/A	Weak	
Bucuresti - Ilfov	Construction	32 928	0.50%	0.98	3.49%	*	N/A	N/A	a
Centru	Food	32 389	0.65%	1.55	4.21%	*	N/A	Weak	
Sud-Est	Construction	31 573	0.48%	1.18	4.20%	*	N/A	N/A	a
Bucuresti - Ilfov	Finance	31 316	0.44%	0.86	3.32%	*	N/A	Weak	
Sud-Est	Food	29 860	0.60%	1.47	3.98%	*	N/A	Weak	a
Nord-Vest	Construction	29 263	0.45%	1.08	3.86%	*	N/A	N/A	a
Centru	Construction	28 405	0.43%	1.04	3.69%	*	N/A	N/A	a
Nord-Vest	Food	27 995	0.56%	1.36	3.69%	*	N/A	Weak	a
Sud-Est	Hospitality	27 341	0.75%	1.83	3.64%	*	N/A	Weak	a
Bucuresti - Ilfov	Transportation	26 185	0.42%	0.83	2.78%	*	N/A	Weak	a
Centru	Metal	25 511	0.65%	1.55	3.32%	*	N/A	Strong	a
Vest	Construction	22 382	0.34%	1.05	3.75%	*	N/A	N/A	a
Sud-Vest Oltenia	Construction	20 373	0.31%	1.16	4.12%	*	N/A	N/A	a
Vest	Food	19 235	0.39%	1.19	3.22%	*	N/A	Weak	a
Sud-Vest Oltenia	Food	15 711	0.31%	1.17	3.18%	*	N/A	Weak	a
Centru	Forest	13 967	0.83%	1.99	1.82%	*	N/A	Weak	
Sud-Vest Oltenia	Agricultural	5 541	0.66%	2.47	1.12%	*	N/A	Weak	a
Sud - Muntenia	Footwear	3 616	0.83%	1.77	0.42%	*	N/A	Very strong	
Nord-Vest	Oil and Gas	3 187	0.90%	2.19	0.42%	*	N/A	Weak	
Vest	Oil and Gas	3 176	0.90%	2.77	0.53%	*	N/A	Weak	

Innovation: Data is for region, regardless of cluster category. Based on 2006 European Regional Innovation Scoreboard, MERIT

Exports: Data is national export data for the cluster category, regardless of region. Based on International Cluster Competitiveness Project, ISC at HBS

Note

a) Cluster Stars uncertain: detailed data unavailable

b) Year of data is more than three years older than the reference year (2006)

Conform Tabelului nr.9, foarte multe clustere din România sunt de tipul a) – clasificare incerta datorita numărului mic de date disponibile.

9. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

9.1 Concluzii

- Nu se poate vorbi de clustere la nivelul unei întregi regiuni de dezvoltare, ci mai degrabă de concentrări/aglomerări industriale în jurul orașelor cu potențial industrial ridicat.
- În toate cele 8 regiuni de dezvoltare există condițiile necesare înființării de clustere și anume prezenta celor trei petale ale trifoilului: domeniul businessului (afacerile și industria), mediul universitar și de cercetare, dezvoltare, inovare și domeniul public (autoritățile locale și regionale).
- Există un real interes pentru constituirea de clustere inovative în România, atât la nivelul autorităților locale, al ONG-urilor, al companiilor, universităților, entităților de C-D cât și al comunității de afaceri.
- Este necesară generarea unui climat de încredere între parteneri, condiție esențială pentru crearea și dezvoltarea unui cluster de succes.
- Este foarte diferită de la o regiune de dezvoltare la alta, conștientizarea rolului pe care trebuie să-l aibă susținerea unor produse inovative specifice clusterului și a rolului pe care îl poate avea mediul academic și de cercetare.
- Este necesară definirea unui concept românesc în urma adaptării modelelor internaționale pentru o înțelegere comună a termenului și o abordare unitară atât din punct de vedere al autorităților competente cât și al beneficiarilor.
- Modelul trifoilului clasic ar trebui să continue și a patra petală, în varianta românească, reprezentând veriga de facilitare a proceselor din interiorul clusterului (entități „catalizator”: entități de inovare și transfer tehnologic, camere de comerț, firme de consultanță).
- Există deja numeroase inițiative de înființare de clustere de mai multe tipuri: „state driven”, „research driven”, sau „industry driven”.
- În unele zone există, fie și numai în faza neoficializată, clustere naturale.
- În alte regiuni există clustere incipiente și inițiative de clustere transnaționale.
- Există inițiative pentru crearea de structuri asociative specifice clusterelor.
- Este necesară finalizarea cluster mappingul pentru România.
- Este necesară o Strategie națională în domeniul clusterelor și un plan de acțiune.
- Inexistența unui cadru unitar de finanțare al clusterelor este momentan o frână în dezvoltarea acestora.
- Este necesară realizarea unor programe de instruire în domeniu, o modalitate de finanțare fiind utilizarea fondurilor structurale POS DRU pentru pregătirea personalului.
- Este necesară realizarea infrastructurii specifice clusterelor, o modalitate de finanțare fiind utilizarea fondurilor structurale POR.
- Este necesară demararea finanțării din fonduri structurale pentru crearea și dezvoltarea de clustere de top level în România prin utilizarea fondurilor POS CCE.

9.2 Recomandări

- Elaborarea unei strategii naționale pentru poli de competitivitate/clustere, corelată cu politica industrială și Programul Național de Reformă.
- Extinderea sferei de activități în domeniul clusterelor, finanțate din surse bugetare prin Programele de susținere și promovare a exportului conform OUG 120/2002:
 - Programul de promovare a exportului, administrat de către Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerțului și Mediului de Afaceri , Ministerul Turismului;
 - Programul de creștere a competitivității produselor industriale, administrat de către Ministerul Economiei;
 - Programul de creștere a competitivității produselor agroalimentare, administrat de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale.
- Promovarea de către Planul sectorial de cercetare a unor teme din domeniul clusterelor și diseminarea informațiilor la nivel național și regional privind importanța acestui domeniu al politicii industriale europene;
- În urma identificării potențialelor clusterelor și a existenței Ghidului pentru implementarea în România a conceptului de cluster inovativ se recomandă continuarea proiectului InovCluster printr-un „follow up”, în scopul:
 - analizei clusterelor identificate în România;
 - clasificării clusterelor existente în România în două categorii:
 - clusterelor de interes național, care urmează a fi sprijinite pentru a deveni de „motoare” de dezvoltare ale economiei naționale în contextul competiției economice internaționale;
 - clusterelor de interes regional care pot fi upgrdate pentru a deveni de interes național sau consolidate pentru a contribui la dezvoltarea economică regională;
 - menținerii portalului InovCluster și a secțiunii de consultanță on line, după finalizarea proiectului, în vederea furnizării de servicii specifice și de informații actualizate din domeniul clusterelor.

ISBN 978-973-7694-66-9

9 789737 694669